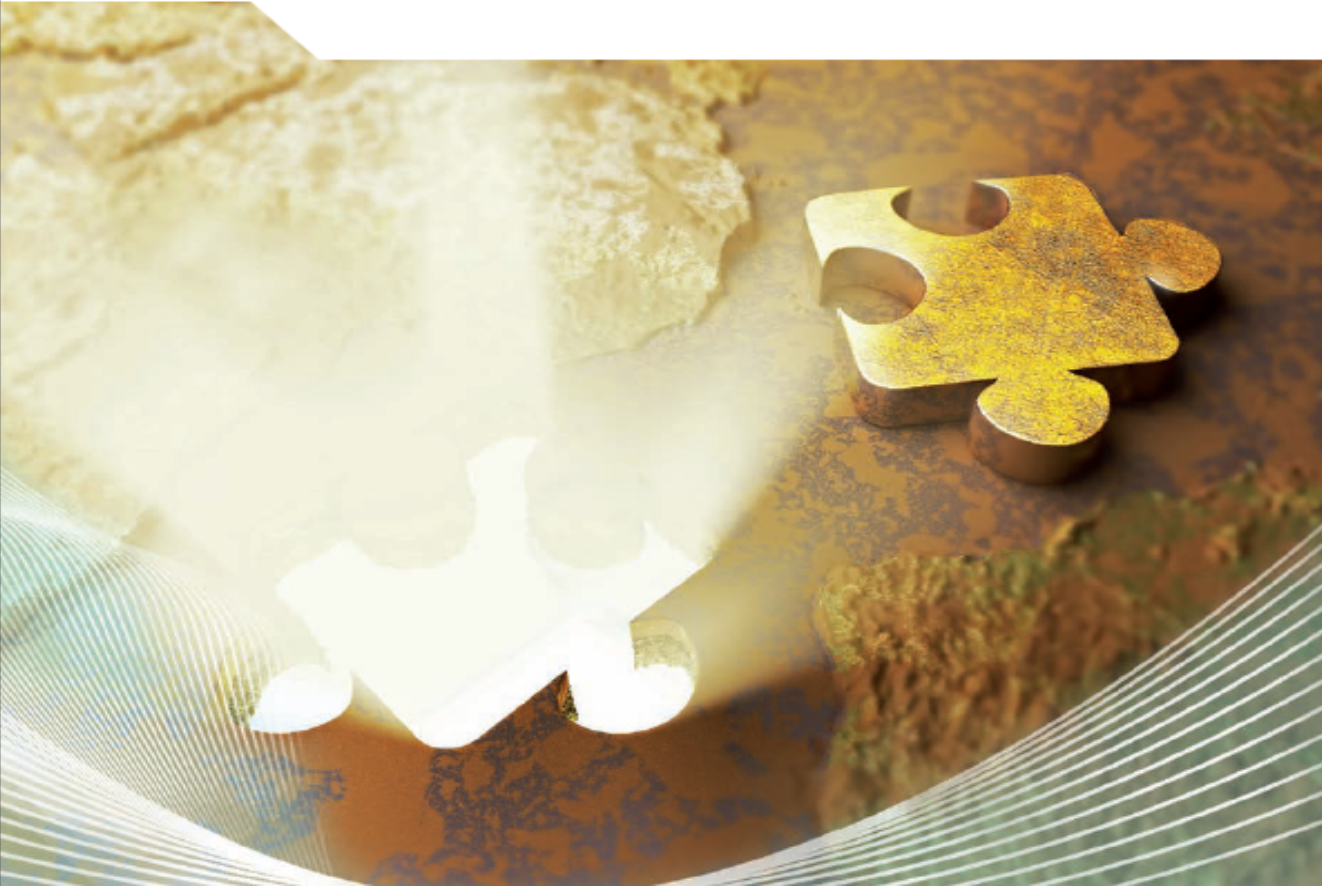

Çatışmalardan Etkilenmiş
ve Yüksek Riskli Bölgelerin
Madenlerine İlişkin Sorumlu
Tedarik Zinciri için
OECD Uyum Rehberi
ÜÇÜNCÜ BASKI

Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için OECD Uyum Rehberi

Bu çevirinin kalitesi ve orijinal metin diline uygunluğu yalnızca çevirmenlerin sorumluluğundadır. Çeviri ve orijinal metin arasındaki herhangi bir uyumsuzluk durumunda yalnızca orijinal metin geçerli olacaktır.

Ana Sponsor

Bu doküman ve dokümanda yer alan hiçbir harita, herhangi bir bölge üzerindeki egemenlik durumlarına, uluslararası sınırlara ve herhangi bir bölgenin, şehrin ya da alanın adına halel getirmez veya bunu amaçlamaz.

OECD tarafından İngilizce ve Fransızca dillerinde orijinal olarak aşağıdaki başlıklarda yayımlanmıştır:

OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas: Third Edition

Guide OCDE sur le devoir de diligence pour des chaînes d’approvisionnement responsables en minerais provenant de zones de conflit ou à haut risque: Troisième édition

© 2016 OECD

Tüm hakları saklıdır.

© 2018 bu Türkçe baskısı için Borsa İstanbul

Önsöz

Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için OECD Uyum Rehberi ("Rehber"), çatışmalardan etkilenmiş alanlardaki sorumlu maden tedarik zinciri yönetimiyle ilgili devlet destekli işbirliğine yönelik çok paydaşlı bir girişimin ilk örneğidir. Amacı, yürüttükleri maden tedariki uygulamalarının insan haklarına saygılı olması ve uygulamaları sırasında çatışmalara katkıda bulunmaktan kaçınması konusunda şirketlere yardımcı olmaktır. Rehber ayrıca, ülkelerin kendi maden kaynaklarından faydalanmalarını sağlamak ve madenlerin çıkarılıp ticaretinin yapılmasının insan hakları ihlallerine, çatışmalara ve güvensiz ortamlara bir kaynak teşkil etmesini önlemek amacıyla madencilik sektöründe şeffaf maden tedarik zincirlerinin ve sürdürülebilir kurumsal bağlılığın tohumlarını atmayı amaçlamaktadır. Kalay, Tantal, Tungsten ve Altın hakkındaki özel ekleriyle birlikte, OECD Rehberi şirketlerin sorumlu bir şekilde maden tedarik edebilmelerine ve bu madenlerin ticaretini çatışmaları değil barışı ve kalkınmayı destekleyecek biçimde yapabilmelerine yardımcı olacak tüm yöntemleri ve adımları şirketlere sunmaktadır.

Rehber, OECD'nin, Büyük Göller Bölgesi Uluslararası Konferansının onbir katılımcı ülkesinin (Angola, Burundi, Orta Afrika Cumhuriyeti, Kongo Cumhuriyeti, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Kenya, Ruanda, Sudan, Tanzanya, Uganda ve Zambiya), sektörün, sivil toplumun ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti (DRC) Hakkında Birleşmiş Milletler Uzmanlar Grubunun kapsamlı katılımına sahip geniş katılımlı bir süreç aracılığıyla geliştirilmiştir. Rehberin ve iki Ek'inin geliştirilmesi maksadıyla beş adet geniş katılımlı istişare toplantısı düzenlenmiş olup bunların dördü Aralık 2009, Nisan 2010, Mayıs ve Kasım 2011'de Paris'te gerçekleştirilmiştir. Eylül 2010'da Nairobi'de Brezilya, Malezya ve Güney Afrika'nın da temsil edildiği müşterek bir ICGLR-OECD istişaresi düzenlenmiştir. Sonuç olarak, Rehber, karmaşık sorun ve güçlülere işbirliği temelli yapıcı yaklaşımlar geliştiren, uygulamaya yönelik bir kılavuz niteliğindedir.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı 1952 (2010) [S/RES/1952(2010)], OECD Uyum Rehberi ile uyumlu olacak biçimde tasarlanmış olan Demokratik Kongo Cumhuriyeti Hakkında Birleşmiş Milletler Uzmanlar Grubu nihai raporunda yer alan uyum tavsiyelerinin geleceğe taşınması fikrini desteklemiştir.

Rehber, OECD Yatırım Komitesi ile OECD Kalkınma Yardımları Komitesi tarafından onaylanmış ve 15 Aralık 2010 tarihinde Büyük Göller Bölgesi Uluslararası Konferansının (ICGLR) on bir üye devleti tarafından Lusaka Deklarasyonu ile kabul edilip desteklenmiştir.

Konsey, 25 Mayıs 2011 tarihinde OECD Uyum Rehberine ilişkin bir Tavsiyeyi Bakanlar düzeyinde kabul etmiş, 17 Temmuz 2012 tarihinde ise bunu tadil ederek Altın Özel Eki bu Tavsiyeye dahil etmiştir ve yine 25 Eylül 2015 tarihinde Yatırım Komitesi ve Kalkınma Yardımı Komitesinin bu Rehber'in Giriş bölümündeki değişiklikleri onaylamasını takiben Rehber tadil edilmiştir. Yasal bir bağlayıcılığı olmasa da Tavsiye OECD üyelerinin ve üye olmayan destekleyicilerin ortak duruşunu ve siyasi kararlılığını yansıtmaktadır.

Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için OECD Uyum Rehberi'nin üçüncü baskısı, Rehber'in sadece kalay, tantal, tungsten ve altın tedarik zincirlerine uygulanması ile sınırlı olduğu şeklinde alınglanmasına neden olan Giriş bölümündeki ifadelerin kaldırılması suretiyle Rehber'in kapsamının açıklığa kavuşturulmasını sağlamaktadır. Böylece güncellenen baskı, tüm madenler için sorumlu tedarik zinciri yönetimine temel olacak detaylı bir uyum çerçevesi sunmaktadır.

İçindekiler

Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için OECD Uyum Rehberi Hakkında Konsey Tavsiyesi	7
Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için OECD Uyum Rehberi	11
Giriş	12
Maden tedarik zincirinde uyum ne demektir ve neden gereklidir?	13
Uyum çalışmaları kimler tarafından yapılmalıdır?	15
Rehberin Yapısı	16
Rehberin Mahiyeti	16
Ek I. Maden Tedarik Zincirinde Risk odaklı Uyum için Beş Adımlı Çerçeve	17
Ek II. Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için Tedarik Zinciri Politika Belgesi	20
Ek III. Riskin Azaltılması için Önerilen Tedbirler ve İyileşmenin Ölçülmesine yönelik Göstergeler	25
Kalay, Tantal ve Tungsten Özel Eki	31
Kapsam ve tanımlar	32
Bu Ek'in uygulanmasını tetikleyen tehlike işaretleri	33
ADIM 1: Güçlü şirket yönetimi sistemlerinin oluşturulması	36
ADIM 2: Tedarik zincirindeki risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi	41
ADIM 3: Belirlenen risklere yanıt verebilecek bir stratejinin tasarlanması	44
ADIM 4: İzabe/rafineri şirketleri uygulamalarının bağımsız üçüncü taraflarca denetlenmesi	47
ADIM 5: Tedarik zinciri uyum çalışmalarının yıllık olarak raporlanması	52
Ek. Maden/Rafineri Şirketi Risk Değerlendirme Klavuzu	54
Altın Özel Eki	61
Giriş ve kapsam	62
Tanımlar.....	65

İÇİNDEKİLER

ADIM 1: Güçlü şirket yönetimi sistemlerinin oluşturulması	72
ADIM 2: Tedarik zincirindeki risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi	78
ADIM 3: Belirlenen risklere yanıt verebilecek bir stratejinin tasarlanıp uygulanması.....	99
ADIM 4: Rafineri şirketleri uygulamalarının bağımsız üçüncü taraflarca denetlenmesi	106
ADIM 5: Tedarik zinciri uyum çalışmalarının yıllık olarak raporlanması	111
Ek - Emek-yoğun ve küçük ölçekli madenciler için ekonomik ve kalkınma fırsatları yaratılmasına yönelik önerilen tedbirler	114

Şekil

1. Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde bulunan kalay, tantal ve tungsten tedarik zincirindeki riskler	35
2. Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde bulunan altın tedarik zincirindeki riskler	71

Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için OECD Uyum Rehberi Hakkında Konsey Tavsiyesi¹

17 Temmuz 2012’de tadil edilmiş haliyle

KONSEY;

14 Aralık 1960 tarihli Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) Anlaşması Madde 5(b)’yi dikkate alarak;

Uluslararası Yatırım ve Çok Uluslu Şirketler Deklarasyonunun bir parçasını oluşturan Çok Uluslu Şirketler için OECD Kılavuzu dikkate alarak;

Çok Uluslu Şirketler için Kılavuz uyulmasını öneren hükümetlerin ve kalkınma topluluğunun ortak amacının, sorumlu ticari faaliyet ilkelerini ve standartlarını teşvik etmek olduğunu hatırlatarak;

Madenlerin sorumlu bir şekilde tedarik edilmesinin kalkınma ve ticaret ile ilgili boyutları bulunduğunu göz önünde bulundurarak;

Özel yatırımların istikrarlı bir ekonomik büyümeyi ve sürdürülebilir kalkınmayı destekleyecek biçimde hareketlendirilmesini amaçlayan 2006’da kabul edilmiş Yatırım için Politika Çerçevesini dikkate alarak;

Kınlı ve çatışmalardan etkilenmiş bölgelerde faaliyet gösterirken olası zararlardan kaçınılmasını amaçlayan, Kalkınma Yardım Komitesinin kınlı ülkelerdeki uluslararası katılım konulu çalışmalarını hatırlatarak

1. Kararın kabul edilmesi sırasında Brezilya aşağıdaki açıklamayı yapmıştır: “Mevcut Tavsiyeye bağlı kalan Brezilya, Uyum Rehberinin Afrika’daki Büyük Göller Bölgesi’ndeki deneyim temel alınarak geliştirildiğini anlamaktadır. Brezilya, diğer faaliyet bölgelerinin “çatışmadan etkilenmiş” veya “yüksek riskli” bölgeler olup olmadığını belirlerken şirketlerin BM Güvenlik Konseyi kararları dahil olmak üzere Birleşmiş Milletler’in ilgili kararlarını da dikkate almaları gerektiği görüşündedir”.

(3-4 Nisan 2007'de Üst Düzey Toplantısında onaylanan Kınılgan Ülkelerde ve Koşullarda Doğru Uluslararası Katılım İlkeleri dahil);

Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Rüşvet Verilmesinin Önlenmesi OECD Sözleşmesi ve BM Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi dahil olmak üzere uluslararası toplumun rüşvetle mücadelede işbirliği yapma çabalarını hatırlatarak;

Doğal kaynaklara yatırımın ve doğal kaynak ticaretinin topluma genel bir fayda sağlamasına katkıda bulunmak için hükümetlerin, uluslararası kuruluşların ve şirketlerin kendilerine düşen görevleri ve sahip oldukları yeterlilikleri kullanabilecekleri görüşünü kabul ederek;

Başta Büyük Göller Bölgesi Uluslararası Konferansı olmak üzere uluslararası toplumun çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde doğal kaynakların yasa dışı bir şekilde çıkarılmasıyla mücadele etmek için harcadığı çabaları dikkate alarak;

Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden maden çıkarma faaliyetlerinin oldukça yoğun olduğunu ve bu bölgelerden maden tedarik eden veya doğrudan bu bölgelerde faaliyet gösteren şirketlerin çatışmaya katkıda bulunma risklerinin daha yüksek olabileceğini kabul ederek;

Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin sorumlu tedarik zinciri oluşturulmasına yönelik uyum çalışmalarının, şirketlerin insan haklarına saygılı olmalarını ve çatışmalara katkıda bulunmamalarını sağlayacak sürekli, reaktif ve proaktif bir süreç olduğuna dikkat çekerek;

Büyük Göller Bölgesi Uluslararası Konferansı ile işbirliği halinde geliştirilen ve Yatırım Komitesi ile Kalkınma Yardım Komitesi tarafından onaylanan OECD Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için OECD Uyum Rehberini ("Rehber") dikkate alarak;

Rehberin tamamlayıcı bir parçası olan "Kalay, Tantal ve Tungsten Özel Eki" ile "Altın Özel Eki"ni dikkate alarak ve gelecekte Rehberde başka madenlerle ilgili eklerin de dahil edilebileceği gerçeğini hatırlatarak;

Bu Rehberin, şirketlerin faaliyetleri veya ilişkileriyle bağlantılı olumsuz etkileri önlemek veya azaltmak amacıyla mevcut ya da potansiyel riskleri tespit edip bunlara karşı gerekli tedbirleri almak için atmaları gereken adımları ortaya koymanın yanı sıra işletme büyüklüğü, faaliyet bölgesi, söz konusu ülkenin mevcut durumu, faaliyet gösterilen sektör ve söz konusu ürün ya da hizmetlerin doğası gibi faktörlere ve özel koşullara bağlı olarak Rehberin uygulanmasında bir miktar esnekliğe ihtiyaç duyulacağını da belirttiğine vurgu yaparak;

Bu Tavsiyeye Ek II olarak iliştilirilmiş ekte listelenen madenlerin çıkarılması, taşınması veya ticaretinin yapılmasıyla ilişkili olarak ortaya çıkabilecek ve özellikle kadınlara ve çocuklara karşı uygulandığında asla tolerans gösterilmeyecek olan ağır suistimallere dikkat çekerek;

Yatırım Komitesinin genişletilmiş toplantısında (Uluslararası Yatırım ve Çok Uluslu Şirketler Deklarasyonuna imza atan üye olmayan katılımcılar dahil) ve Kalkınma Yardım Komitesi tarafından ortaya konan öneriyi dikkate alarak;

Uluslararası Yatırım ve Çok Uluslu Şirketler Deklarasyonunun üyeleri ile buna imza atan üye olmayan katılımcıların, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde maden tedariki ve ticaretiyle iştigal eden şirketlerin insan haklarına saygılı olmak, çatışmalara katkıda bulunmaktan kaçınmak ve sürdürülebilir, eşitlikçi ve etkin bir kalkınmaya başarıyla katkıda bulunmak amacıyla söz konusu Rehber uymalarını aktif bir şekilde teşvik etmelerini **ÖNERİR;**

Uluslararası Yatırım ve Çok Uluslu Şirketler Deklarasyonunun üyeleri ile buna imza atan üye olmayan katılımcıların, Rehberin tamamlayıcı birer parçası olan bu Tavsiyeye Ek I ve II olarak iliştilirilmiş eklerde sırayla belirtilmiş Tedarik Zinciri Politika Belgesini dikkate alarak Maden Tedarik Zincirinde Risk Odaklı Uyum için 5 Adımlı Çerçeve de yer alan kurumsal yönetim sistemlerine entegrasyonu aktif bir şekilde desteklemek için gereken adımları atmalarını **ÖNERİR;**

Uluslararası Yatırım ve Çok Uluslu Şirketler Deklarasyonunun üyeleri ile buna imza atan üye olmayan katılımcıların, OECD'nin Birleşmiş Milletler ve uluslararası kalkınma kuruluşlarıyla olan faaliyetleri dahil olmak üzere sunacağı destekle, Rehberin mümkün olduğunca geniş bir kitleye yayılmasını ve mesleki kuruluşlar, finans kuruluşları ve sivil toplum örgütleri dahil diğer ilgili tarafların aktif bir biçimde kullanılmasını sağlamalarını **ÖNERİR;**

Diğer üye olmayanları da mevcut Tavsiyeyi dikkate almaya ve buna uymaya **DAVET EDER;**

Yatırım Komitesi ile Kalkınma Yardım Komitesine, Tavsiyenin uygulanmasını izleme ve benimsenmesinden sonra en geç üç yıl içinde ve bundan sonra da gerekli zamanlarda Konsey raporlama yapması **TALİMATINI VERİR;**

Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için OECD Uyum Rehberi

Giriş

Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde madencilik ve maden ticareti alanlarında faaliyet gösteren şirketler, gelir üretme, büyüme ve refaha katkıda bulunma, istihdam sağlama ve yerel kalkınmaya destek olma potansiyeline sahiptir. Bununla birlikte şirketler, ciddi insan hakkı ihlalleri ve çatışmalar dahil olmak üzere pek çok olumsuz etkilere neden olabilir veya bunlarla ilişkilendirilebilir.

Bu rehber, madenler konusunda sorumlu bir küresel tedarik zinciri yönetimine temel oluşturacak bir uyum çerçevesi sunmaktadır.¹ Bu Rehberin amacı, tedarikçi seçimi dahil olmak üzere tüm kaynak kullanımı ve tedarik süreçleri aracılığıyla şirketlerin insan haklarına saygılı olmasına ve çatışmalara katkıda bulunmaktan kaçınmasına yardımcı olmaktır. Rehber, şirketlerin sürdürülebilir kalkınmaya katkıda bulunmalarına ve çatışmadan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden sorumlu bir şekilde ürün tedarik etmelerine yardımcı olurken, tedarikçilerle yapıcı bir ilişki kurabilmelerini sağlayacak koşulların da elde edilmesine katkıda bulunacaktır. Bu Rehber, çatışmadan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde sorumlu tedarik zinciri yönetiminin mahiyetiyle ilgili beklentilerin netleştirilmesi amacıyla geliştirilebilecek endüstri odaklı şemalar ve maden tedarik zincirindeki tedarikçiler ile ilgili diğer taraflar için ortak bir referans olması amacıyla hazırlanmıştır.

Bu Rehber, çatışmadan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin tedarik zincirinde hesap verilebilirliği ve şeffaflığı teşvik etmek amacıyla hükümetler, uluslararası kuruluşlar, endüstri ve sivil toplum arasında yürütülen işbirliğine dayalı bir girişimin ürünüdür.

1. Makul bir şekilde geri dönüştürüleceği varsayılan metaller, bu Rehberin kapsamı dışındadır. Geri dönüştürülmüş metaller, işlenerek yeniden kazanılmış son kullanıcı ürünleri, atık ürünler ve üretim sırasında oluşan işlenmiş hurda metallerdir. Geri dönüştürülmüş metaller, kalay, tantal, tungsten ve/veya altın üretiminde geri dönüştürme yapmaya uygun rafine veya işlenmiş metaller içeren fazla, kusurlu veya hurda metal malzemelerdir. İşlenmemiş, kısmen işlenmiş veya başka bir cevherin yan ürünü olan madenler, geri dönüştürülmüş metaller değildir.

Çatışmadan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgeler

Çatışmadan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgeler, silahlı çatışmaların, yaygın şiddetin veya insanlara zarar verebilecek diğer risklerin etkin olduğu yerlerdir. Silahlı çatışma; iki veya daha fazla devletin yer aldığı uluslararası veya yerel nitelikteki savaşları, özgürlük mücadelelerini, ayaklanmaları, iç savaşları vb. içerebilir. Yüksek riskli bölgeler ise siyasi istikrarsızlık veya baskının, kurumsal zayıflığın, güvensizliğin, sivil alt yapı çökmelerinin ve geniş çaplı şiddetin hüküm sürdüğü alanları içerir. Bu tür yerler genellikle, geniş çapta insan hakkı ihlalleriyle ve ulusal ya da uluslararası kanunların ihlal edilmesiyle bilinir.

Maden tedarik zincirinde uyum ne demektir ve neden gereklidir?

Uyum süreci, şirketlerin insan haklarına saygı göstermelerini ve çatışmalara katkıda bulunmamalarını sağlayan kesintisiz, proaktif ve reaktif bir süreçtir.² Uyum süreci ayrıca şirketlerin uluslararası kanunlara uymalarına ve madenlerin yasa dışı ticaretinin önlenmesine yönelik kanunlar ve BM yaptırımları dahil yerel ve uluslararası kanunlara uygun faaliyet gösterebilmelerine yardımcı olur. Risk odaklı uyum süreci, şirketlerin faaliyetleriyle veya kaynak kullanımı kararlarıyla ilişkili olumsuz etkileri önlemek veya azaltmak amacıyla mevcut ya da potansiyel riskleri tespit etmek ve bunlara yanıt vermek için atılacak adımları işaret eder.

Bu Rehberin amaçları doğrultusunda, “riskler”, bir şirketin kendi faaliyetleri ya da tedarikçileri veya tedarik zincirindeki diğer taraflar dahil üçüncü taraflarla olan ilişkileri sonucu ortaya çıkan ve şirketin faaliyetlerini olumsuz etkileyebilecek unsurlar olarak tanımlanır. Olumsuz etkiler insanların zarar görmesini (harici etkiler), kurumsal itibar zararlarını, şirketin yasal yükümlülüklerine maruz kalmasını (dahili etkiler) veya bunların hepsini içerir. Söz konusu harici ve dahili etkiler sıklıkla birbirine bağlıdır, harici etkiler kurumsal itibar zararlarını veya şirketin yasal yükümlülüklerine maruz kalmasını beraberinde getirir.

Bir şirket, faaliyetlerinin ve ilişkilerinin ortaya çıkardığı gerçek koşulları tespit edip bu gerçekleri ulusal ve uluslararası kanunlar, uluslararası kuruluşların belirttiği sorumlu işletme tavsiyeleri, hükümet destekli araçlar, özel sektör gönüllü girişimleri, şirketin dahili politikaları ve riskleri kapsamında ortaya konan ilgili standartlara göre inceleyerek değerlendirir.

2. OECD (2011), Çok Uluslu Şirketler için OECD Kılavuzu, OECD, Paris; OECD (2006), Zayıf Yönetimli Bölgelerdeki Çok Uluslu Şirketler için OECD Risk Farkındalığı Aracı, OECD, Paris; İş ve İnsan Hakları Konusunda Kılavuz İlkeler: Birleşmiş Milletler “Koru, Saygı Duy ve Çözüm Bul” Çerçevesinin Uygulanması (Çok Uluslu Şirketler ve Diğer İşletmeler ile İnsan Hakları Konusunda Sorumlu Genel Sekreter Özel Temsilcisinin Raporu, John Ruggie, A/HRC/17/31, 21 Mart 2011).

değerlendirir. Bu yaklaşım aynı zamanda uyum uygulamasının şirketin faaliyetlerinin büyüklüğüne veya tedarik zinciri ilişkilerine göre ölçeklendirilebilmesine yardımcı olur.

Şirketler, doğaları gereği çatışmalara finansman temin etme veya çatışma koşullarını daha da kötü hale getirme gibi önemli olumsuz etkilere sahip maden çıkarma, alım-satım veya elleçleme koşulları nedeniyle maden tedarik zincirlerinde riskler yaşayabilir. Tedarik zincirindeki ayrıştırılmış üretim sürecine ve bunların tedarikçilerden bağımsız bir konumda olmalarına rağmen şirketler maden tedarik zincirinin muhtelif noktalarında meydana gelebilecek olumsuz etkilerle ilişkilene veya bunlara katkıda bulunma riskinden anılmış değildir. Bu nedenle şirketler, çatışmalardan etkilenmiş veya yüksek riskli bölgelerde faaliyet gösteren tedarikçilerle ilişkiler ya da maden çıkarma koşullarıyla ilişkili olumsuz etkilerin risklerini belirlemek ve bunları önlemek ya da azaltmak amacıyla uyumu sağlamak için gereken makul adımları atıp iyi niyetli gayret göstermelidir.

Maden Tedarik Zinciri

Bir ham madenin tüketici piyasasına getirilmesi süreci çok sayıda tarafı içerir ve genellikle çıkarma, taşıma, elleçleme, alım-satım, işleme, izabe, artma ve alışımlama, üretme ve nihai ürünü satmayı kapsar. Tedarik zinciri terimi, bir madenin çıkarıldığı yerden nihai tüketicilere atılmak üzere ilgili şirkete taşınması sürecinde yer alan tüm kuruluşları, faaliyetleri, tarafları, teknolojiyi, bilgiyi, kaynakları ve hizmetleri ifade eder.

Pratikte, uyum süreci şirketlerin atması gereken şu adımlar etrafında yapılandırılmıştır:

- çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde çıkarılan madenleri içeren ürünlerin çıkarılması, taşınması, elleçlenmesi, alım-satımı, işlenmesi, izabesi, atılması/alıştılandırılması, üretilmesi ve satılması sürecinde geçerli olan tüm şartları belirlemek;
- mevcut şartları şirketin tedarik zinciri politikasındaki (bkz. Ek II, Tedarik Zinciri Politika Belgesi) standartlarla karşılaştırarak güncel veya potansiyel riskleri belirlemek ve değerlendirmek;
- bir risk yönetim planı benimseyip uygulayarak belirlenen riskleri önlemek ve azaltmak. Bunlar, risk azaltıcı tedbirler vasıtasıyla ticarete devam etmek, geçerli risk azaltma ilkeleri kapsamında ticareti geçici olarak askıya almak veya risk azaltma çabalarının başarısız olması ya da şirketin söz konusu riskleri kabul edilemez bulması halinde tedarikçiyle ilişkileri sona erdirmek gibi sonuçları doğurabilir.

Uyum çalışmaları kimler tarafından yapılmalıdır?

Bu Rehber, çatışmalardan etkilenmiş veya yüksek riskli bölgelerden maden tedarik eden ya da kullanan maden tedarik zincirindeki tüm şirketler için hazırlanmıştır. Uyum çalışmaları, her ne kadar şirketlerin tedarik zincirindeki konumları gibi özel şartlarına göre uyarlanmalıysa da tüm şirketler, insan hakları ihlallerine veya çatışmalara katkıda bulunmamak için uyum ilkelerini uygulamalıdır.

Bu Rehber, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde uyum çalışmalarının hayata geçirilmesinin uygulamada bazı güçlükler arz ettiği gerçeğini kabul etmektedir. Uyum süreci esneklik gerektirir. Uyum sürecinin mahiyeti ve kapsamı muhtelif koşullara bağlı olacaktır ve işletmenin büyüklüğü, faaliyet bölgesi, söz konusu ülkedeki durum, faaliyet gösterilen sektör ve sunulan ürün ya da hizmetlerin mahiyeti gibi çeşitli faktörlerden etkilenecektir. Bu güçlüklerle pek çok farklı biçimde karşılaşılabilir; örneğin:

- Uyumun hataya geçirilmesine yönelik endüstri çapında bir işbirliği tesis edilmesi.
- Bazı özel uyum çalışmaları için endüstri bünyesinde maliyet paylaşımı.
- Sorumlu tedarik zinciri yönetimiyle ilgili girişimlere katılım.³
- Tedarikçileri paylaşan endüstri üyeleri arasında koordinasyon.
- Maden/rafineri şirketleri ile rafineri sonrası şirketleri arasında işbirliği.
- Uluslararası ve sivil toplum kuruluşları arasında ortaklıkların kurulması.
- Tedarik zinciri politika belgesinin (Ek II) ve bu Rehberde belirtilen spesifik uyum tavsiyelerinin mevcut politikalara, yönetim sistemlerine, ve satın alma uygulamaları, saygınlık, müşteri tanıma tedbirleri, sürdürülebilirlik, kurumsal sosyal sorumluluk ve diğer yıllık raporlama gibi şirketin uyum uygulamalarına entegre edilmesi.

Bu Rehber, şirketler için temel ilkeleri ve süreçleri sunmanın yanı sıra, çatışmalardan etkilenen sorumlu kaynak tedariki uygulamalarına yönelik çalışan endüstri tedarik zinciri girişimlerinin karşılaması gereken uyum süreçlerini ve prosedürlerini önerir ve Büyük Bölge Uluslararası Konferansı sertifikasyon şeması ve araçları gibi kapsamlı sertifikasyon şemalarının geliştirilmesine ve uygulanmasına katkıda bulunup destekleyebilir.⁴

3. Örneğin: ITRI *Tedarik Zinciri Girişimi (iTSCi)*; Elektronik Endüstrisi Vatandaşlık Koalisyonu (EICC) ve Küresel e-Sürdürülebilirlik Girişimi (GeSI) tarafından geliştirilen *Çatışmasız İzabe Tesisi Programı*; *Çatışmasız Altın Standardı*, Dünya Altın Konseyi (2012); *Gözetim Zinciri Sertifikasyonu*, Sorumlu Mücevher Konseyi (2012); Küresel Raporlama Girişimi Tedarik Zinciri Çalışma Grubu (2010).
4. Bkz. *Doğal Kaynakların Yasa Dışı Çıkarılmasına Karşı ICGLR Bölgesel Girişimi*, www.icglr.org.

Rehberin Yapısı

Bu Rehber şunları sağlar: 1) çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin sorumlu tedarik zinciri için kapsamlı bir uyum çerçevesi (bkz. Ek I); 2) ortak ilkeler seti sunan bir maden tedarik zinciri politika belgesi (bkz. Ek II); 3) maden/rafineri şirketlerinin rafineri sonrası şirketlerin de muhtemel desteğiyle kullanabilecekleri risk azaltma tedbirleri ve gelişme ölçümü göstergeleri (bkz. Ek III) ve 4) bu madenlerin tedarik zinciri yapılarıyla ilişkili güçlülere özel hazırlanmış “kalay, tantal, tungsten” ve “altın” konulu iki Ek. Ekler, şirketlerin tedarik zincirlerindeki farklı konumları ve rolleri temelinde şekillendirilmiş spesifik uyum tavsiyeleri içerir. Bu madenleri ya da bunların rafine edilmiş metal türevlerini kullanan şirketler öncelikle her bir Ek’te bulunan tehlike işaretlerine bakarak buralarda belirtilen uyum süreçlerinin uygulanabilir olup olmadığını belirlemelidir.

Rehberin Mahiyeti

Bu Rehber, Çok Uluslu Şirketler için OECD Kılavuzu ve Zayıf Yönetimli Bölgelerdeki Çok Uluslu Şirketler için OECD Risk Farkındalığı Aracı ilkeleri ve standartları temel alınarak oluşturulmuş olup bunlarla tutarlıdır. Çatışmalardan etkilenmiş veya yüksek riskli bölgelerde faaliyet gösteren ya da buralardan maden tedarik eden şirketlere hükümetlerin ortak tavsiyelerini sunar ve çatışmalardan etkilenmiş veya yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin sorumlu tedarik zincirleri için yürürlükteki yasalar ve uluslararası standartlarla tutarlı bir şekilde uyum süreçleri ve ilkeleri hakkında rehberlik eder. Bu Rehber uymak yasal açıdan bağlayıcı olmayıp isteğe bağlıdır.

EK I

**Maden Tedarik Zincirinde Risk Odaklı Uyum
için Beş Adımlı Çerçeve**

Özel uyum gereksinimleri ve süreçleri, söz konusu madene ve şirketin tedarik zincirindeki konumuna bağlı olarak değişecekse de (maden Eklerinde belirtildiği üzere), şirketler tedarikçi seçimi ve kaynak kullanımı kararlarını incelemeli ve çatışmalardan etkilenen ve yüksek riskli bölgelerden sorumlu maden tedarik zinciri için belirlenen aşağıdaki beş adımlı çerçeveyi yönetim sistemlerine entegre etmelidir:

1. Güçlü şirket yönetimi sistemlerinin kurulması. Şirketler;

- A) Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin tedarik zincirleri için bir şirket politikası benimseyip bunu tedarikçiler ve kamuoyu ile paylaşmalıdır. Bu politika, Ek II'de yer alan tedarik zinciri politika belgesinde belirtilen standartlarla tutarlı bir şekilde uyumun sağlanmasında temel alınacak standartları içermelidir.
- B) Tedarik zincirine uyumu desteklemek amacıyla bir iç yönetim sistemi yapılandırılmalıdır.
- C) Maden tedarik zinciriyle ilgili bir şeffaflık ve kontroller sistemi kurulmalıdır. Bu, bir gözetim zinciri veya izlenebilirlik sistemini ya da tedarik zincirindeki maden/ rafineri seviyesi taraflarını içerir. Süreç, endüstri odaklı programlara katılım yoluyla uygulanır.
- D) Şirketin tedarikçilerle olan etkileşimini güçlendirmelidir. Tedarikçilerle yapılan sözleşmelere ve/veya anlaşmalara bir tedarik zinciri politikası dahil edilmelidir. Mümkünse, uyuma ilişkin performanslarını artırmaları amacıyla kapasitelerini yükseltmeleri konusunda tedarikçilere destek olunmalıdır.
- E) Şirket seviyesinde veya sektör çapında, bir erken uyanı ve risk farkındalığı sistemi olarak şikayet mekanizması oluşturmalıdır.

2. Tedarik zincirindeki risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi. Şirketler;

- A) Eklerde önerildiği gibi tedarik zincirlerindeki riskleri belirlemelidir.
- B) Ek II ve bu Rehberde yer alan uyum tavsiyeleriyle tutarlı bir şekilde kendi tedarik zinciri politika standartları ışığındaki mevcut ve muhtemel olumsuz etki risklerini değerlendirmelidir.

3. Belirlenen risklere yanıt verebilecek bir stratejinin tasarlanıp uygulanması. Şirketler;

- A) Tedarik zinciri risk değerlendirmesinde elde edilen bulguları şirketin üst yönetimine bildirmelidir.
- B) Bir risk yönetim planı tasarlayıp benimsemelidir. i) ölçülebilir risk azaltma tedbirleri vasıtasıyla ticarete devam ederek veya ii) mevcut ölçülebilir risk azaltma tedbirlerine bağlı kalmak koşuluyla ticareti geçici olarak askıya alarak veya iii) risk azaltma tedbirlerinin başarısız olması üzerine veya şirketin risk azaltma tedbirlerini artık uygulanabilir ya da kabul edilebilir bulmaması nedeniyle söz konusu tedarikçi ile olan ilişkileri sona erdirerek etkin bir risk yönetimi stratejisi tasarlanmalıdır. Şirketler, doğru stratejiyi belirlemek için Ek II'yi (*Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için Tedarik Zinciri Politika Belgesi*) incelemeli ve belirlenen riskleri en etkin biçimde önleme ya da azaltma kapasitesine sahip tedarikçiler üzerindeki etkilerini değerlendirerek gerekiyorsa destekleyici adımlar atmalıdır. Şirketler ticarete devam ettikleri ya da ticareti geçici olarak askıya aldıkları dönemlerde risk azaltma tedbirlerini uygulamaya devam ediyorlarsa yerel ve merkezi hükümet makamları, uluslararası kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ve varsa etkilenen diğer taraflar dahil olmak üzere tedarikçilerle ve tüm taraflarla istişare yapmalı ve risk yönetim planındaki ölçülebilir risk azaltma stratejisi konusunda mutabık kalmalıdır. Şirketler, risk yönetim planlarına dahil edecekleri "çatışmalara ve yüksek risklere duyarlı" risk azaltma stratejileri geliştirmek ve kademeli ilerleyişi ölçmek için *Uyum Rehberi Ek III*'te önerilen tedbirlerden ve göstergelerden faydalanabilir.
- C) Risk yönetim planı uygulamalı, risk azaltma çabalarının genel performansının izleyip ölçmeli ve ilgili üst yönetime gerekli raporlamayı yapmalıdır. Bu, risk yönetim planının uygulandığı ve izlendiği çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerdeki yerel ve merkezi hükümet makamlarıyla, maden/ rafineri şirketleriyle, uluslararası veya sivil toplum kuruluşlarıyla ve süreçten etkilenen diğer taraflarla yakın işbirliği ve/veya istişare ile gerçekleştirilebilir.
- D) Koşulların değişmesinden sonra veya azaltılması gereken riskler için ilave güncel durum ve risk değerlendirmeleri üstlenmelidir.

4. Tedarik zincirinin belirlenen noktalarında tedarik zinciri uyum çalışmalarının bağımsız bir üçüncü tarafça denetlenmesi. Şirketler, uyum çalışmalarının tedarik zincirinin belirlenen noktalarında (Eklerde belirtildiği gibi) bağımsız bir üçüncü tarafça denetlenmesini sağlamalıdır. Bu tür denetimler, bağımsız bir Kurumsallaştırılmış Mekanizma tarafından doğrulanabilir.

5. Tedarik zinciri uyum çalışmalarının raporlanması. Şirketler, tedarik zinciri uyum politikalarını ve uygulamalarını kamuoyuna raporlamalıdır. Şirketler, sürdürülebilirlik, kurumsal sosyal sorumluluk veya yıllık raporlarını maden tedarik zinciri uyum çalışmaları hakkında bilgiler içerecek biçimde genişleterek bunu yapabilir.

EK II

Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için Tedarik Zinciri Politika Belgesi¹

Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde maden çıkarma, alım-satım, işleme ve ihracat faaliyetleriyle ilişkili olabilecek önemli olumsuz etkilerin risklerini ve bu tür bölgelerde insan haklarına saygılı olup çatışmalara katkıda bulunmama sorumluluğuna sahip olduğumuz gerçeğini göz önünde bulundurarak, çatışmalara duyarlı tedarik/kaynak kullanımı uygulamaları ve tedarikçilerin maden çıkarmadan son kullanıcıya arza kadar tüm süreçte risk farkındalığına sahip olması konusunda ortak bir referans teşkil etmesi amacıyla, aşağıdaki çatışmalardan etkilenen ve yüksek riskli bölgelerde sorumlu maden tedarik zinciri politikasını benimsemeyi, geniş bir alana yaymayı ve tedarikçilerle olan sözleşmelere ve/veya anlaşmalara dahil etmeyi taahhüt ediyoruz. Çatışmaların finansmanına katkıda bulunacak her tür eylemden kaçınmayı ve Birleşmiş Milletler yaptırım ve kararları ile bu tür kararların uygulanmasını sağlayan yerel kanunlara (varsa) uymayı taahhüt ediyoruz.

Madenlerin çıkarılması, taşınması veya ticaretinin yapılmasıyla ilgili önemli suistimler hakkında:

1. Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden ürün tedarik ederken veya buralarda faaliyet gösterirken aşağıdakilerden herhangi birinin herhangi bir tarafça yapılmasına tolerans göstermeyecek, bundan kâr veya menfaat temin etmeyecek ve bunlara destek olmayacağız:
 - i) her türlü işkence, zulüm ve insanlık dışı/küçültücü muamele;
 - ii) söz konusu kişinin kendi çalışma isteğiyle olmaksızın zorla veya ceza tehdidiyle çalışma şeklinde kendini gösterebilecek olan her türlü zorla çalıştırma uygulaması;

1. Bu Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için Tedarik Zinciri Politika Belgesi, maden tedarik zincirinin tüm aşamalarındaki taraflar için ortak bir referans olmayı amaçlamaktadır. Şirketlerin bu politika modelini kurumsal sosyal sorumluluk, sürdürülebilirlik veya diğer uygulama politikalarına entegre etmesi önerilmektedir.

- iii) çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri;²
- iv) yaygın cinsel şiddet gibi diğer yoğun insan hakları ihlalleri;
- v) savaş suçları, diğer ciddi uluslararası insani hukuk ihlalleri, insanlığa karşı işlenen suçlar ve soykırım.

Önemli suistimal ve ihlallerle ilgili risk yönetimi hakkında:

2. Fıkra 1’de tanımlanan önemli suistimal ve ihlalleri gerçekleştiren herhangi bir taraftan ürün tedarik ettiğine veya bu taraflarla bağlantılı olduğuna dair ciddi bir risk tespit ettiğimiz üretim tedarikçileriyle olan ilişkilerimizi derhal askıya alacak veya sonlandıracağız.

Devlet dışı silahlı gruplara doğrudan veya dolaylı destek hakkında:³

3. Maden çıkarma, taşıma, ticaretini yapma, işleme veya ihraç etme faaliyetleri vasıtasıyla devlet dışı silahlı gruplara doğrudan veya dolaylı hiçbir desteğe tolerans göstermeyeceğiz. Maden çıkarma, taşıma, ticaretini yapma, işleme veya ihraç etme faaliyetleri vasıtasıyla devlet dışı silahlı gruplara “doğrudan veya dolaylı destek”, aşağıdaki faaliyetlerde bulunan devlet dışı silahlı gruplardan veya bunların işbirlikçilerinden maden tedarik edilmemesini, bunlara ödeme yapılmamasını veya herhangi bir biçimde lojistik destek ya da ekipman temin edilmemesini içerir (ancak bunlarla sınırlı değildir):⁴
 - i) maden sahalarını veya taşıma güzergahlarını, maden ticareti noktalarını ve tedarik zincirindeki üretim aktörlerini yasa dışı bir şekilde kontrol altında bulunduran⁵ ve/veya
 - ii) maden sahalarna erişim noktalarında, maden taşıma güzergahlarında veya maden ticareti yapılan yerlerde yasa dışı haraç alan veya vergi uygulayan⁶ ve/veya
 - iii) aracılan ihracat şirketlerini veya uluslararası tüccarları yasa dışı şekilde vergilendiren veya bunlardan haraç alan.

2. Bkz. Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimleri konulu 182 sayılı ILO Sözleşmesi (1999).

3. Şirketler, devlet dışı silahlı grupları belirlemek için ilgili BM Güvenlik Konseyi kararlarına başvurmalıdır.

4. “İşbirlikçiler”; tedarik zincirinde bulunan ve madenlerin çıkarılmasını, ticaretinin yapılmasını ya da işlenmesini kolaylaştırmak amacıyla silahlı gruplarla doğrudan çalışan tüm arabulucular, toplayıcılar ve diğer tarafları içerir.

5. Madenlerin ve tedarik zincirindeki taşıma güzergahlarının, maden ticareti yapılan noktaların ve üretim aktörlerinin “kontrol altında bulundurulması” şu anlama gelir; i) maden sahalarna erişim sağlamak ve/veya rafineri sonrası faaliyetler ile araçlar, ihracat şirketleri ya da uluslararası tüccarlar arasında koordinasyon sağlamak dahil olmak üzere maden çıkarılmasını gözetim altında bulundurmak; ii) maden çıkarmak, taşımak, ticaretini yapmak veya satmak için herhangi bir biçimde zorla çalıştırmaya başvurmak; (iii) maden/rafineri şirketlerinde veya madenlerde yöneticilik ya da müdürlük yapmak veya bunlarda menfaate ya da hisseye sahip olmak.

6. Madenlerden, taşıma güzergahlarından, maden ticareti yapılan noktalardan veya maden/rafineri şirketlerinden “para sızdırmak”, maden sahasına veya taşıma güzergahlarına erişim sağlama ya da madenleri taşıma, satın alma ya da satma karşılığında karşı tarafın nızası olmaksızın kendisinden zorla veya ceza tehdidiyle para ya da maden talep etmektir.

Devlet dışı silahlı gruplara doğrudan veya dolaylı destekle ilgili risk yönetimi hakkında:

4. Fıkra 3'te tanımlanan devlet dışı silahlı gruplara doğrudan veya dolaylı destek sağlayan herhangi bir taraftan ürün tedarik ettiğine veya bu taraflarla bağlantılı olduğuna dair ciddi bir risk tespit ettiğimiz üretim tedarikçileriyle olan ilişkilerimizi derhal askıya alacak veya sonlandıracağız.

Kamu veya özel güvenlik güçleri hakkında:

5. Fıkra 10 uyarınca, maden sahalarını, taşıma güzergahlarını ve tedarik zincirindeki üretim aktörlerini yasa dışı bir şekilde kontrol altında bulunduran, maden sahalarına erişim noktalarında, taşıma güzergahlarında veya maden ticareti yapılan yerlerde yasa dışı bir biçimde vergi toplayan ya da haraç alan veya aracılardan, ihracat şirketlerinden ve uluslararası tüccarlardan yasa dışı bir biçimde haraç alan ya da bunlara vergi uygulayan kamu veya özel güvenlik güçlerine doğrudan ya da dolaylı hiçbir destek vermeyeceğimizi taahhüt ederiz.⁷
 6. Maden sahalarında, maden sahalarının çevresinde ve/veya taşıma güzergahlarında görev yapan kamu veya özel güvenlik güçlerinin görevinin sadece insan haklarını korumak, maden işçilerinin, ekipmanının ve tesislerinin güvenliğini sağlamak ve maden sahasını ya da taşıma güzergahlarını yasa dışı maden çıkarma ya da alım-satım faaliyetlerine karşı korumak dahil olmak üzere kanunların uygulanmasını sağlamak olması gerektiğini kabul ediyoruz.
 7. Biz veya tedarik zincirimizdeki herhangi bir şirketin kamu ya da özel güvenlik güçleriyle sözleşme yapması halinde bu güvenlik güçlerinin Güvenlik ve İnsan Hakları Konusunda Gönüllü İlkelerle uygun hareket edeceğini taahhüt ederiz. Özellikle, insan hakkı ihlallerinden sorumlu olduğu bilinen güvenlik birimlerinin veya personelinin görevlendirilmemesini sağlamak için gereken adımları atacak ve gereken tarama/denetim politikalarını benimseyeceğiz.
 8. Güvenliğin sağlanması amacıyla kamu güvenlik güçlerine yapılan ödemelerde şeffaflığın, orantısallığın ve hesap verilebilirliğin nasıl geliştirilebileceği konusundaki çözümlere katkı sağlamak amacıyla yerel ve merkezi makamlarla, uluslararası kuruluşlarla ve sivil toplum kuruluşlarıyla iletişim kuracak ve bunların desteklenmesi için gereken adımları atacağız.
 9. Tedarik zincirindeki madenlerin emek-yoğun ve küçük ölçekli işletmeler aracılığıyla çıkarıldığı maden sahalarında kamu veya özel güvenlik güçlerinin
7. "Doğrudan veya dolaylı destek" ifadesi, şirketlerin faaliyet gösterdiği ülkede devlete ödemeleri gereken yasal vergileri, ücretleri ve/veya imtiyaz ücretlerini kapsamaz (bur tür ödemelerin ifşası hakkında bilgi için aşağıdaki fıkra 13'e bakın).

bulunmasıyla ilişkili olumsuz etkilerden zanaatkâr madenciler başta olmak üzere hassas grupların etkilenmesini önlemek veya bu etkileri asgariye indirmek amacıyla yerel makamlarla, uluslararası kuruluşlarla ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapacak ve bunların bu yöndeki çabalarını destekleyeceğiz.

Kamu veya özel güvenlik güçleriyle ilgili risk yönetimi hakkında:

10. Şirketin tedarik zincirindeki spesifik konumuna uygun olarak, güvenlik güçlerinden kaynaklanabilecek risklerin bulunduğu yerlerde, fıkra 5'te tanımlanan kamu veya özel güvenlik güçlerinin doğrudan ya da dolaylı olarak desteklenmesiyle ilişkili riskleri önlemek veya azaltmak amacıyla üretim tedarikçileri ve ilgili diğer taraflarla birlikte derhal bir risk yönetim planı geliştirecek ve uygulayacağız. Bu tür durumlarda, risk yönetim planının benimsenmesinden sonraki altı ay içinde risklerin azaltılmaması halinde üretim tedarikçileriyle olan ilişkimizi askıya alacak veya sonlandıracağız.⁸ Fıkra 8 ve 9'a aykırı faaliyetler konusunda bir risk bulunduğunu tespit ettiğimiz takdirde de aynı şekilde karşılık vereceğiz.

Rüşvet ve madenlerin menşeinin gerçeğe aykırı olarak beyan edilmesi hakkında:

11. Madenlerin menşeinin gizlemek veya saptırmak ve maden çıkarma, ticaretini yapma, işleme, taşıma ve ihracat faaliyetleri amacıyla hükümetlere ödenen vergiler, ücretler ve imtiyaz ücretleri konusunda kamuoyunu yanıltmak maksadıyla hiçbir şekilde rüşvet teklif etmeyecek, vermeyecek veya talep etmeyeceğiz.⁹

Kara para aklama hakkında:

12. Maden sahalarında, taşıma güzergahlarında veya madenlerin maden/ rafineri şirketleri tarafından alınıp satıldığı yerlerde yasa dışı vergilendirme veya para sızdırma yoluyla gerçekleştirilen maden çıkarma, ticaret, işleme, taşıma veya ihracat faaliyetleri aracılığıyla veya bunlarla bağlantılı olarak kara para akladığına dair ciddi şüphelerimiz olduğu takdirde bu tür kara para aklama faaliyetlerinin önlenmesine yönelik sürdürülen çabalara ve atılan adımlara destek olacağız.

8. Ek I Adım 3(D)'de ayrıntılı olarak belirtildiği üzere şirketlerin, risk yönetim planını benimsedikten sonra azaltılması gereken risklerle ilgili ilave bir risk değerlendirmesi yapmaları gerekir. Risk yönetim planının belirlenmesinden sonraki altı ay içerisinde fıkra 5'te belirtilen kamu veya özel güvenlik güçlerine doğrudan ya da dolaylı destek verilmesiyle ilgili risklerin ortadan kaldırılmasına ya da azaltılmasına yönelik somut gelişmeler elde edilmemesi durumunda, şirketler en az üç aylığına tedarikçi ile olan ilişkisini askıya almalı veya sonlandırmalıdır. Bu askıya alma eylemi, söz konusu ticari ilişkinin yeniden devam ettirilmesi için elde edilmesi gereken kademeli gelişmeye dair performans hedeflerini ortaya koyan revize edilmiş bir risk yönetim planıyla desteklenebilir.

9. Bkz. Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Rüşvet Verilmesinin Önlenmesi OECD Sözleşmesi (1997) ve Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi (2004).

Hükümetlere vergi, ücret ve imtiyaz ücreti ödenmesi hakkında:

13. Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde maden çıkarma, alım-satım ve ihracat faaliyetleriyle ilgili tüm vergilerin, ücretlerin ve imtiyazların hükümetlere ödenmesini sağlayacağız ve şirketimizin tedarik zincirindeki konumuna uygun olarak bu tür ödemeleri Doğal Kaynakları Çıkarma Endüstrisi Şeffaflık Girişimi (EITI) kapsamında belirlenen ilkelere uygun bir şekilde kamuoyuyla paylaşacağımızı taahhüt ederiz.

Rüşvet, madenlerin menşinin gerçeğe aykırı beyan edilmesi ve kara para aklama ile hükümetlere yapılan vergi, ücret ve imtiyaz ücreti ödemelerinin gerçeğe aykırı beyan edilmesine yönelik risk yönetimi hakkında:

14. Şirketimizin tedarik zincirindeki spesifik konumuna uygun olarak, makul zaman dilimlerinde atılacak uygun adımlarla olumsuz etkilerin önlenmesi veya azaltılmasına yönelik performansın geliştirilmesi ve izlenmesi için tedarikçilerle, yerel/merkezi hükümet makamlarıyla, uluslararası kuruluşlarla, sivil toplum kuruluşlarıyla ve etkilenen üçüncü taraflarla gerekli iletişimi sağlayacağımızı taahhüt ediyoruz. Risk azaltma girişimlerinin başansız olması durumunda üretim tedarikçileriyle olan ilişkilerimizi askıya alacak veya sonlandıracacağız.¹⁰

10. Ek I Adım 3(D)'de ayrıntılı olarak belirtildiği üzere şirketlerin, risk yönetim planını benimsedikten sonra azaltılması gereken risklerle ilgili ilave bir risk değerlendirmesi yapmaları gerekir. Risk yönetim planının belirlenmesinden sonraki altı ay içerisinde rüşvet, kara para aklama ve madenlerin menşei ya da hükümetlere ödenen vergiler, ücretler ya da imtiyaz ücretleri hakkında gerçeğe aykırı beyanda bulunulmasıyla ilgili risklerin ortadan kaldırılmasına ya da azaltılmasına yönelik somut gelişmeler elde edilmemesi durumunda, şirketler en az üç aylığına tedarikçi ile olan ilişkisini askıya almalı veya sonlandırmalıdır. Bu askıya alma eylemi, söz konusu ticari ilişkinin yeniden devam ettirilmesi için elde edilmesi gereken kademeli gelişmeye dair performans hedeflerini ortaya koyan revize edilmiş bir risk yönetim planıyla desteklenebilir.

EK III

Riskin Azaltılması için Önerilen Tedbirler ve İyileşmenin Ölçülmesine Yönelik Göstergeler

TEDARİK ZİNCİRİ POLİTİKASI - GÜVENLİK VE İLGİLİ SORUNLAR

RİSKİN AZALTILMASI:

Maden/rafineri şirketleri, aşağıdaki faaliyetleri gerçekleştirmek amacıyla kendi başlarına ya da mesleki birlikler, ortak değerlendirme ekipleri veya diğer uygun araçlar yoluyla aşağıda önerilen risk azaltma tedbirlerini uygulamayı düşünebilir:

- tedarik zincirinde meydana gelen suistimale yönelik ve sömürüye dayalı uygulamaları ilgili merkezi hükümet makamına (Madencilik Bakanlığı gibi) bildirmek;
- madenlerin yasa dışı vergilendirildiği veya madencilik faaliyetleri aracılığıyla para sızdırılan bölgelerde, rafineri sonrası araçların ve toplayıcıların, güvenliğin sağlanmasıyla görevli kamu veya özel güvenlik güçlerine yapılan ödemeler hakkında rafineri sonrası sürecin taraflarını veya kamuoyunu bilgilendirmesini sağlamak için gereken adımları derhal atmak;
- güvenlik durumunu ve güvenlik güçlerine yapılan ödemeleri belgeleme kapasitelerini geliştirmelerinde kendilerine yardımcı olmak için araçlarla ve toplayıcılarla iletişim sağlamak;
- emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilik işletmeleri (“ASM”) aracılığıyla maden temin ederken, tüm ödemelerin sunulan hizmetle orantılı olarak ve serbestçe yapılmasını sağlamak ve Güvenlik ve İnsan Hakları Konusunda Gönüllü İlkeler, Kanun Uygulayıcıların Davranış Kuralları Hakkında BM Yönetmeliği ve Kanun Uygulayıcıların Kuvvet ve Ateşli Silah Kullanması Hakkında Temel BM İlkeleri ile tutarlı bir şekilde etkileşim kurallarını açıklığa kavuşturmak amacıyla sivil toplum ve uluslararası kuruluşların da işbirliğiyle ASM toplulukları ile yerel hükümet ve kamu ya da özel güvenlik güçleri arasındaki güvenlik anlaşmalarının resmiyete kavuşturulmasını desteklemek;

TEDARİK ZİNCİRİ POLİTİKASI - GÜVENLİK VE İLGİLİ SORUNLAR (devamı)

- bilgi paylaşımı ve aktarımı için toplumsal forumların oluşturulmasını desteklemek;
- sundukları hizmet karşılığında güvenlik güçlerine ödeme yapılacak bir tröst ya da benzer bir fon kurulmasını desteklemek;
- maden sahalarında görevli güvenlik güçlerinin, Güvenlik ve İnsan Hakları Konusunda Gönüllü İlkeler, Kanun Uygulayıcıların Davranış Kuralları Hakkında BM Yönetmeliği ve Kanun Uygulayıcıların Kuvvet ve Ateşli Silah Kullanması Hakkında Temel BM İlkeleri ile tutarlı bir biçimde gereken kapasiteye sahip olmalarını desteklemek için uluslararası ve sivil toplum kuruluşlarıyla ortaklık yapmak.

Detaylı yönergeler için bkz. Çok Taraflı Yatırım Garanti Kuruluşu, *Güvenlik ve İnsan Hakları Konusunda Gönüllü İlkeler: Büyük Tesisler için Uygulama Araç Seti* (2008); Uluslararası Kızılhaç Komitesi – Silahlı polis ve güvenlik personeli için eğitim kaynakları; *Özel Güvenlik Hizmeti Sağlayıcıları için Uluslararası Davranış ve Etik Kuralları* (2010).

İYİLEŞMENİN ÖLÇÜLMESİ İÇİN ÖNERİLEN GÖSTERGELER: Bkz. Küresel Raporlama Girişimi, Gösterge Protokolleri Seti: İnsan Hakları, Madencilik ve Metal Sektörü Eki (Sürüm 3.0), **HR8** göstergesi: “Kuruluşun, faaliyetlerle ilgili insan haklarına ilişkin politika ve prosedürler konusunda eğitilmiş güvenlik personelinin yüzdesi”. Diğer gösterge açıklamaları için ilgili göstergelere ait bilgilere bakın. Topluluklar ve kadınlarla ilgili riskler dahil olmak üzere ilgili bilgilerin derlenmesi ve göstergelerin raporlanması konusundaki detaylı yönergeler için bkz. Küresel Raporlama Girişimi (GRI), Sürdürülebilirlik Raporlaması Kılavuzu ve GRI Madencilik ve Metal Sektörü Eki (Sürüm 3.0).

Güvenlik güçlerinin bulunduğu madenlerden çıkarılan veya güvenlik güçlerinin bulunduğu taşıma güzergahları üzerinden taşınan madenlerle ilgili olarak; kamu veya özel güvenlik güçleri tarafından üretim süreci aktörlerinden yasa dışı olarak sızdırılan veya bunlardan vergi adı altında yasa dışı alınan para veya madenlerin yüzdesi (münferit/toplam oranı olarak); güvenlik ve ödeme tahsisi konusundaki olası düzenlemelerin türü ve mahiyeti dahil olmak üzere kamu veya özel güvenlik güçlerine yapılan ödemelerin türü ve mahiyeti.

TEDARİK ZİNCİRİ POLİTİKASI - ZANAATKÂR MADENCİLERİN OLUMSUZ ETKİLERE MARUZ KALMASI VE BUNLARA KARŞI KORUNMASI

RİSKİN AZALTIMASI:

Maden/rafineri şirketleri, emek-yoğun madencilik bölgelerinden maden tedarik ederken, aşağıdaki faaliyetleri gerçekleştirmek amacıyla kendi başlarına ya da mesleki birlikler, ortak değerlendirme ekipleri veya diğer uygun araçlar yoluyla aşağıda önerilen risk azaltma tedbirlerini uygulamayı düşünebilir:

- ev sahibi ülkelerin kooperatifler, meslek kuruluşları veya diğer üyelik yapılan vasıtasıyla zanaatkârların kademeli olarak profesyonelleştirilmesi ve resmîyete kavuşturulması yönünde gösterdiği çabalarını destekleyerek zanaatkâr madencilerin suistimal uygulamalarına maruz kalma riskini en aza indirmek.

Bu risk azaltma tedbirinin nasıl uygulanacağı konusunda detaylı bilgiler için, bkz. Sorumlu Mücevher Konseyi, *Standartlar Kılavuzu*, “COP 2.14 Emek-yoğun ve Küçük Ölçekli Madencilik İşletmeleri” ve “mümkün olduğunca fazla miktarda ürün ve hizmeti yerel kaynaklardan satın alarak toplumun daha geniş bir biçimde desteklenmesi; toplumsal katılım yoluyla çocuk istihdamının ortadan kaldırılması; pozitif ayrımcılık ve teşvik-destek programları yoluyla ASM topluluklarında kadınların koşullarının geliştirilmesi.”

İYİLEŞMENİN ÖLÇÜLMESİ İÇİN ÖNERİLEN GÖSTERGELER: Bkz. Küresel Raporlama Girişimi, Gösterge Protokolleri Seti: Toplum, Madencilik ve Metal Sektörü Eki (Sürüm 3.0), **MM8** göstergesi: “Maden tesisinde veya çok yakınında emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilik işletmeleri (ASM) tesislerinin sayısı ve yüzdesi; ilgili riskler ve bu risklerin yönetilmesi ve azaltılması için atılacak adımlar”. Diğer gösterge açıklamaları için ilgili göstergeye ait bilgilere bakın. Topluluklar ve kadınlarla ilgili riskler dahil olmak üzere ilgili bilgilerin derlenmesi ve göstergelerin raporlanması konusunda detaylı yönergeler için bkz. Küresel Raporlama Girişimi, Sürdürülebilirlik Raporlaması Kılavuz ve Madencilik ve Metal Sektörü Eki (Sürüm 3.0).

TEDARİK ZİNCİRİ POLİTİKASI – RÜŞVET, VE MADENLERİN MENŞEİ HAKKINDA GERÇEĞE AYKIRI BEYAN

RİSKİN AZALTILMASI:

Maden/rafineri şirketleri, başta KOBİ'ler olmak üzere tüm tedarikçilerin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin sorumlu tedarik zincirleri için belirlenmiş uyum ilkelerini uygulama kapasitelerine sahip olmalarını sağlamak üzere mesleki kuruluşlar, değerlendirme ekipleri veya diğer uygun araçlarla işbirliğinde bulunabilir.

İYİLEŞMENİN ÖLÇÜLMESİ İÇİN ÖNERİLEN GÖSTERGELER: İyileşme göstergeleri, Rehberde yer alan süreçler temel alınarak belirlenmelidir. Örneğin göstergeler, rafineri sonrası seviyede ifşa edilen bilgileri, geçerli tedarik zinciri şeffaflık sisteminin veya gözetim zincirinin mahiyetini, özellikle gözetim zinciri ve şeffaflık sistemlerince üretilen bilgilerin teyit edilmesi amacıyla tedarik zinciri risk değerlendirmeleri ve yönetiminin biçimini/mahiyetini ve şirketin tedarik zinciri uyum çalışmasına yönelik kapasite eğitimlerine ve/veya diğer endüstriyel girişimlere katılımını içerebilir.

TEDARİK ZİNCİRİ POLİTİKASI – KARA PARA AKLAMA

RİSKİN AZALTILMASI:

Maden/rafineri şirketleri, aşağıdaki faaliyetleri gerçekleştirmek amacıyla kendi başlarına ya da mesleki birlikler, ortak değerlendirme ekipleri veya diğer uygun araçlar yoluyla aşağıda önerilen risk azaltma tedbirlerini uygulamayı düşünebilir:

- şüpheli davranış ve faaliyetleri tespit etmek amacıyla tedarikçi, müşteri ve işlem tehlike işaretleri geliştirmek;
- tüm tedarikçilerin, iş ortaklarının ve müşterilerin kimliklerini tespit edip bunları teyit etmek;
- suça yönelik şüpheli faaliyet ve davranışları yerel, ulusal, bölgesel ve uluslararası kanun makamlarına bildirmek.

Detaylı yönergeler için bkz. Mali Eylem Görev Gücü, Kara para aklama ve terör finansmanı ile mücadeleyle yönelik risk odaklı yaklaşım rehberi.

İYİLEŞMENİN ÖLÇÜLMESİ İÇİN ÖNERİLEN GÖSTERGELER: İyileşme göstergeleri, Rehberde yer alan süreçler temel alınarak belirlenmelidir. Örneğin olası göstergeler, tedarik zinciri politikasını, rafineri sonrası seviyede ifşa edilen bilgileri, geçerli tedarik zinciri şeffaflık sisteminin veya gözetim zincirinin mahiyetini, özellikle gözetim zinciri ve şeffaflık sistemlerince üretilen bilgilerin teyit edilmesi amacıyla tedarik zinciri risk değerlendirmeleri ve yönetiminin biçimini / mahiyetini ve şirketin tedarik zinciri uyum çalışmasına yönelik kapasite eğitimlerine ve/veya diğer endüstriyel girişimlere katılımını içerebilir.

TEDARİK ZİNCİRİ POLİTİKASI - HÜKÜMETLERE ÖDENEN VERGİLER, ÜCRETLER VE İMTİYAZ ÜCRETLERİ HAKKINDA ŞEFFAFLIK

RİSKİN AZALTIILMASI:

Maden/rafineri şirketleri, aşağıdaki faaliyetleri gerçekleştirmek amacıyla kendi başlarına ya da mesleki birlikler, değerlendirme ekipleri veya diğer uygun araçlar yoluyla aşağıda önerilen risk azaltma tedbirlerini uygulamayı düşünebilir:

- Doğal Kaynakları Çıkarma Endüstrisi Şeffaflık Girişiminin (EITI) uygulanmasını desteklemek;
- çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde maden çıkarma, ticaret ve ihracat faaliyetleri için hükümetlere ödenen vergiler, ücretler ve imtiyaz ücretleri hakkındaki tüm bilgilerin aynı kamuoyuna ifşa edilmesini desteklemek;
- gelir tahsilatı ve izleme konusundaki olası zayıflıklar konusunda ilgili yerel ve merkezi hükümet ajanslarını bilgilendirmek;
- görevlerini etkin bir biçimde yerine getirme konusunda bu ajansların kapasite eğitimlerini desteklemek.

İşletmelerin EITI'yi nasıl destekleyebileceğini öğrenmek için bkz. <http://eiti.org/document/businessguide>.

İYİLEŞMENİN ÖLÇÜLMESİ İÇİN ÖNERİLEN GÖSTERGELER: Bkz. Küresel Raporlama Girişimi, Gösterge Protokolleri Seti: Ekonomi, Madencilik ve Metal Sektörü Eki (Sürüm 3.0), **EC1** göstergesi: “Gelirler, işletme giderleri, personel ücretleri, bağışlar ve diğer toplumsal yatırımlar, tutulan kazançlar ve sermaye sağlayıcılar ile hükümetlere yapılan ödemeler dahil olmak üzere üretilen ve dağıtılan doğrudan ekonomik değer”. Diğer gösterge açıklamaları için ilgili göstergeye ait bilgilere bakın. İlgili bilgilerin derlenmesi ve göstergelerin raporlanması konusunda detaylı yönergeler için bkz. Küresel Raporlama Girişimi, Sürdürülebilirlik Raporlaması Kılavuzu ve Madencilik ve Metal Sektörü Eki (Sürüm 3.0).

Kalay, Tantal ve Tungsten Özel Eki

Kapsam ve tanımlar

Bu Ek, maden tedarik zincirindeki farklı pozisyonlara göre, çatışmalardan etkilenmiş veya yüksek riskli bölgelerde kalay, tantal ve tungsten (bundan sonra “madenler” olarak anılacaktır) tedarik zinciri uyum çalışmaları hakkında spesifik bir rehber teşkil eder. Bu Ek, Tedarik zincirindeki *maden/rafineri şirketleri ile rafineri sonrası şirketleri* için sunulan uyum tavsiyeleri ve bu şirketlerin rollerini ayrıarak netleştirir.

Bu Ek'in amaçları doğrultusunda, “maden/rafineri (seviyesi, şirketleri vs.)” terimi, madenden izabe/rafineri şirketlerine kadar olan tüm süreci ifade eder. “Maden/rafineri şirketleri”; madencileri (emek-yoğun, küçük ölçekli veya büyük ölçekli),¹ menşe ülkedeki yerel tüccarları veya bu ülkeden ihracat yapanları, uluslararası konsantre madde tüccarlarını, maden işleyicilerini ve izabe/rafineri şirketlerini içerir. *Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için OECD Uyum Rehberi ile bu Kalay, Tantal ve Tungsten Özel Eki (bundan sonra birlikte “Rehber” olarak anılacaktır), diğer bazı hususların yanı sıra bu şirketlerin sahip oldukları madenler üzerinde bir iç kontrol sistemi kurmalarını (gözetim zinciri veya izlenebilirlik) ve sahada görev yapacak değerlendirme ekipleri oluşturmalarını önerir; bu sistemler ve ekipler, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde maden çıkarma, ticaret, işleme ve ihracat faaliyetlerinin niteliksel şartlarıyla ilgili doğrulanabilir, güvenilir ve güncel bilgiler üretme ve paylaşma konusundaki bireysel sorumluluklar korunarak maden/rafineri şirketleri arasındaki müşterek işbirliğiyle oluşturulabilir.* Rehber, bu maden/rafineri şirketlerinin elde ettikleri risk değerlendirmesi sonuçlarını rafineri sonrası seviyedeki müşterileriyle paylaşmaları ve izabe/rafineri şirketlerinin uyum çalışmalarını, kurumsallaştırılmış bir mekanizma da dahil bağımsız bir üçüncü tarafa denetletmeleri çağrısında bulunur.

1. “Maden/rafineri şirketleri”, bireylerden veya resmi olmayan zanaatkâr madenci gruplarından ziyade emek-yoğun ve küçük işletme niteliğinde üretim yapan şirketleri içerir.

“Rafineri sonrası (seviye, şirketler vs.)” terimi, izabe/rafineri şirketlerinden perakendecilere kadar uzanan maden tedarik zincirini ifade eder. “Rafineri sonrası şirketleri”, metal tüccarlarını ve borsalarını, bileşen üreticilerini, ürün üreticilerini, orijinal ekipman üreticilerini (OEM) ve perakendecileri içerir. Rehber, diğer bazı hususların yanı sıra rafineri sonrası şirketlerin tedarik zincirlerindeki izabe/rafineri şirketlerinin uyguladığı uyum sürecini en iyi gayreti göstererek tespit edip incelemelerini ve söz konusu şirketlerin bu Rehberde belirtilen tedbirlere uyup uymadıklarını değerlendirmelerini önerir. Rafineri sonrası şirketleri, izabe/rafineri şirketlerinin bu Rehberde uyumluluğunu değerlendiren sektörel programlara katılabilir ve bu şirketlerin Rehberde yer alan tavsiyeleri yerine getirmelerine yardımcı olmak üzere bu programların sunduğu bilgilerden faydalanabilir.

Bu ayırım, bir şirketin kontrolündeki madenlerin izlenmesi temel alınarak oluşturulmuş iç kontrol mekanizmasının, rafine edilmiş metallerin nihai ürünlerdeki muhtelif küçük parçalar olarak tüketici pazarına girmesiyle birlikte izabe aşamasından sonra uygulanamaz olduğu gerçeğini yansıtır. Bu uygulama güçlükleri nedeniyle, rafineri sonrası şirketleri birincil tedarikçilerini kapsayacak iç kontrol mekanizmaları oluşturmalıdır ve alt tedarikçiler üzerinde denetim sağlamak, uygulama güçlüklerini aşmak ve bu Rehberde yer alan uyum tavsiyelerini etkin bir şekilde yerine getirmek için sektörel girişimler yoluyla çabalarını diğer taraflarla koordine edebilir.

Bu Ek'in uygulanmasına yol açan tehlike işaretleri

Bu Rehber, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bir bölgede faaliyet gösteren ya da bu bölgelerden kalay (kasiterit), tantal (tantalit) veya tungsten (wolframit) veya bunların izabe edilmiş türevlerini tedarik etme veya kullanma ihtimali olanlar için geçerlidir. Şirketler, Rehberin kendileri için geçerli olup olmadığına karar vermek için öncelikle kendi maden veya metal tedarik uygulamalarını gözden geçirmelidir. Aşağıdaki tehlike işaretleri, bu Rehberde yer alan uyum standartlarını ve süreçlerini tetiklemelidir:

Maden menşeiyle ve geçiş güzergahıyla ilgili tehlike işareti konulması gereken durumlar:

- Çatışmalardan etkilenmiş veya yüksek riskli bir bölgeden çıkarılan ya da bu tür bir bölge üzerinden taşınan madenlerdendir.²
- Söz konusu madenle ilgili bilinen rezervleri, muhtemel kaynakları veya beklenen üretim seviyeleri sınırlı olan bir ülkeden gelen madenlerdendir (örneğin, o ülkeden gelen maden hacminin bilinen rezervlerle veya beklenen üretim seviyeleriyle uyumlu olmaması).
- Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgeler üzerinden geçerek ulaştığı bilinen bir ülkeden gelen madenlerdendir.

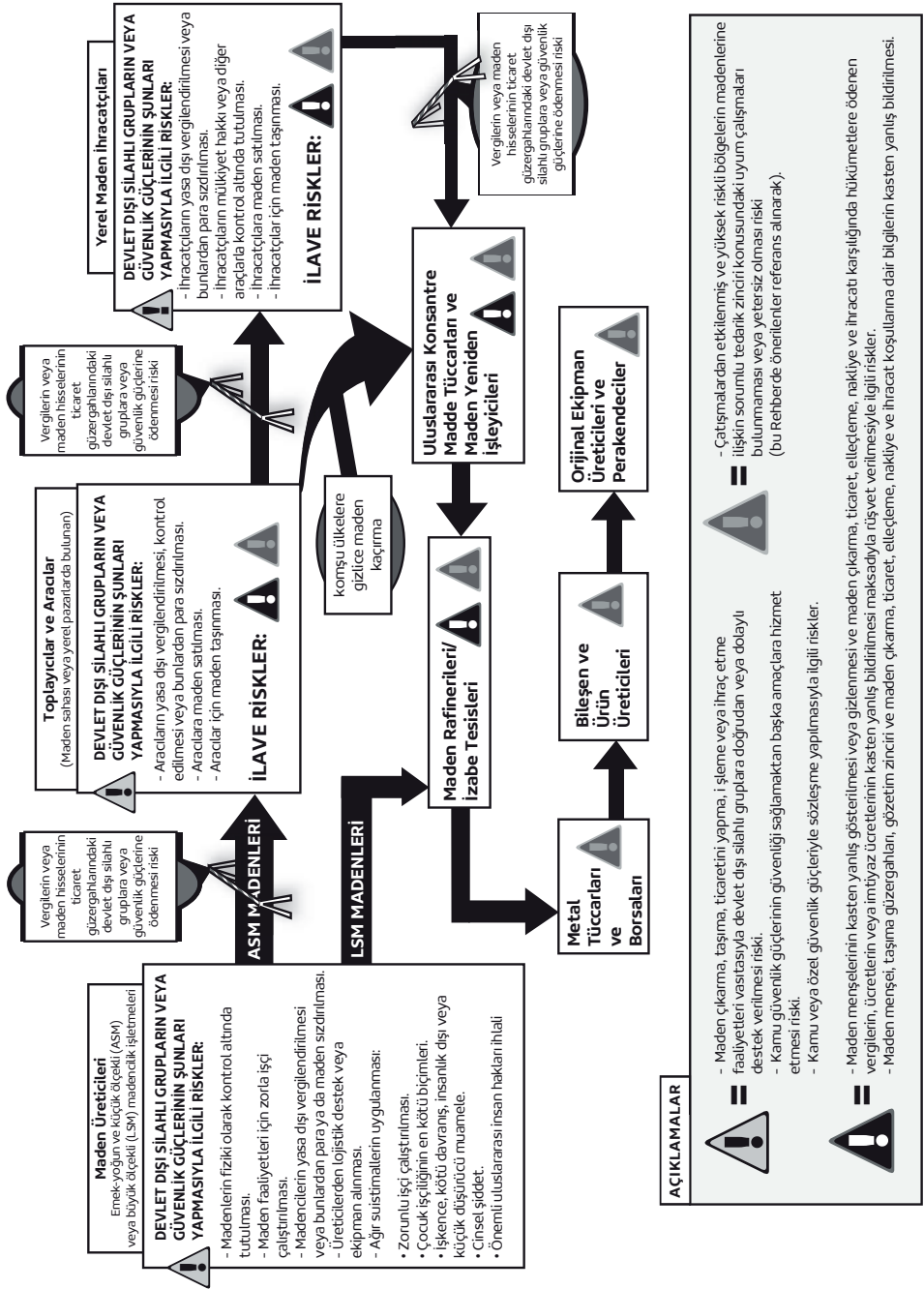
2. Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelere ait tanım ve göstergeler için Rehberde bakın.

Tedarikçilerle ilgili tehlike işareti konulması gereken durumlar:

- ❏ Şirketin tedarikçilerinin veya diğer bilinen maden/rafineri şirketlerinin yukarıda bahsedilen tehlike işareti konulmuş maden çıkarma ve taşıma noktalarından maden tedarik eden şirketlerde hissesi veya başka menfaatleri vardır.
- ❏ Şirketin tedarikçilerinin ya da diğer maden/rafineri şirketlerinin, son 12 ay içerisinde tehlike işareti konulmuş bir maden menşeyinden veya geçiş güzergahı yolundan maden tedarik ettiği bilinmektedir.

Tedarik zincirindeki bir şirket, elindeki madenlerin "menşe veya geçiş güzergahı bakımından tehlike işareti konulmuş bir yerden" gelip gelmediğine karar veremiyorsa Rehberde Adım 1'ie başvurmalıdır.

Şekil 1. Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde bulunan kalay, tantal ve tungsten tedarik zincirindeki riskler

ADIM 1: GÜÇLÜ ŞİRKET YÖNETİMİ SİSTEMLERİNİN KURULMASI

AMAÇ: Şirketlerin bünyesindeki mevcut uyum ve yönetim sistemlerinin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerle ilişkili risklerin ele alınmasını sağlamak.

A. Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenleri için bir tedarik zinciri politikası benimseyin ve buna bağlı kalın. Tedarik zincirindeki tüm şirketler için geçerli olan bu politika,

1. Şirketin bunu temel alarak kendisini, faaliyetlerini ve tedarikçilerle ilişkilerini değerlendirebileceği, maden çıkarma, nakliye, elleçleme, ticaret, işleme, izabe, artma, alaşımlama ve ihracatı konusunda ortak bir referans teşkil edecek ilkeleri ortaya koyan bir politikaya bağlı olmalıdır. Bu politika, Ek II'de yer alan tedarik zinciri politika belgesindeki standartlarla tutarlı olmalıdır.
2. Risklerin yeterince yönetilmesini sağlayacak anlaşılır ve tutarlı bir yönetim süreci içermelidir. Şirket, bu Rehberde çeşitli seviyeler için tanımlanmış uyum adımlarına ve önerilerine bağlı kalmalıdır.

B. Tedarik zinciri uyumunu destekleyecek iç yönetim sistemleri yapılandırılması. Tedarik zincirindeki şirketler:

1. Tedarik zinciri uyum çalışmalarının denetlenmesi maksadıyla gerekli yeterliliğe, bilgiye ve deneyime sahip üst düzey yöneticilere yetki ve sorumluluk vermelidir.
2. Bu süreçlerin işletilmesini ve izlenmesini desteklemek için gerekli olan kaynakların bulunabilirliğini temin etmelidir.³
3. Şirket politikası dahil tüm kritik bilgilerin ilgili çalışanlara ve tedarikçilere ulaşmasını sağlayacak bir organizasyon yapısını ve iletişim süreçlerini hayata geçirmelidir.
4. Tedarik zinciri uyum sürecinin uygulanmasıyla ilgili iç hesap verilebilirliği tesis etmelidir.

3. Madde 4.1 (d), ISO 9001:2008.

C. Maden tedarik zinciriyle ilgili bir şeffaflık ve denetleme sistemi kurulması.

C.1. SPESİFİK TAVSİYELER – Yerel maden ihracatçıları için

1. Aşağıdaki bilgileri toplayın⁴ ve bunları daha sonra çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenleriyle ilgili sahada bilgi toplama ve işleme yetkisine sahip bölgesel veya küresel bir Kurumsallaştırılmış Mekanizmaya ve tedarik zincirinde aşağı seviyeye doğru aktaracak olan rafineri sonrası müşterilere aktarın:
 - a) maden çıkarma, ticaret, nakliye ve ihracat nedeniyle devletlere ödenen tüm vergiler, ücretler ve imtiyaz ücretleri;
 - b) maden çıkarma, ticaret, nakliye ve ihracat nedeniyle devlet görevlilerine yapılan diğer ödemeler;
 - c) maden çıkarma noktasından itibaren tedarik zincirinin tüm noktalarında kamu veya özel güvenlik güçlerine veya diğer silahlı gruplara ödenen vergiler ve yapılan diğer ödemeler;
 - d) şirket yöneticilerinin ve sorumlularının adları dahil olmak üzere ihracatçının hissedar yapısı (yararlanma hakkı dahil) ile şirketin ve yetkililerinin ticari, idari, politik veya askeri ilişkileri;
 - e) madenin menşei;
 - f) maden çıkarma miktarı, tarihleri ve yöntemi (emek-yoğun ve küçük ölçekli ya da büyük ölçekli madencilik);
 - g) madenlerin toplandığı, ticaretinin yapıldığı, işlendiği veya kalitesinin yükseltildiği yerler;
 - h) tüm üretim süreci araçlarının, toplayıcılarının ve üretim süreci tedarik zincirindeki diğer aktörlerin tanımlanması;
 - i) nakliye güzergahları.

4. Uyum, kesintisiz bir proaktif ve reaktif süreçtir ve bu nedenle tedarikçi iletişimi [örneğin sözleşme hükümleri veya Adım 1(C) ile Adım 1(D) kısımlarında açıklanan diğer süreçler gibi], kurulu bir gözetim zinciri ve şeffaflık sistemleri [bkz. Adım 1(C.4)] ve risk değerlendirmeleri [bkz. Adım 2(I) ve Ek Maden/Rafineri Risk Değerlendirme Kılavuzu] dahil bu Rehberdeki muhtelif adımlarla kademeli olarak geliştirilmiş kaliteli bilgiler elde edilebilir.

C.2. SPESİFİK TAVSİYELER – Uluslararası konsantre madde tüccarları ve maden işleyicileri için:

1. Yukarıda bahsedilen ilgilileri bilgilendirme koşullarını yerel ihracatçılarla olan ticari sözleşmelere entegre edin.⁵
2. Aşağıdaki bilgileri toplayın ve bunları daha sonra çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenleriyle ilgili sahada bilgi toplama ve işleme yetkisine sahip bölgesel veya küresel bir Kurumsallaştırılmış Mekanizmaya ve tedarik zincirinde aşağı seviyeye doğru olan rafineri sonrası müşterilere aktarın:
 - a) ithalat, ihracat ve yeniden ihracat faaliyetleri için yapılan tüm ödemelerin, ödenen vergilerin ve kamu ya da özel güvenlik güçleri ile diğer silahlı gruplara yapılan tüm ödemelerin kayıtları dahil olmak üzere her tür ithalat, ihracat ve yeniden ihracat belgeleri;
 - b) tüm birincil tedarikçilerin (yerel ihracatçılar) tanımlanması;
 - c) yerel ihracatçının sağladığı tüm bilgiler.

C.3. SPESİFİK TAVSİYELER – İzabe/rafineri şirketleri için:

1. Yukarıda bahsedilen ilgilileri bilgilendirme koşullarını uluslararası konsantre madde tüccarları, maden yeniden işleyicileri ve yerel ihracatçılar ile olan ticari sözleşmelere dahil edin.⁶
2. Gözetim zinciri ve/veya aşağıda bahsedilen izlenebilirlik sistemi aracılığıyla elde edilen bilgileri⁷ tercihen bilgisayar tabanlı bir veritabanında en az beş yıl muhafaza edin ve bunları çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenleriyle ilgili sahada bilgi toplama ve işleme yetkisine sahip bölgesel veya küresel bir Kurumsallaştırılmış Mekanizmaya ve tedarik zincirinde aşağı seviyeye doğru olan rafineri sonrası müşterilere aktarın.

C.4. SPESİFİK TAVSİYELER – Tüm maden/rafineri şirketleri için:

1. “Maden menşei ve nakliye güzergahı bakımından tehlike işareti konulmuş” yerlerden gelen madenler için aşağıdaki bilgileri ayrı ayrı ve tercihen belgelerle desteklenmiş bir biçimde üreten bir gözetim zincirini ve/veya izlenebilirlik sistemini hayata geçirin: maden menşei, çıkarma miktar ve tarihi, madenlerin konsolide edildiği, ticaretinin yapıldığı veya işlendiği yer(ler), maden çıkarma, ticaret, nakliye ve ihracatı için hükümet yetkililerine ödenen tüm vergiler, ücretler, imtiyazlar ve
5. Yukarıdaki tavsiyelere uyup uymadıklarına bakılmaksızın yerel ihracatçılardan istenen bilgileri alıp muhafaza etmek uluslararası konsantre madde tüccarının sorumluluğudur.
6. Yukarıdaki tavsiyelere uyup uymadıklarına bakılmaksızın uluslararası konsantre madde tüccarlarından ve yerel ihracatçılardan istenen bilgileri almak ve muhafaza etmek izabe/rafineri şirketinin sorumluluğudur.
7. Bkz. FATF Tavsiyesi 10. Ayrıca bkz. Ek II, Kimberley Süreci Sertifikasyon Şeması ve Kimberley Süreci Moskova Deklarasyonu.

yapılan diğer ödemeler, kamu veya özel güvenlik güçlerine ya da diğer silahlı gruplara yapılan diğer ödemeler ve ödenen vergiler, üretim süreci tedarik zincirindeki tüm aktörlerin tanımlanması, nakliye güzergahları.⁸

2. Bu Rehberde yer alan uyum standartlarına ve süreçlerine uygun bir şekilde elde edilip muhafaza edilen tüm bilgileri çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenleri hakkında sahada bilgi toplama ve işleme yetkisine sahip bölgesel veya küresel bir Kurumsallaştırılmış Mekanizmaya, denetçilere ve rafineri sonrası seviyesindeki şirketlere aktarın.
3. Mümkün olan durumlarda, nakit satın alımlardan kaçının ve madenleri nakit satın almanız kaçınılmazsa bu işlemlerin doğrulanabilir dokümanlarla desteklenmesini ve tercihen resmî bankacılık kanalları aracılığıyla yapılmasını sağlayın.⁹
4. Doğal Kaynaklar Çıkarma Endüstrisi Şeffaflık Girişiminin (EITI) belirlediği ilke ve kriterlerin uygulanmasını destekleyin.¹⁰

C.5. SPESİFİK TAVSİYELER – Tüm rafineri sonrası şirketleri için:

1. “Maden menşei ve nakliye güzergahı bakımından tehlike işareti konulmuş” yerlerden gelen maden tedarik zincirine ilişkin “her bir izabe/rafineri şirketinin tedarik zincirindeki madenler için menşe, nakliye ve aktarma ülkelerinin tanımlanması” bilgilerinin elde edilmesi yoluyla şirketin maden tedarik zincirindeki izabe/rafineri şirketlerinin tanımlanmasına yardımcı olacak bir tedarik zinciri şeffaflık sistemi geliştirin. Büyüklükleri veya başka faktörler nedeniyle doğrudan tedarikçilerinden yukarıya doğru üretim aktörlerini tanımlamada güçlük yaşayan şirketler, sektör üyeleriyle aktif bir şekilde iletişim kurup işbirliği yaparak ve iş ilişkisine sahip oldukları rafineri sonrası şirketleri ve tedarikçileri paylaşarak tedarik zincirindeki izabe şirketlerinin tanımlanmasını sağlayabilir.
2. İlgili kayıtları tercihen bilgisayar ortamındaki bir veritabanında asgari beş yıl saklayın.
3. Tedarikçilerle ilgili dijital bilgi paylaşım sistemlerini¹¹ izabe/rafineri şirketlerini de içerecek biçimde genişlemesini destekleyin ve

8. Bkz. ITRI Tedarik Zinciri Girişimi (iTSCi).

9. Finans kuruluşlarının, hizmetlerini sunmakla ilgili uyum sorumluluğunu yerine getirirken bu Rehberde başvurulmaları ve bu Rehber ile olan uyumluluklarını karar alma süreçlerine entegre etmeleri önerilir.

10. EITI hakkında detaylı bilgi için bkz. <http://eiti.org/>. İşletmelerin EITI'yi nasıl destekleyebileceğini öğrenmek için bkz. <http://eiti.org/document/businessguide>.

11. Örneğin E.TASC gibi dijital tedarikçi bilgi sistemlerine bakın.

bu Rehberde önerilen kriter ve süreçlerden faydalanıp işletme gizliliği ve diğer rekabet hususlarını da dikkate alarak çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerinin tedarik zincirinde bulunan tedarikçilerin uyum uygulamalarını değerlendirebilmenizi sağlayacak sistemleri oturtun.¹²

D. Tedarikçilerle olan şirket ilişkilerinin güçlendirilmesi. Tedarik zincirindeki şirketler, tedarikçilerin Ek II ve bu Rehberde bulunan uyum süreçlerine uygun bir tedarik zinciri politikasına bağlı kalmalarını sağlamalıdır. Bu amaçla şirket:

1. Mümkün olan durumlarda, tedarikçiler üzerinde baskı gücü oluşturabilmek için tek seferlik veya kısa süreli ilişkiler yerine uzun süreli ilişkiler kurmalıdır.
2. Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin sorumlu tedarik zincirleri konusundaki beklentilerini tedarikçilere iletmelidir ve bu Rehberde yer alan tedarik zinciri politikası ve uyum süreçlerini gerektiği takdirde tedarikçilerin tesislerinde habersiz denetim yapma ve belgelerine erişme hakkı da verecek biçimde uygulanıp izlenebilecek¹³ ticari ve/veya yazılı sözleşmelere dahil etmelidir.
3. Tedarikçilerin şirketin tedarik zinciri politikasına uymaları ve performanslarını geliştirmeleri için onları destekleyecek yöntemleri değerlendirmelidir.¹⁴
4. Uygun durumlarda riskin azaltılması amacıyla yerel ve merkezi hükümetlerin, uluslararası kuruluşların ve sivil toplum örgütlerinin de katılımıyla tedarikçilerle birlikte ölçülebilir iyileşme planları tasarlamalıdır.¹⁵

E. Şirket seviyesinde bir şikayet mekanizmasının oluşturulması. Tedarik zincirindeki konumlarına bağlı olarak, şirketler:

1. İlgili tarafların (etkilenen kişiler veya ihbarcılar) çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde maden çıkarma, ticaret, elleçleme ve ihracat faaliyetlerinin şartlarıyla ilgili endişelerini dile getirebilecekleri bir mekanizma geliştirmelidir. Bu, şirketin durum ve risk değerlendirmelerine ek olarak tedarik zincirindeki sorun ve riskler konusunda teyakkuzda olabilesini sağlar.
2. Doğrudan kendi başına veya diğer şirket ve kuruluşlarla işbirliği yaparak ya da harici bir uzmana veya kuruluşa (ombudsman gibi) başvuru yapılabilmesi imkanı tanıyarak bu tür bir mekanizma oluşturmalıdır.

12. İşletme gizliliği ve diğer rekabet hususları, gelişecek olan yorumlamalara halel getirmeksizin fiyat bilgileri ve tedarikçi ilişkileri anlamına gelir. Tüm bilgiler, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden elde edilmiş bilgileri toplama ve işleme yetkisine sahip bölgesel veya küresel bir Kurumsallaştırılmış Mekanizmaya ifşa edilecektir.

13. Tedarikçilerin izlenmesi ve uyumsuzluğun yönetilmesi konusunda bilgi almak için Adım 2 ila 5'e bakın.

14. Bkz. Adım 3, "Riskin Azaltılması".

15. Bkz. Adım 3, "Riskin Azaltılması".

ADIM 2: TEDARİK ZİNCİRİNDEKİ RİSKLERİN BELİRLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

AMAÇ: Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin çıkarma, ticaret, elleçleme ve ihracat faaliyetleriyle ilgili riskleri belirlemek ve değerlendirmek.

I. MADEN/RAFİNERİ ŞİRKETLERİ

Maden/rafineri şirketlerinin maden çıkarma, elleçleme, ticaret ve ihracat şartları ile gözetim zincirini açıklığa kavuşturmaları ve bu koşulları Ek II'de yer alan çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilgili tedarik zinciri politika belgesine göre analiz ederek olası riskleri tespit edip değerlendirmeleri beklenir. *Maden/rafineri şirketleri, bu bölümdeki tavsiyeleri yerine getirmek amacıyla ortak girişimlerden faydalanabilir. Bununla birlikte, kendi uyum sorumlulukları bizzat şirketlerde kalmaya devam eder ve şirketler bu ortak girişimlerin şirketin özel şartlarını dikkate almasını sağlamalıdır.*

A. Maden tedarik zincirindeki risk değerlendirmesinin kapsamının belirlenmesi.

İzabe/rafineri şirketleri, uluslararası konsantre madde tüccarları ve maden yeniden işleyicileri, bu madenler ve tedarikçiler hakkındaki riskleri değerlendirmek için giriş kısmında listelendiği şekilde "Maden menşei ve nakliyesi bakımından tehlike işareti konulmuş yerlere" ve "Tehlike işareti konulmuş tedarikçilere" ilişkin Adım 1'de üretilen bilgileri incelemelidir.

B. Şirketin mevcut ve planlanmış tedarik zincir(ler)inin fiili koşullarının saptanması.

Maden/rafineri şirketleri, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin mevcut durumunu değerlendirmeli, gözetim zincirini ve tüm maden/rafineri seviyesi tedarikçilerinin faaliyetleri ile bunlarla olan ilişkileri netleştirmeli ve maden çıkarma, ticaret, elleçleme ve ihracatının yerlerini ve niteliksel koşullarını tanımlamalıdır. Maden/rafineri şirketleri, Adım 1 ile toplanan bilgilere güvenmeli ve tedarik zincirinin haritasını çıkarıp riski etkin bir şekilde değerlendirmek için sahadaki en güncel bilgileri ulaşmalıdır. Bkz. Saha değerlendirme ekipleri (buradan itibaren "değerlendirme ekipleri" olarak bahsedilecektir) oluşturulmasına yönelik bir rehberin yanı sıra dikkate alınması gereken önerilen sorular listesini de içeren **Ek: Maden/Rafineri Şirketi Risk Değerlendirme Kılavuzu**. Çatışmalardan etkilenmiş veya yüksek riskli bölgelerde faaliyet gösteren veya buralardan maden tedarik eden maden/rafineri şirketleri tarafından ortak değerlendirme ekipleri kurulabilir. Maden/rafineri şirketleri, değerlendirme ekiplerinin sunduğu tavsiyelere uymak ve bunları hayata geçirmekten münferiden sorumlu olacaktır.

C. Tedarik zincirindeki risklerin değerlendirilmesi. Şirket, tedarik zincirindeki riskleri belirlemek için tedarik zincirindeki fiili şartları tedarik zinciri politika belgesine göre niteliksel olarak değerlendirmelidir.

1. Bu amaçla aşağıdakiler dahil uygulanabilir standartları incelemelidir:
 - a) Ek II ile uyumlu şirket tedarik zinciri politikasının ilkeleri ve standartları.¹⁶
 - b) Şirketin kayıtlı veya (varsa) halka açık olduğu, madenleri ithal ettiği, taşıdığı ve/veya yeniden ihraç ettiği ülkelerin kanunları.
 - c) Finansman anlaşmaları, yüklenici anlaşmaları ve tedarikçi anlaşmaları gibi şirketin faaliyetlerini ve iş ilişkilerini düzenleyen yasal enstrümanlar.
 - d) Çok Uluslu Şirketler için OECD Kılavuzu ve uluslararası insan hakları gibi diğer ilgili uluslararası mevzuat.
2. Tedarik zincirindeki şartların (özellikle de Ek'te belirtildiği gibi yol gösterici sorulara tavsiye edilen yanıtlara bakarak) ilgili standartlara uygun olup olmadığını belirlenmelidir. Fiili koşullar ile standartlar arasında önemli bir tutarsızlık varsa, bu durum olumsuz etkilere sebep olabilecek bir risk olarak kabul edilmelidir.

II. RAFİNERİ SONRASI ŞİRKETLERİ

Rafineri sonrası şirketleri, izabe/rafineri şirketlerinin uyum uygulamalarını bu Rehber'e göre değerlendirerek tedarik zincirlerindeki riskleri belirlemelidir. Doğrudan tedarikçilerinden başlayarak maden/rafineri seviyesindeki aktörleri tanımlamada (büyüklükleri veya başka faktörler nedeniyle) güçlük yaşayan maden/rafineri sonrası şirketleri, tedarik zincirlerindeki izabe/rafineri şirketlerini tanımlamak ve bunların uyum uygulamalarını değerlendirmek veya kendilerinden maden temin etmek için bu Rehber'in şartlarını karşılayan izabe/rafineri şirketlerinin bilgilerini teyit etmek amacıyla aynı tedarikçileri paylaştıkları diğer sektör üyeleriyle veya mevcut iş ilişkilerine sahip oldukları tedarikçileri ya da rafineri sonrası şirketlerle bu bölümdeki tavsiyeleri hayata geçirmek için işbirliği, işişare ve bilgi paylaşımı yapabilir.¹⁷ Rafineri sonrası şirketleri, kendi uyum uygulamalarından münferiden sorumlu olmak kaydıyla bu ortak çalışmada her bir şirkete özel koşulların dikkate alınmasını sağlamalıdır.

16. Bkz. Adım 1 (A) ve Ek II.

17. Bkz. Çatışmasız İzabe Tesisi Programı.

- A. Tedarik zincirlerindeki izabe/rafine şirketlerinin mümkün olan en ileri düzeyde tanımlanması.** Rafineri sonrası şirketleri, tedarik zincirlerinde kullanılan rafine metalleri üreten maden izabe/rafineri şirketlerini tanımlayabilmelidir. Bu, şirketlerin birincil tedarikçileriyle yapacakları gizli görüşmeler, tedarikçilere yönelik gizlilik hükümlerinin tedarikçi sözleşmelerine dahil edilmesi, bu Rehberde yer alan gereklilikleri karşılayan izabe/rafineri şirketlerinin doğrudan tedarikçilere bildirilmesi, tedarikçiler hakkında gizli bilgi paylaşımı sistemleri kullanılması ve/veya tedarik zincirindeki maden/rafineri şirketlerinin ifşa edileceği sektörel şemalar aracılığıyla gerçekleştirilebilir.¹⁸
- B. Maden tedarik zincirinin risk değerlendirme kapsamının belirlenmesi.** Rafineri sonrası şirketleri, tedarik zincirlerinde kullanılan rafine metalleri üreten maden izabe/rafineri şirketlerini tanımladıktan sonra bunlarla iletişim kurmalı ve menşei ülke, geçiş güzergahı ve maden ile rafineri/izabe şirketi arasında kullanılan nakliye güzergahları hakkında bilgi almalıdır. Üretim sonrası şirketler, bu madenler ve tedarikçiler hakkındaki riskleri değerlendirmek için bu bilgileri ve giriş kısmında belirtildiği gibi “Maden menşei ve nakliyesi bakımından tehlike işareti konulmuş yerlere” ve “Tehlike işareti konulmuş tedarikçilere” ilişkin Adım 1’de üretilen bilgileri incelemelidir.
- C. İzabe/rafineri şirketlerinin, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin sorumlu tedarik zinciri için uyum çalışmalarının tüm unsurlarını yerine getirip getirmediğinin değerlendirilmesi.**
1. İzabe/rafineri şirketinin uyum çalışmaları hakkında kanıt toplanmalıdır.
 2. Değerlendirme ekibinin ürettiği bilgiler incelenmelidir.¹⁹
 3. İzabe/rafineri şirketinin uyum çalışmalarının kanıtları bu Rehberde belirtilen uyum süreçleriyle ve tedarikçi zinciri politikasıyla karşılaştırılmalıdır.
 4. İzabe/rafine şirketiyle işbirliği yapılmalıdır ve sektörel girişimler dahil olmak üzere bunların uyum performanslarını geliştirip riskleri azaltabilme kapasitelerini artıracak tedbirler üzerinde durulmalıdır.
- D. Gerektiğinde, sektör odaklı programlara da katılarak izabe/rafineri şirketinin kendi tesislerinde de habersiz kontroller gerçekleştirilmesi.**

18. Bkz. Adım 1(C) (“Maden tedarik zinciri üzerinde iç kontroller oluşturun”) ve yukarıdaki Adım 1 (D).

19. Bkz. Ek: Maden/Rafineri Şirketi Risk Değerlendirme Kılavuzu .

ADIM 3: BELİRLENEN RİSKLERE YANIT VEREBİLECEK BİR STRATEJİNİN TASARLANMASI VE UYGULANMASI

AMAÇ: Olumsuz etkileri önlemek veya azaltmak amacıyla, belirlenen riskleri değerlendirmek ve bunlara yanıt vermek. Şirketler, bu bölümdeki tavsiyeleri yerine getirmek amacıyla ortak girişimlerden faydalanabilir. Bununla birlikte, kendi uyum sorumlulukları bizzat şirketlerde kalması kaydıyla şirketler bu ortak girişimlerin şirkete özel şartları dikkate almasını sağlamalıdır.

A. Toplanan bilgileri ve tedarik zinciri risk değerlendirmesinde belirlenen gerçek ve potansiyel riskleri ana hatlarıyla belirterek **bulguların üst düzey yönetime raporlanması.**

B. Bir risk yönetim planı tasarlanması ve uygulanması. Şirketler, Adım 2'de belirlenen risklere şirketin verdiği yanıtları ana hatlarıyla ortaya koyan bir tedarik zinciri risk yönetim planı uygulamalıdır. Şirketler, i) ölçülebilir risk azaltma tedbirleri uygulamak koşuluyla ticarete devam ederek veya ii) mevcut ölçülebilir risk azaltma tedbirlerine bağlı kalmak koşuluyla ticareti geçici olarak askıya alarak veya iii) risk azaltma tedbirlerinin başarısız olması üzerine veya şirketin risk azaltma tedbirlerini artık uygulanabilir ya da kabul edilebilir bulmaması nedeniyle söz konusu tedarikçi ile olan ilişkileri sona erdirerek riski yönetebilir. Risk yönetim planını uygulamak ve doğru risk yönetim stratejisini uygulamak için şirketler:

1. *Ek II'de bulunan, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin tedarik zinciri politika belgesini veya Ek II ile uyumluysa kendi iç politikalarını inceleyerek bu belirlenen risklerin söz konusu tedarikçilerle olan ilişkilerin sürdürülmesi, askıya alınması ya da sonlandırılması yoluyla mı azaltılabileceğine karar vermelidir.*

2. *Ölçülebilir risk azaltma yoluyla, bir tedarikçiyle olan ilişkiyi sona erdirmeye gerektirmeyen riskleri yönetmelidir. Ölçülebilir risk azaltma, makul bir sürede kademeli bir performans artışını amaçlamalıdır. Bir risk azaltma stratejisi geliştirirken şirketler:*

a) Belirlenen riski en etkin biçimde önleyebilecek veya azaltılabilecek olan rafineri sonrası şirketler üzerinde denetim tesis etmek için gereken adımları belirlemek ve gerektiğinde bunları uygulamalıdır:

i) **MADEN/RAFİNERİ ŞİRKETLERİ** - Maden/rafineri şirketleri, tedarik zincirindeki konumlarına bağlı olarak, olumsuz etki risklerini en etkin ve doğrudan biçimde azaltılabilecek olan tedarik zincirindeki aktörler üzerinde fiili veya potansiyel bir baskı gücüne sahiptir. Maden/rafineri şirketleri, risk azaltma tedbirlerini ticareti geçici olarak askıya alarak veya sürdürerek uygulamayı seçerse; söz konusu risk azaltma tedbirleri, olumsuz etkileri makul bir sürede ekiplerinin sunduğu tavsiyelere uymak ve bunları hayata geçirmekten münferiden sorumlu olacaktır.

kademeli olarak ortadan kaldırma amacıyla ilgili pay sahipleriyle yapıcı bir ilişki kurulmasına yönelik yollar bulmaya odaklanmalıdır.²⁰

ii) RAFİNERİ SONRASI ŞİRKETLERİ – Rafineri sonrası şirketleri, tedarik zincirindeki konumlarına bağlı olarak, olumsuz etki risklerini etkin ve doğrudan biçimde azaltabilecek olan maden/rafineri şirketleri üzerinde denetim gücü tesis etmeye teşvik edilir. Rafineri sonrası şirketleri, risk azaltma tedbirlerini ticareti geçici olarak askıya alarak veya sürdürerek uygulamayı seçerse, risk azaltma çabaları tedarikçilerin uyum performansını artırmalarını sağlamak için tedarikçilerin değer yönelimlerine ve kapasite eğitimlerine odaklanmalıdır ve Şirketler, ilgili uluslararası kuruluşlarla, STK'larla, paydaşlarla ve diğer uzmanlarla işbirliği içinde uyum kapasite eğitimi modülleri geliştirmeli ve uygulamaları konusunda kendi sektörel kuruluşlarını teşvik etmelidir.

b) Risk yönetim planındaki ölçülebilir risk azalma stratejisi konusunda tedarikçilerle ve etkilenen taraflarla istişare edilmelidir ve mutabık kalınmalıdır. Ölçülebilir risk azaltma, şirketin spesifik tedarikçilerine ve bunların faaliyet kapsamlarına göre ayarlanmalı, makul süre içinde net performans hedeflerini ortaya koymalı ve iyileşmenin ölçülmesine yönelik niteliksel ve/veya niceliksel göstergeler içermelidir.

i) MADEN/RAFİNERİ ŞİRKETLERİ – İşletme gizliliği ile diğer rekabet hususlarını dikkate alarak tedarik zinciri risk değerlendirmesi ve tedarik zinciri yönetim planını yayımlanmalıdır²¹ ve bunlar yerel/merkezi makamlar, maden/rafineri şirketleri, yerel sivil toplum ve etkilenen üçüncü taraflar için erişilebilir hale getirilmelidir. Şirketler, etkilenen tarafların risk değerlendirmesi ve yönetimi planını inceleyebilmeleri için gerekli zamanı tanımalı ve olası sorunlarını, sorunlarını ve risk yönetim planıyla ilgili alternatif önerilerini dikkate almalıdır.

20. Şirketler, önerilen risk yönetimi stratejisi için Ek II'ye bakmalıdır. Ek III, riskin azaltılması için önerilen tedbirlerin yanı sıra iyileşmenin ölçmeye yönelik önerilen bazı göstergeleri içerir. Rehberin uygulama aşamasında daha da kapsamlı risk azaltma bilgilerinin elde edilmesi beklenmektedir.

21. Bkz. dipnot 12.

- C. Risk yönetim planının uygulanması, risk azaltma sürecinin performansının izlenmesi, ilgili üst yönetime güncel durumun raporlanması ve risk azaltmanın başarısız olması halinde tedarikçiyle ilişkinin askıya almasının veya sonlandırılmasının değerlendirilmesi.**
- 1. MADEN/RAFİNERİ ŞİRKETLERİ** – Maden/rafineri şirketleri, yerel ve merkezi makamlarla, maden/rafineri şirketleriyle, uluslararası veya sivil toplum kuruluşlarıyla ve etkilenen üçüncü taraflarla işbirliği ve/veya istişare halinde risk azaltma planı uygulamalı ve ilgili sürecin performansını izlemelidir. Maden/rafineri şirketleri, risk azaltma sürecinin performansının izlenmesi amacıyla müşterek izleme ağları oluşturmayı veya oluşturulmasını desteklemeyi tercih edebilir.
- D. Azaltılması gereken riskler için veya koşullar değiştiğinde ilave durum ve risk değerlendirmeleri yapılması.**²² Tedarik zinciri uyum süreci dinamik bir süreçtir ve kesintisiz risk izlemesi gerektirir. Şirketler, bir risk azaltma stratejisi uyguladıktan sonra etkin bir risk yönetimi için Adım 2'yi tekrarlamalıdır. Ayrıca, şirketin tedarik zincirindeki herhangi bir değişiklik, olumsuz etkilerin azaltılması veya önlenmesi için bazı adımlar atılmasını gerektirebilir.

22. Koşullardaki bir değişim, şirketlerin gözetim zinciri dokümanlarının ve çatışmalardan etkilenmiş maden çıkarma ve taşıma bölgelerindeki genel durumun sürekli izlenmesi suretiyle riske duyarlı bir temele göre belirlenmelidir. Koşullardaki değişiklikler arasında, sorumluluk zincirindeki bir tedarikçinin veya tarafın, menşe yerinin, nakliye güzergahlarının veya ihracat noktasının değişmesi yer alır. Ayrıca, söz konusu bölgedeki çatışmaların şiddetinin artması, belli bir bölgenin asker denetimine girmesi ve madenin mülkiyet ya da denetim yapısının değişmesi gibi bağlama özel faktörler de bunlara dahil olabilir.

ADIM 4: İZABE/RAFİNERİ ŞİRKETLERİ UYGULAMALARININ BAĞIMSIZ ÜÇÜNCÜ TARAFLARCA DENETLENMESİ

AMAÇ: İzabe/rafineri şirketinin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin sorumlu tedarik zinciri uyum çalışmalarının bağımsız bir üçüncü tarafça denetlenmesini sağlamak ve hükümetlerin destekleyip ilgili tarafların işbirliği yaptığı bir girişimle oluşturulacak kurumsal bir mekanizmayı da içerecek şekilde izabe/rafineri şirketi ile maden/rafineri şirketlerinin uyum çalışmalarını geliştirmelerine destek olmak.

A. İzabe/rafineri şirketinin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin sorumlu tedarik zinciri uyum çalışmaları için bağımsız bir üçüncü tarafça denetlenmesinin planlanması. Denetim, aşağıda belirtilen denetim kapsamını, kriterlerini, ilkelerini ve faaliyetlerini içermelidir:²³

1. Denetim kapsamı: Denetim kapsamı, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin tedarik zincirlerinde uyum çalışmaları için izabe/rafineri şirketlerinin kullandığı tüm faaliyetleri, süreçleri ve sistemleri içermelidir. Bu, maden tedarik zincirindeki izabe/rafine şirketi denetimlerini, tedarikçiler hakkında rafineri sonrası şirketlerine sunulan bilgileri, gözetim zinciri bilgilerini, diğer bilgileri, saha araştırmaları dahil tüm izabe/rafine şirketi risk değerlendirmelerini ve izabe/rafine şirketinin risk yönetim stratejilerini de içerir ancak bunlarla sınırlı olmak zorunda değildir.

2. Denetim kriterleri: Denetim, izabe/rafineri şirketinin uyum sürecinin, bu Rehberde belirtilen süreç ve standartlara uyup uymadığını ortaya koyabilmelidir.

3. Denetim ilkeleri:

a) Bağımsızlık: Denetimlerin yansızlık ve tarafsızlığının korunabilmesi için denetim kurumu ve tüm denetim ekibi üyeleri (“denetçiler”) izabe/rafineri şirkettinden ve bunların bağlı şirketlerinden, lisans sahiplerinden, yüklenicilerinden, tedarikçilerinden ve müşterek denetimde işbirliği yapan şirketlerden bağımsız olmalıdır. Bu, özel olarak, denetçilerin denetlenen taraf ile iş veya finansal ilişki dahil hiçbir çıkar ilişkisi içinde olmamasını (sermaye sahipliği, borç veya kefalet vs. biçiminde) veya denetim tarihinden önceki 24 aylık dönem boyunca denetlenen şirkete denetim konusunu oluşturan uyum çalışmaları ya da tedarik zinciri faaliyetleriyle ilgili hiçbir hizmet sunmamış olmasını gerektirir.²⁴

23. Bu tavsiye, izabe/rafineri şirketlerinin uyum çalışmalarının bağımsız bir üçüncü tarafça ve tedarik zincirine özgü olarak denetlenmesini sağlamaya yönelik temel ilkeleri, kapsamı, kriterleri ve diğer temel bilgileri ortaya koymaktadır. Şirketler, denetim programlarının gereklilikleri (program sorumlulukları, prosedürler, kayıt tutma, izleme ve inceleme dahil) ile denetim faaliyetlerinin adım adım incelenmesi hakkında detaylı bilgi almak için ISO Uluslararası Standardı 19011: 2002 (“ISO 19011”) standardına başvurabilir.

24. Bkz. Adil Çalışma Derneği (FLA) Tüzüğü, Bölüm VIII (A).

- b) Yeterlilik:** Denetçiler, Denetçilerin Yeterliliği ve Değerlendirilmesi hakkında ISO 19011 standardı Bölüm 7'de bildirilen gerekliliklere uygun olmalıdır. Denetçiler özellikle aşağıdaki alanlarda bilgi ve beceri sahibi olmalıdır:²⁵
- i) Denetim ilkeleri, prosedürleri ve teknikleri (ISO 19011).
 - ii) Şirketin tedarik zinciri uyum ilkeleri, prosedürleri ve teknikleri.
 - iii) Başta şirketin maden satın alma ve tedarik zinciri olmak üzere şirket faaliyetlerinin organizasyonel yapısı.
 - iv) Denetimlerin gerçekleştirilmesine yönelik dil becerileri ve kültürel hassasiyetler dahil çatışmalardan etkilenmiş maden çıkarma veya nakliye bölgelerinin sosyal, kültürel ve tarihi yapısı.
 - v) Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin tedarik zinciri politika belgesi dahil olmak üzere (Ek II) uygulanabilir tüm standartlar.
- c) Hesap verilebilirlik:** Denetçilerin söz konusu denetimi denetim programına, amaçlarına, kapsamına ve kriterlerine uygun olarak gerçekleştirebilme kabiliyetlerini izlemek için denetim programı kayıtlarını temel alan performans göstergeleri kullanılabilir.²⁶

4. Denetim faaliyetleri:

- a) Denetim hazırlığı:** Denetim hedefleri, kapsamı, dili ve kriterleri tüm denetçilere açık bir şekilde belirtilmeli, denetimin başlamasından önce denetlenen ile denetçiler arasında muğlak hiçbir husus kalmamalıdır.²⁷ Denetçiler; zaman, kaynak ve bilgi mevcudiyeti ile ilgili tarafların işbirliğini temel alarak denetimin uygulanabilir olup olmadığını tespit etmelidir.²⁸
- b) Belge incelemeleri:** "Sistemin, denetim kriterlerinde belirtildiği gibi uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla", izabe/rafineri şirketinin çatışmalardan etkilenmiş bölgelerin madenlerine ilişkin sorumlu tedarik zinciri uyum çalışmalarını kapsamında üretilen tüm dokümanların örnekleri incelenmelidir²⁹. Bu, tedarik zinciri iç kontrolleri hakkında dokümanları (gözetim zinciri dokümanlarının ve ödeme kayıtlarının örnekleri), tedarikçilerle yapılan ilgili haberleşmeler ile sözleşme hükümlerini, şirketin risk değerlendirmeleriyle üretilen dokümanları (iş ortakları ve tedarikçilerle ilgili tüm kayıtlar, yapılan görüşmeler ve saha değerlendirmeleri dahil) ve varsa risk yönetim stratejileriyle ilgili belgeleri (iyileşme göstergeleriyle ilgili olarak tedarikçilerle yapılan anlaşmalar gibi) içerir.

25. Gereken bilgi ve beceriler, ISO 19011:2002 Bölüm 7.4'te belirtildiği üzere denetçinin eğitim ve iş deneyimine göre belirlenebilir. Denetçiler ayrıca profesyonellik, tarafsızlık ve dürüstlük özelliklerine de sahip olmalıdır.

26. Bkz. ISO 19011 Bölüm 5.6.

27. Bkz. ISO 19011 Bölüm 6.2.

28. Ibid.

29. Bkz. ISO 19011 Bölüm 6.3.

- c) Yerinde araştırmalar:** Denetçiler, yerinde araştırmalara başlamadan önce bir denetim planını³⁰ ve tüm çalışma belgelerini hazırlamalıdır.³¹ İzabe/ rafine şirketi tedarik zinciri risk değerlendirmelerinden ve tedarik zinciri risk yönetiminden gelen kanıtlar da doğrulanmalıdır. Denetçiler, gerekli görüşmeleri ve gözlemleri yapıp belgeleri inceleyerek daha fazla kanıt toplamalı ve bilgileri teyit etmelidir.³² Yerinde araştırmalar aşağıdaki hususları içermelidir:
- i) İzabe/rafine şirketinin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelere ilişkin sorumlu tedarik zinciri uyum çalışmalarını yürüttüğü izabe/rafine tesisleri ve sahaları.
 - ii) Tedarikçi tesislerini de kapsayan, izabe/rafineri şirketinin tedarikçilerinden bir örneklem (uluslararası konsantre madde tüccarları, yeniden işleyiciler ve yerel ihracatçılar).
 - iii) Doğrulanabilir, güvenilir ve güncel bilgiler üretmek maksadıyla standartların ve yöntemlerin incelenmesi ve çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin sorumlu tedarik zinciri uyum politikasının uygulamaları sırasında izabe/ rafineri şirketinin güvendiği kanıt örneğinin denetlenmesi için değerlendirme ekibiyle bir toplantı (bkz. Ek). Toplantıya hazırlık olarak, denetçiler bilgi talep etmeli ve sahadaki değerlendirme ekiplerine sorular sormalıdır.
 - iv) Yerel ve merkezi hükümet yetkilileriyle, BM uzman gruplarıyla, BM banş güçleriyle ve yerel sivil toplumla yapılan iştişareler.
- d) Denetim Sonuçları:** Denetçiler, topladıkları kanıtları temel alarak, izabe/ rafineri şirketinin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin tedarik zinciri uyum politikalarının bu Rehberde uygun olup olmadığını belirleyecek bulgular üretmelidir. Denetçiler, hazırladıkları denetim raporlarında, izabe/rafine şirketinin uyum çalışmalarını geliştirebilmesine katkıda bulunacak tavsiyelere yer vermelidir.

30. Bkz. ISO 19011 Bölüm 6.4.1.

31. Bkz. ISO 19011 Bölüm 6.4.3.

32. ISO 19011 Madde 6.5.4.

B. Denetimin, yukarıda belirtilen denetim kapsamına, kriterlerine, ilkelerine ve faaliyetlerine uygun şekilde gerçekleştirilmesi.

1. DENETİMİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ. Mevcut koşullarda, tedarik zincirindeki tüm taraflar, sektörel örgütler vasıtasıyla işbirliği yaparak denetimin yukarıda belirtilen denetim kapsamına, kriterlerine, ilkelerine ve faaliyetlerine uygun olmasını sağlamalıdır.

a) SPESİFİK TAVSİYELER – Yerel maden ihracatçıları için

- i) Şirketin tesislerine, belgelerine ve tedarik zinciri uyum süreci kayıtlarına erişime izin verilmelidir.
- ii) Saha değerlendirme ekibine emniyetli bir şekilde ulaşılması sağlanmalıdır. Denetim ekipleri ve saha değerlendirme ekibi için güvenli bir buluşma noktası tesis edilmesini sağlamak amacıyla lojistik unsurları koordine edilmelidir.

b) SPESİFİK TAVSİYELER – Uluslararası konsantre madde tüccarları ve maden işleyicileri için

- i) Şirketin tesislerine, belgelerine ve tedarik zinciri uyum süreci kayıtlarına erişime izin verilmelidir.

c) SPESİFİK TAVSİYELER – İzabe/rafineri şirketleri için

- i) Şirketin tesislerine, belgelerine ve tedarik zinciri uyum süreci kayıtlarına erişime izin verilmelidir.
- ii) Denetim ekibi tarafından seçilen örnek tedarikçilerle iletişim kolaylaştırılmalıdır.

d) SPESİFİK TAVSİYELER – Tüm rafineri sonrası şirketleri için

- i) Tüm rafineri sonrası şirketlerinin, sektörel örgütler veya diğer uygun araçlar vasıtasıyla, denetçi atama ve bu Rehberde belirtilen standart ve süreçlere uygun denetim koşullarını belirleme sürecine katılıp katkıda bulunmaları tavsiye edilir. Küçük ve orta ölçekli işletmelerin bu tür endüstri kuruluşlarına katılması veya bunlarla işbirliği yapması önerilir.

2. ÇATIŞMALARDAN ETKİLENMİŞ VE YÜKSEK RİSKLİ BÖLGELERDEN SORUMLU MADEN TEDARİK ZİNCİRİ İÇİN KURUMSALLAŞTIRILMIŞ BİR MEKANİZMA.

Tedarik zincirindeki tüm aktörler, hükümetlerin ve sivil toplumun da desteği ve işbirliğiyle, yukarıda bahsedilen denetim kapsamının, kriterlerinin, ilkelerinin ve faaliyetlerinin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin sorumlu tedarik zincirleri uyum çalışmalarını denetleyen ve destekleyen kurumsal bir mekanizmaya entegre edilmesini düşünebilir. Kurum aşağıdaki faaliyetleri yerine getirmelidir:

a) Denetimlerle ilgili olarak:

- i) Denetçi akreditasyonu;
- ii) Denetimlerin gözetilmesi ve doğrulanması;

- iii) Denetim raporlarının, iş gizliliği ve rekabet hususlarına saygılı bir biçimde yayımlanması.³³
- b) Tedarikçilerin uyum çalışmalarını yürütme kapasitelerini artırmak ve risklerini azaltabilmeleri için modüllerin geliştirilmesi ve uygulanması.
- c) İlgili tarafların söz konusu şirketle yaşadığı sorunların öğrenilmesi ve takip edilmesi.

33. Bkz. dipnot 12.

ADIM 5: TEDARİK ZİNCİRİ UYUM ÇALIŞMALARININ YILLIK OLARAK RAPORLANMASI

AMAÇ: Şirketlerin aldığı tedbirlerle ilgili olarak kamuoyunda güven tesis etmek amacıyla, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin sorumlu tedarik zincirleri uyum çalışmaları hakkında kamuoyuna bilgi vermek.

A. Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin sorumlu tedarik zincirleri uyum çalışmaları hakkındaki ilave bilgilerin, mümkünse yıllık sürdürülebilirlik veya kurumsal sorumluluk raporlarına entegre edilmesi veya bu mümkün değilse yıllık olarak raporlanması.

A.1. SPESİFİK TAVSİYELER – Tüm maden/rafineri şirketleri için

1. **Şirket Yönetim Sistemleri:** Şirketin tedarik zinciri uyum politikası belirlenmeli, şirketin uyum politikasından sorumlu yönetim yapısını ve şirketteki doğrudan sorumlu kişi açıklanmalı, şirketin uygulamaya koyduğu maden tedarik zinciri kontrol sistemleri açıklanmalı, bunun nasıl işlediğini ve şirketin söz konusu raporlama döneminde uyum çabalarının güçlendirilmesini sağlayan ne tür bilgiler ürettiği belirtilmeli, şirketin veritabanı ve kayıt tutma sistemi ile maden menşesine kadar tüm rafineri sonrası aktörlerinin tüm tedarikçilere ifşa edilmesine yönelik yöntemler açıklanmalı, EITI kriterlerine ve ilkelerine paralel olarak hükümetlere yapılan ödemeler hakkındaki bilgiler kamuya açıklanmalıdır.
2. **Tedarik zincirinde şirket risk değerlendirmesi:** İşletme gizliliği ve rekabetle ilgili diğer hususlar dikkate alınarak risk değerlendirmesi kamuoyuyla paylaşılmalıdır.³⁴ Yöntemleri, uygulamaları ve saha değerlendirme ekibinin ürettiği bilgiler vurgulanmalı, şirketin tedarik zinciri risk değerlendirmelerinin yöntemleri açıklanmalıdır.
3. **Risk yönetimi:** Risk yönetim planındaki risk azaltma stratejisi hakkında özet bir rapor, kapasite eğitimi (varsa) ve etkilenen tarafların katılımı dahil risklerin yönetilmesine yönelik adımlar tanımlanmalıdır. Şirketin, performansı izlemek ve takip etmek için gösterdiği çabalar ortaya konulmalıdır.

34. İşletme gizliliği ve diğer rekabet hususları, gelişecek olan yorumlamalara hanel getirmeksizin fiyat bilgileri ve tedarikçi ilişkileri anlamına gelir. Tüm bilgiler, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden elde edilmiş bilgileri toplama ve işleme yetkisine sahip bölgesel veya küresel bir Kurumsallaştırılmış Mekanizmaya ifşa edilecektir.

A.2. SPESİFİK TAVSİYELER – İzabe/rafineri şirketleri için

1. *Denetimler:* İşletme gizliliği ve rekabetle ilgili diğer hususlar dikkate alınarak izabe/rafineri şirketlerinin denetim raporları yayımlanmalıdır.³⁵

A.3. SPESİFİK TAVSİYELER – Tüm rafineri sonrası şirketleri için

1. *Şirket Yönetim Sistemleri:* Şirketin tedarik zinciri uyum politikası ortaya konulmalı, şirketin uyum çalışmalarından sorumlu yönetim yapısını açıklanmalı ve şirkette kimin doğrudan sorumlu olduğu belirtilmelidir.
2. *Risk değerlendirmesi ve yönetimi:* Bu Rehberde önerilen uyum süreçlerine uygun sektörel doğrulama şemaları aracılığıyla kalifiye izabe/rafineri şirketlerinin listesinin yayımlanması da dahil olmak üzere, tedarik zincirindeki izabe/rafineri şirketlerini tanımlamak ve bunların uyum çalışmalarını değerlendirmek için atılan adımlar açıklanmalıdır. Risklerin yönetilmesi için atılan adımlar açıklanmalıdır.
3. *Denetimler:* İşletme gizliliği ve rekabetle ilgili diğer hususlar ile belirlenen risklerle ilgili yapılan çalışmalar dikkate alınarak³⁶ uyum çalışmalarının denetim raporları yayımlanmalıdır.

35. Bkz. dipnot 34.

36. Bkz. dipnot 34.

EK

Maden/Rafineri Şirketi Risk Değerlendirme Kılavuzu

- A. Etkin bir risk değerlendirmesini mümkün kılacak koşulların oluşturulması.** Tedarik zincirindeki maden/rafineri şirketleri, tedarik zinciri risk değerlendirmesini planlarken ve yapılandırırken aşağıda önerilen eylemleri dikkate almalıdır:
- 1. Kanıt temelli bir yaklaşım kullanılmalıdır.** Şirket risk değerlendirmesi sonuçları, saha değerlendirme ekibi tarafından gerçekleştirilen saha araştırmalarıyla elde edilebilecek doğrulanabilir, güvenilir ve güncel kanıtlarla desteklenmelidir.
 - Şirket hakkında değerlendirme/analiz yapan tarafların değerlendirilmekte/analiz edilmekte olan faaliyetten bağımsız olan ve hiçbir çıkar çatışması içinde olmayan taraflar olmasını sağlayarak **şirketin tedarik zinciri mevcut durum ve risk değerlendirmesinin güvenilirliğini ve kalitesini muhafaza etmelidir³⁷**. Şirket değerlendirme görevlileri her zaman doğruları ve gerçekleri tam olarak raporlamalı ve görevlerini yerine getirirken “gereken mesleki özeni” sergilemelidir.³⁸
 - Şu konularda ve alanlarda gerekli bilgi ve becerilere sahip uzmanları görevlendirerek **uygun yeterlilik seviyesinin elde edilmesi sağlanmalıdır**: değerlendirilen operasyonel içerik (dil kapasiteleri, kültürel hassasiyetler vs.), çatışmalarla ilgili risklerin konuları (Ek II’de belirtilen standartlar, insan hakları, uluslararası insani hukuk, rüşvet, mali suçlar, çatışmalar ve çatışmaları finanse eden taraflar, şeffaflık gibi), maden tedarik zincirinin mahiyeti ve formu (maden tedariki gibi), bu uyum Rehberinde yer alan standartlar ve süreçler.
- B. Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli maden menşei ve nakliye bölgelerinde saha değerlendirme ekibi (buradan itibaren “değerlendirme ekibi” olarak bahsedilecektir) kurarak tedarikçiler ile maden çıkarma, ticaret, elleçleme ve ihracat şartları hakkında bilgiler üretme ve muhafaza etme.**

37. Mad. 4, ISO 19011:2002

38. Mad. 4, ISO 19011:2002

Maden/rafineri şirketleri, bu bölgelerde faaliyet gösteren veya buralardan maden tedarik eden diğer Maden/Rafineri şirketleriyle (“işbirliği yapan şirketler”) işbirliği yaparak bu tür bir ekibi ortaklaşa kurabilir.

1. Değerlendirme ekibi kuracak maden/rafineri şirketleri:
 - a) Değerlendirme ekibinin, devlet kuruluşları, sivil toplum ve yerel tedarikçiler ile işbirliğini güçlendirmeli ve yeni iletişim kanalları açmak amacıyla bilgi edinmek için yerel ve merkezi hükümetlerle istişare yapmasını sağlamalıdır.
 - b) Değerlendirme ekibinin yerel bilgi ve uzmanlığa sahip yerel sivil toplum kuruluşlarıyla düzenli istişareler yapmasını sağlamalıdır.
 - c) Değerlendirme ekibine bilgi akışı sağlayacak müşterek izleme ağlarının oluşturulmasını sağlamalı ve gerektiğinde bunları desteklemelidir.
 - d) Değerlendirme ekibinin elde ettiği ve koruduğu bilgileri tercihen tedarikçi zincirindeki şirketlerin web üzerinden erişebilecekleri bilgisayarlı bir sistem ve varsa çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenleri konusunda yerinde bilgi toplama ve işleme yetkisine sahip bölgesel ya da küresel kurumsallaştırılmış mekanizmalar aracılığıyla tedarik zincirindeki tüm taraflarla paylaşmalıdır.
2. Değerlendirme ekibi kuracak maden/rafineri şirketleri, saha değerlendirme ekibinin aşağıdaki faaliyetleri yerine getirme konusundaki kapsam ve kapasitelerini tanımlamalıdır:
 - a) Maden çıkarma, elleçleme, ticaret ve ihracatı konusundaki mevcut şartların kanıtlarını ilk elden almak. Şunları içerir:
 - i) **Maden sahalarının, nakliye güzergahlarının ve madenlerin ticaretinin yapıldığı noktaların askerileştirilmesi.** Değerlendirme ekibi, maden sahalarının, nakliye güzergahlarının ve madenlerin ticaretinin yapıldığı noktaların askerileştirilmesini izlemelidir. Maden sahalarının, silahlı grupların, ticaret güzergahlarının, bariyerlerin ve hava limanlarının bulunduğu konumları gösteren interaktif haritalar, şirketler için ilave bir bilgi kaynağı oluşturabilir.³⁹ Madenlerin, nakliye güzergahlarının ve maden ticareti yapılan noktaların askerileştirilmesinin izlenmesi, devlet dışı silahlı gruplara ve kamu ya da özel güvenlik güçlerine (Ek II’deki tedarik zinciri politika belgesinde tanımlandığı gibi) doğrudan veya dolaylı destek verilmesiyle sonuçlanacak fiili koşulların tespit edilmesi anlamına gelir.
 - ii) **Madencilik alanlarında, nakliye güzergahlarında ve maden ticareti yapılan noktalarda görev yapan kamu veya özel güvenlik güçlerinin, devlet dışı silahlı grupların veya buralarda faaliyet gösteren diğer tarafların maden çıkarma, nakliye ve ticaretiyle ilişkili ağır suistimalleri (Ek II’deki tedarik zinciri politika belgesinde tanımlandığı gibi).**

39. DRC Haritası, ABD Dışişleri Bakanlığı Haritası ve IPIS Haritası gibi.

- b) İşbirliği yapan şirketlerin sorduğu sorulara yanıt vermek veya açıklığa kavuşturulmasını istedikleri hususları açıklığa kavuşturmak ve şirket risk değerlendirmesi ile risk yönetimi konusunda tavsiyelerde bulunmak. İşbirliği yapan tüm şirketler, aşağıdaki konularla ilgili olarak saha değerlendirme ekibine bazı sorular sorabilir veya bazı konuların açıklığa kavuşturulmasını isteyebilir:⁴⁰
- i) İzlenebilirlik ve gözetim zinciri sistemi [Adım 1 (C)] ile risk değerlendirmesi [Adım 2] tarafından üretilen kanıtlar.
- ii) Kara para aklamayla mücadele sistemleri aracılığıyla uygulananlar gibi “Müşterinizi ve Tedarikçinizi Tanıyın” protokollerine paralel olarak tedarikçiler (aracılar ve ihracatçılar) hakkındaki bilgiler.⁴¹
- c) Sahadaki ilgili tarafların dile getirdiği şikayetleri alıp değerlendirmek ve işbirliği yapan şirketlere aktarmak.

B.1. SPESİFİK TAVSİYELER – Yerel ihracatçılar için

1. Olası destek taleplerine yanıt vererek değerlendirme ekibi için yerel lojistik kolaylaştırılmalıdır.
2. Değerlendirme ekibinin maden/rafineri seviyesindeki tüm araçılara, toplayıcılara ve nakliyecilere erişimi kolaylaştırılmalıdır.
3. Değerlendirme ekibinin, komşu ülkelerdekiler ve yeniden etiketleme veya yük aktarma olasılığı bulunan ülkelerdekiler dahil olmak üzere tüm şirket tesislerine ve her tür deftere, kayda, diğer tedarik uygulaması kanıtlarına, vergi/ödeme/ imtiyaz kayıtlarına ve ihracat belgelerine erişmesine izin verilmelidir.
4. Değerlendirme ekibinin, devlet dışı silahlı gruplara ve kamu ya da özel güvenlik güçlerine yapılan ödemeler dahil şirketin uyum çalışmalarının bir parçası olarak toplanıp saklanan tüm bilgilere erişebilmesine izin verilmelidir.
5. Değerlendirme ekibi için iletişim kişisi olarak görev yapacak personel belirlenmelidir.

40. Sorular ve açıklığa kavuşturma talepleri kaydedilmeli ve gelecekte kullanılmak, izlenmek ve güncellenmek üzere işbirliği yapan tüm şirketler tarafından erişilebilecek biçimde bilgi sistemlerine entegre edilmelidir.

41. Detaylı yönergeler için bkz. Mali Eylem Görev Gücü, Kara para aklama ve terör finansmanı ile mücadeleyle yönelik risk odaklı yaklaşım rehberi, Haziran 2007, Bölüm 3.10.

B.2. SPESİFİK TAVSİYELER – Uluslararası konsantre madde tüccarları ve maden yeniden işleyicileri için

1. Değerlendirme ekibinin tüm sınır ötesi nakliye şirketlerine erişimini kolaylaştırarak madenlerin sınır ötesi nakliye sürecine habersiz olarak katılabilmesi sağlanmalıdır.
2. Değerlendirme ekiplerinin, komşu ülkelerdeki ve/veya çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden maden tedariki konusunda yük aktarımı ya da yeniden etiketleme olasılığı bulunan ülkelerdeki ya da tedarik zincirinde sızıntılar bulunan ya da bulunma ihtimali olan yerlerdeki uluslararası konsantre madde tüccarlarının ve maden yeniden işleyicilerinin sahip olduğu tüm tesislere erişebilmesi sağlanmalıdır.
3. Değerlendirme ekibinin tüm defterlere, kayıtlara, diğer tedarik uygulaması kanıtlarına, vergi/ücret/imtiyaz ödeme kayıtlarına ve ihracat belgelerine erişebilmesini sağlanmalıdır.
4. Değerlendirme ekibinin, devlet dışı silahlı gruplara ve kamu ya da özel güvenlik güçlerine yapılan ödemeler dahil şirketin uyum çalışmalarının bir parçası olarak toplanıp saklanan tüm bilgilere erişebilmesine izin verilmelidir.
5. Maden çıkarma ve nakliyesi bakımından tehlike işareti konulmuş diğer bölgelerden gelen madenlere ait kayıtları proaktif olarak değerlendirme ekibine sunulmalıdır.
6. Değerlendirme ekibi için iletişim kişisi olarak görev yapacak personel belirlenmelidir.

B.3. SPESİFİK TAVSİYELER – İzabe/rafineri şirketleri için

1. Değerlendirme ekibi için iletişim kişisi olarak görev yapacak personel belirlenmelidir.
2. Değerlendirme ekibinin tüm defterlere, kayıtlara, diğer tedarik uygulaması kanıtlarına, vergi/ücret/imtiyaz ödeme kayıtlarına ve ihracat belgelerine erişebilmesi sağlanmalıdır.
3. Değerlendirme ekibinin, şirketin uyum çalışmaları kapsamında elde edilip korunan tüm bilgilere erişebilmesine izin verilmelidir.

C. ŞİRKET DEĞERLENDİRMELERİNDE YANITLANMASI ÖNERİLEN SORULAR: Bu sorular, risk yaratan kalay, tantal, tungsten, bunların cevherleri ve metal türevleri tedarik zincirlerinde hakim olan ortak koşullarla ilgilidir.

1. Maden menşei, nakliye ve/veya ihracatıyla ilgili çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin genel durumunun öğrenilmesi

- a) Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli menşe ülkenin, komşu ülkenin ve aktarma ülkesinin genel profilleri incelenmelidir (potansiyel taşıma güzergahları ve maden çıkarma, ticaret, elleçleme ve ihracat konularını dahil). Bununla ilgili bilgiler, kamuya açık raporları (hükümetlerin, uluslararası kuruluşların, STK'ların ve medyanın yayımladığı), haritaları, BM raporlarını ve BM Güvenlik Kurulu yaptırımlarını, maden çıkarma ve bunun çatışmalar, insan hakları ve menşe ülkesindeki çevresel zarar üzerindeki etkisiyle ilgili endüstriyel literatürü ve diğer kamuya açık yayınları (emeklilik fonları gibi) içerir.

- b) Söz konusu bölgede veya yakınında konuşlanmış BM barış gücü birimleri gibi uluslararası kuruluşlar soruşturma ve müdahale kapasitesine sahipler mi? Bu sistemler tedarik zincirindeki aktörleri tanımlamak için kullanılabilir mi? Silahlı grupların veya diğer çatışma unsurlarının varlığıyla ilişkili endişelere yanıt verebilecek kaynaklar için yerel araçlar var mı? Madencilik faaliyetleri üzerinde yargı yetkisine sahip ulusal, bölgesel ve/veya yerel düzenleyici makamlar bu tür sorunlara yanıt verebilecek kapasitede mi?

2. Tedarikçilerin ve iş ortaklarının tanınması⁴²

- a) Maden çıkarma noktası ile uyumu üstlenen şirketin madenlerin denetimini gerçekleştirdiği nokta arasında maden çıkarma, ticaret, nakliye ve finansman süreçlerine dahil olan tedarikçiler ve diğer taraflar kimler? Sahiplik yapısı (yararlanma hakkı dahil), kurumsal yapı, şirket yöneticilerinin ve yetkililerinin isimleri, şirketin veya diğer organizasyonlardaki yetkililerin mülkiyet çıkarları, şirketin ve yetkililerinin ticari, hükümet, politik veya askeri ilişkileri hakkında bilgiler toplayarak (özellikle devlet dışı silahlı gruplar veya kamu ya da özel güvenlik güçleriyle potansiyel ilişkilere odaklanarak) tedarik zincirindeki tüm önemli aktörler tanımlanmalıdır.⁴³
- b) Bu tedarikçiler hangi tedarik ve uyum sistemlerini uyguluyor? Tedarikçiler hangi tedarik zinciri politikalarını benimsemiş ve bunları kendi yönetim süreçlerine nasıl entegre etmiş? Madenler üzerindeki iç kontrol mekanizmalarını nasıl oluşturuyorlar? Tedarikçileri üzerinde nasıl politikalar ve koşullar uyguluyorlar?

3. Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerdeki maden çıkarma koşulları hakkında bilgi sahibi olunması

- a) Madenlerin menşei neresi (spesifik madenler neler)?
- b) Maden çıkarma yöntemi neydi? Madenlerin emek-yoğun ve küçük ölçekli işletmeler ("ASM") ya da büyük ölçekli işletmeler aracılığıyla mı çıkarıldığını belirleyin ve ASM aracılığıyla çıkarılıyorsa bunların emek-yoğun çalışan münferit madencilerle mi, emek-yoğun madencilik kooperatifleriyle mi, meslek odalarıyla mı yoksa küçük işletmelerle mi çıkarıldığı tespit edilmelidir. Devlet kurumlarına ödenen vergileri, imtiyaz ücretlerini ve diğer ücretleri belirlenmeli ve bu ödemelerle ilgili yapılan açıklamalar tanımlanmalıdır.

42. Detaylı yönergeler için bkz. Mali Eylem Görev Gücü, Kara para aklama ve terör finansmanı ile mücadeleyle yönelik risk odaklı yaklaşım rehberi, Haziran 2007, Bölüm 3.10. Bkz. Adım 2.

43. Bkz. Kurumsal itibara yönelik uyum yönergeleri, Uluslararası Petrol ve Gaz Üreticileri, Bölüm VI (Rapor No. 356, 2004). Ayrıca bkz. Zayıf Yönetimli Bölgelerdeki Çok Uluslu Şirketler için OECD Risk Farkındalığı Aracı, 2006, Bölüm 5 "Müşterileri ve İş Ortaklarını Tanımak".

- c) Maden çıkarma koşulları devlet dışı silahlı grupların veya kamu ya da özel güvenlik güçlerinin aşağıdakilerden bir veya birkaçı dahil sürece katılımını içeriyor mu?: maden veya maden çevresindeki nakliye güzergahlannın doğrudan kontrolü, madencilere vergi uygulanması, devlet dışı silahlı grupların veya kamu ya da özel güvenlik güçlerinin ya da bunların ailelerinin ve/veya işbirlikçilerinin maden sahası ya da madencilik hakları üzerinde çıkarı veya hisseye sahip olması, görevli olmadıkları dönemlerde ek gelir olarak madencilik faaliyetlerine katılmak veya madencilik tarafından ödenen ya da üretime uygulanan vergileri almak. Bu silahlı gruplardan veya askeri birimlerden herhangi biri çatışmalara müdahil mi veya bunlarla ilgili menfaati var mı? Bunlardan herhangi biri geçmişte yaygın insan hakları ihlallerine veya diğer suçlara karışmış mı?
- d) Maden çıkarma koşulları neler? Özellikle şunların olup olmadığını belirleyin; i) maden çıkarma amacıyla herhangi bir biçimde işkence, zulüm, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele, ii) kendisinin gönüllü olmamasına rağmen ceza veya tehdit yoluyla insanların zorla çalıştırılması, iii) maden çıkarma amacıyla çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin uygulanması, iv) maden sahalarında veya maden çıkarma sürecinde yaygın cinsel şiddet gibi diğer ağır insan hakları ihlalleri ya da v) savaş suçları veya uluslararası insani hukuk ihlalleri, insanlığa karşı işlenmiş suçlar veya soykırım.

4. Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerin taşıma, elleçleme ve ticaret koşullarından haberdar olunması

- a) Üretim sonrası müşterileri maden sahasında mı yoksa başka bir yerde mi bulunuyor? Farklı madencilerden gelen madenler aynı aynı elleçlenip işlenmiş ve rafineri sonrası seviyede satılırken aynı tutulmuş mu? Tutulmamışsa madenler hangi noktada işlenmiş, konsolide edilmiş ve karıştırılmış?
- b) Madenleri elleçleyen araçlar kimler? Bu araçlardan herhangi birinin devlet dışı silahlı gruplarla ilişkili maden çıkarma ve ticaret faaliyetlerine katıldığı yönünde rapor veya şüphe olup olmadığı belirlenmelidir.
- c) Kamu veya özel güvenlik güçleri ya da devlet dışı silahlı gruplar madenlerin ticareti, taşınması veya vergilendirilmesi sürecinde doğrudan veya dolaylı olarak ne ölçüde yer alıyor? Kamu veya özel güvenlik güçleri ya da devlet dışı silahlı gruplar başka tarafların gerçekleştirdiği maden ticareti, nakliyesi veya vergilendirmesi faaliyetlerinden yan kuruluşlar, araçlar veya ihracatçılar vasıtasıyla olması dahil herhangi bir biçimde çıkar sağlıyor mu?

- d) Kamu veya özel güvenlik güçleri ya da devlet dışı silahlı gruplar ticaret ve nakliye güzergahlarında ne ölçüde mevcutlar? Madenlerin ticareti, nakliyesi veya vergilendirilmesi sırasında insan hakları ihlalleri yaşanıyor mu? Örneğin zorla çalıştırma, para sızdırma veya tehdit gibi uygulamalara yer veriliyor mu? Çocuk işçilerden faydalanılıyor mu? Özellikle şunların bulunup bulunmadığını tespit edilmelidir: i) maden ticareti veya nakliyesi amacıyla herhangi bir biçimde işkence, zulüm, insanlık dışı ve küçük düşürücü muamele, ii) maden çıkarma, taşıma, satma veya ticaretini yapma amacıyla herhangi bir biçimde insanları zorla çalıştırma, iii) maden ticareti veya nakliyesi için en kötü çocuk işçi çalıştırma formları, iv) maden sahalarında veya maden ticareti/nakliyesi sırasında diğer önemli insan hakları ihlalleri ve cinsel şiddet gibi diğer ağır insan hakları ihlalleri ya da v) maden ticareti veya nakliyesi amacıyla gerçekleştirilen savaş suçları veya diğer ağır uluslararası insani hukuk ihlalleri, insanlığa karşı işlenmiş suçlar veya yasa dışı soykırımlar.
- e) Üretim sonrası ticaret sürecinin doğrulanmasına yönelik olarak orijinal belgeler, sevkiyat güzergahı belgeleri, ruhsatlandırma, sınır ötesi nakliye ve silahlı grupların ve/veya kamu ya da özel güvenlik güçlerinin mevcudiyeti gibi ne tür bilgiler mevcut?

5. Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerdeki maden ihracatı koşulları hakkında bilgi sahibi olunması

- a) İhracat noktası neresiydi ve maden menşeyini gizlemek veya kasten farklı göstermek amacıyla ihracat noktalarında kolaylaştırma ödemeleri yapıldığına veya rüşvet verildiğine yönelik raporlar ya da şüpheler var mıydı? Maden ihracatına eşlik eden belgeler hangileri ve sahte belge ya da doğru açıklanmamış beyanlara yönelik raporlar veya şüpheler var mı (maden türü, maden kalitesi, menşe, ağırlık vs. hakkında)? İhracatla ilgili hangi vergiler, ücretler ve hangi diğer ücretler ödenmiş ve yetersiz/aykırı beyan konusunda raporlar ya da şüpheler var mı?
- b) İhracat nasıl koordine edilmiş ve gerçekleştirilmiş? Nakliye şirketleri hangileri ve bunların rüşvete karıştığına yönelik raporlar ya da şüpheler var mı (kolaylaştırma ödemeleri, rüşvetler, yetersiz/aykırı beyanlar vs.)? İhracat finansmanı ve sigortası nasıl temin edilmiş?

Altın Özel Eki

Giriş ve Kapsam

Bu Altın Özel Eki, Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için OECD Uyum Rehberinin ayrılmaz bir parçasıdır. Rehberin Giriş kısmı ile Ek I (*Maden Tedarik Zincirinde Risk Odaklı Uyum için Beş Adımlı Çerçeve*), Ek II (*Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için Tedarik Zinciri Politika Belgesi*) ve Ek III (*Riskin Azaltılması için Önerilen Tedbirler ve Kalkınmanın Ölçülmesine yönelik Göstergeler*), Altın Özel Eki için geçerlidir. Bu nedenle, “Rehber” terimi bu Ek boyunca hem bu Altın Özel Eki hem de *Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerden Sorumlu Maden Tedarik Zinciri için OECD Uyum Rehberine* atıfta bulunacak biçimde kullanılabilir.

Bu Ek, şirketlerin maden tedarik zincirindeki farklı pozisyonlara göre, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin altınlarına ilişkin tedarik zinciri uyum çalışmaları için spesifik bir rehber sunar. Tedarik zincirindeki maden/rafineri şirketleri ile rafineri sonrası şirketlerinin rolleri ve bunlara yönelik önerilen uyum tavsiyeleri arasında bir ayırım yapar (bkz. Tanımlar) ve gereken durumlarda bu iki geniş kategorideki spesifik aktörlere bazı özel tavsiyeleri içerir. Bu kategorilere giren şirketler, altına sahip olmalarına, kiralamalarna veya kiraya vermelerine bakılmaksızın uyum politikalarını uygulamalıdır.

Bu Ek, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden temin edilmesi muhtemel altın tedarik zincirindeki çatışma ve insan hakları ihlallerine katkıda bulunmaktan kaçınmak için şirketlerin atlamaları gereken adımlara odaklanır. Bu Ek, geri dönüştürülen malzemenin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde çıkarılmış altının menşeyini gizlemek amacıyla “altın aklama” faaliyetlerinde kullanılmaması için geri dönüştürülmüş / hurda veya önceden rafine edilmiş altın (“Geri Dönüştürülebilir Altın”) konusunda alınması gereken uyum tedbirlerini içerir. Külçeler halinde bankaların ve merkez bankalarının kasalarında, borsalarda ve rafinerilerde tutulan altın yatırım ürünleri (ingot, bar, külçe, sikke ve kapalı kaplardaki işlenmiş altın), 1 Ocak 2012 tarihinden önceki bir “doğrulanabilir tarih”¹ sahipse bunların menşeyi konusunda bir bilgi gerekli olmayacaktır (“Muaf (Grandfathered) Stoklar”). Bununla birlikte, altın yatırım ürünleri söz konusu olduğunda Muaf stoklardaki ticaretin uluslararası yatırımları ihlal edecek biçimde gerçekleşmemesini ve çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde altın rezervi satışıyla bağlantılı veya bunlardan kaynaklanan kara para aklama faaliyetlerine yol açmamasını sağlamak için “İş Yaptığınız Tarafı Tanıyın” ön incelemesi gerekecektir.

1. “Doğrulanabilir Tarih”, ürünlerdeki ve envanter listelerindeki fiziki tarih etiketlerinin incelenmesiyle doğrulanabilen tarihtir. Bkz. Tanımlar.

Bu Ek'in uygulanabilir olup olmadığına karar vermek isteyen altın tedarik zincirindeki tüm şirketler, altını çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden fiilen veya muhtemelen temin edip etmediklerini belirlemek için Adım 1'i uygulamalı (Güçlü şirket yönetim sistemlerinin oluşturulması) ve Adım 2 ile (Tedarik zincirindeki risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi) devam etmelidir. Bu Ekteki diğer Adımlar sadece çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin altınlarını tedarik eden şirketler ve yine bu bölgelerdeki altın tedarik zincirinde yer alan aktörler için uygulanacaktır.

Rehber ve bu Ek, şirketlerin uyum performanslarına yönelik ilkeleri, standartları ve süreçleri ortaya koymanın yanı sıra yeni ortaya çıkan sektörel tedarik zinciri girişimlerinin çatışmalara duyarlı sorumlu tedarik uygulamalarına yönelik karşılamanı gereken uyum ilkelerini, standartlarını ve süreçlerini önerir. Büyük Göller Bölgesi Uluslararası Konferansı sertifikasyon şeması ve araçları gibi kapsamlı sertifikasyon şemalarının veya bu Rehberde yer alan standart ve süreçlerle uyumlu çatışmasız altın tedariki uygulamalarını doğrulama süreçleri sağlayan diğer sektörel ve çok taraflı girişimlerin geliştirilmesi, bir tedarik zincirinin çatışmalara veya ciddi insan hakkı ihlallerine katkıda bulunmaması yönünde güvenilir bir teminat sağlar.²

Bu Rehber, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde uyum sürecinin hayata geçirilmesinin uygulamada bazı güçlükler arz ettiği gerçeğini kabul etmektedir. Uyum çalışmaları esneklik gerektirebilecektir. Uygun çalışmanın ve incelemenin mahiyeti ve kapsamı muhtelif koşullara bağlı olacaktır ve işletmenin büyüklüğü, faaliyet bölgesi, söz konusu ülkedeki durum, faaliyet gösterilen sektör ve sunulan ürün ya da hizmetlerin mahiyeti gibi çeşitli faktörlerden etkilenecektir. Bu güçlükler pek çok farklı yollarla aşılabılır; örneğin bunlardan bir kısmı:

- Uyum sürecinin hataya geçirilmesine yönelik endüstri çapında bir işbirliği tesis edilmesi.
- Belirli uyum görevleri için endüstri bünyesinde maliyet paylaşımı.
- Sorumlu tedarik zinciri yönetimiyle ilgili girişimlere katılım.³

2. OECD Rehberi Ek II'de yer alan çatışmaya katkıda bulunma tanımına bakın.

3. Örneğin OECD Rehberiyle uyumlu olmaları şartıyla: Çatışmasız İzabe Tesisi Programı; Çatışmasız Altın Standardı, Dünya Altın Konseyi (2012); Sorumlu Altın Rehberi, Londra Kıymetli Metal Borsası (2012) ve Gözetim Zinciri Sertifikasyonu, Sorumlu Mücevher Konseyi (2012); Emek-yoğun ve küçük Ölçekli Madencilik Faaliyetlerinden Elden Edilen Altın için Adil Ticaret ve Adil Madencilik Standardı, Uluslararası Sorumlu Madencilik ve Adil Ticaret Sertifikasyon Kuruluşları Birliği (2010).

- Aynı tedarikçilerle çalışan endüstri üyeleri arasında koordinasyon.
- Maden/rafineri şirketleri ile rafineri sonrası şirketleri arasında işbirliği.
- Uluslararası ve sivil toplum kuruluşları arasında ortaklıkların kurulması.
- Tedarik zinciri politika belgesinin (Ek II) ve bu Rehberde belirtilen spesifik uyum tavsiyelerinin mevcut politikalara, yönetim sistemlerine, ve satın alma uygulamaları, saygınlık, müşteri tanıma tedbirleri, sürdürülebilirlik, kurumsal sosyal sorumluluk ve diğer yıllık raporlama gibi şirketin uyum çalışmalarına entegre edilmesi.

Rehber özellikle, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde emek-yoğun ve küçük ölçekli altın madenciliği için uyum güçlüklerini kabul etmektedir. Bireyler, resmi olmayan çalışma grupları veya toplulukları gibi emek-yoğun ve küçük ölçekli altın üreticilerinin bu Rehberde tavsiye edildiği şekilde uyum çalışmalarını beklenmemektedir, ancak bunların müşterilerinin uyum çabalarına dahil olmaları ve böylece bunların gelecekteki uyum faaliyetleri için deneyim kazanmaları önerilir. Uyum sürecinin sadece emek-yoğun ve küçük ölçekli işletmeler tarafından uygulanması beklenmektedir (bkz. Tanımlar). Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde yasal emek-yoğun ve küçük ölçekli madenciler dahil zarar görebilecek grupların⁴ olumsuz sosyal ve ekonomik etkilere maruz kalmalarını önlemek için önerilen tedbirler Ek'e dahil edilmiştir.

Koşulların aniden ortaya çıkabileceği ve hızla olumsuzlaşabileceği çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin karmaşık operasyon ortamları dikkate alındığında, uyum, şirketlerin bu Rehber ve özellikle Ek II'ye uygun bir biçimde çatışmalara ve insan hakkı ihlallerine katkıda bulunma risklerini tespit edip bunlara yanıt verme konusunda mantıklı adımlar attığı ve iyi niyet sergilediği kesintisiz bir proaktif ve reaktif süreç olarak anlaşılmalıdır. Bu Rehber, tedarikçilerle yapıcı etkileşimler sayesinde uyum çalışmalarının kademeli olarak geliştirilmesini destekler. Şirketlerin bu Rehberi kendi sorumlu davranış ilkeleri politikalarına dahil etmeleri ve bu Rehberi uyguladıkları konusunda müşterilerini ve kamuoyunu aydınlatmaları önemle önerilir. Şirketler, ürünlerinin sorumlu çatışmaya duyarlı yapılarıyla ilgili makul kararlar vermek için bu Rehberi kullanabilir.

4. Bkz. Çok Uluslu Şirketler için OECD Kılavuzu (2011), Bölüm IV İnsan Hakları, fıkra 40: “[...] işletmeler, insan hakları ihlallerinin kendilerini çok daha fazla etkileyebileceği belli grupları ve nüfusları insan haklarına saygı göstermelidir. Bu bağlamda, Birleşmiş Milletler yerlilerin, ulusal veya etnik azınlıkların, dini azınlıkların, kadınların, çocukların, engellilerin, göçmen işçilerin ve bunların ailelerinin haklarına saygı duyulmasına özel bir önem vermektedir.”

Bu Rehber, Çok Uluslu Şirketler için OECD Kılavuzu ve Zayıf Yönetimli Bölgelerdeki Çok Uluslu Şirketler için OECD Risk Farkındalığı Aracı ilkeleri ve standartları temel alınarak oluşturulmuş olup bunlarla tutarlıdır. Çatışmalardan etkilenmiş veya yüksek riskli bölgelerde faaliyet gösteren ya da buralardan maden tedarik eden şirketlere hükümetlerin ortak tavsiyelerini sunar ve çatışmalardan etkilenmiş veya yüksek riskli bölgelerdeki sorumlu maden tedarik zincirleri için yürürlükteki yasalar ve uluslararası alanda kabul edilmiş standartlarla tutarlı bir şekilde uyum süreçleri ve ilkeleri hakkında rehberlik eder. Bu anlamda, bu Rehber madencilikle ilgili olanlar dahil yerel kanun ve yönetmelikleri geçersiz kılmaz ya da bunların yerine geçmez.⁵

Tanımlar

Emek-Yoğun ve Küçük Ölçekli Madencilik (Artisanal and Small-scale Mining-ASM) – Genellikle basit maden arama, çıkarma, işleme ve taşıma faaliyetleriyle kendisini gösteren resmi veya resmi olmayan madencilik faaliyetleri. ASM normalde düşük sermayelidir ve ağırlıklı olarak işgücüne dayalıdır. “ASM” bireysel çalışan kadın ve erkeklerin yanı sıra aile veya yüzlerce hatta binlerce madenciden oluşan kooperatif, işletme ya da diğer mesleki birlikler halinde çalışan grupları da içerir. Örneğin, bazen aile birimlerinde de görülen 4-10 kişilik çalışma grupları için maden çıkarma noktasında görevlerin paylaşılması yaygın olarak görülür (bir tünel açma faaliyetleri gibi). Organizasyonel seviyede bir maden yatağında ortaklaşa maden çıkaran ve bazen işleme tesislerini paylaşan 30-300 kişilik gruplar (örneğin farklı tünellerde çalışanlar) yaygındır.⁶

ASM İşletmeler – Bu Rehberin gerekliliklerini yerine getirebilecek biçimde yapılandırılmış ve yeterince resmileşmiş emek-yoğun ve küçük ölçekli işletmelerdir. Ek’te belirtildiği gibi, tüm emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilerin bu bağlamda resmi bir hüviyete kavuşmaları önerilmektedir.

Külçe – Bar veya ingot formundaki rafine altın için kullanılan genel bir terim.

Külçe Bankası – Rafine altın cinsinden finansal işlemler gerçekleştiren bir banka (bireysel, ticari ve yatırım bankaları dahil) veya aracı kurum benzeri bir finansal kuruluş.

Muhafaza Zinciri – Bir tedarik zinciri boyunca madenlerin muhafazasını elinde bulunduran sıralı kuruluşları kapsayan kayıt süreci.

5. Bkz. Çok Uluslu Şirketler için OECD Kılavuzu, Bölüm I, fıkra 2 (2011).

6. Bkz. Felix Hruschka and Cristina Echavarría, Rock-Solid Chances for Responsible Artisanal Mining, Alliance for Responsible Mining Series on Responsible ASM No.3, 2011.

Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgeler – Silahlı çatışma, yaygın şiddet, suç şebekelerinin yürüttüğü şiddet eylemleri ve insanların zarar görmesine neden olabilecek diğer önemli risklerin bulunduğu bölgeler. Silahlı çatışmalar, iki veya daha fazla devlet arasında ortaya çıkan uluslararası veya uluslararası olmayan karakterdeki çatışmalar veya özgürlük savaşları, ayaklanmalar ve iç savaşlar gibi muhtelif biçimlerde görülebilir. *Yüksek riskli bölgeler*, Rehber EK II, fıkra 1’de tanımlandığı üzere çatışma veya yaygın sorunların bulunduğu yerlerdir. Bu tür yerler genellikle siyasi istikrarsızlık veya huzursuzluğun, güvensizliğin, kurumsal zayıflığın hüküm sürdüğü; sivil altyapının çöktüğü; yaygın şiddetin etkin olduğu ve ulusal ya da uluslararası kanunların ihlal edildiği yerlerdir.

Altın çıkarma, taşıma, ticaretini yapma, elleçleme veya ihraç etme faaliyetleri vasıtasıyla devlet dışı silahlı gruplara ya da kamu veya özel güvenlik güçlerine doğrudan veya dolaylı destek, aşağıdaki faaliyetlerde bulunan devlet dışı silahlı gruplar veya bunların işbirlikçilerine altın tedarik edilmesini, bunlara ödeme yapılmasını veya herhangi bir biçimde lojistik destek ya da ekipman temin edilmesini içerir (ancak bunlarla sınırlı değildir):⁷

- i) maden sahalarını veya taşıma güzergahlarını, altın ticareti noktalarını ve tedarik zincirindeki üretim aktörlerini yasa dışı bir şekilde kontrol altında bulunduran⁸ ve/veya
- ii) maden sahalarına erişim noktalarında, altın taşıma güzergahlarında veya altın ticareti yapılan yerlerde yasa dışı haraç alan veya vergi uygulayan⁹ ve/veya
- iii) araçlardan, ihracat şirketlerinden veya uluslararası tüccarlardan yasa dışı haraç alan veya bunlara vergi uygulayan.

Uyum (Due Dilligence) – Uyum, şirketlerin ticari karar alma ve risk yönetimi sistemlerinin ayrılmaz bir parçası olarak fiili ve potansiyel olumsuz etkilerini belirleyebilmelerini, önleyebilmelerini, azaltabilmelerini ve bunlar için hesap verebilmelerini sağlayan kesintisiz bir proaktif ve reaktif süreçtir. Uyum, şirketlerin uluslararası hukuk ilkelerini gözlemlemelerine yardımcı olur.

7. “İşbirlikçiler”; tedarik zincirinde bulunan ve altın çıkarılmasını, ticaretinin yapılmasını ya da işlenmesini kolaylaştırmak amacıyla silahlı gruplarla doğrudan çalışan tüm araçları, toplayıcıları ve diğer tarafları içerir.
8. Madenlerin ve tedarik zincirindeki taşıma güzergahlarının, altın ticareti yapılan noktaların ve üretim aktörlerinin “kontrol altında bulundurulması” şu anlama gelir; i) maden sahalarına erişim sağlamak ve/veya rafineri sonrası faaliyetler ile araçları, ihracat şirketleri ya da uluslararası tüccarlar arasında koordinasyon sağlamak dahil olmak üzere maden çıkarılmasını gözetim altında bulundurma; ii) altın çıkarmak, taşımak, ticaretini yapmak veya satmak için herhangi bir biçimde zorla çalıştırmaya başvurmak; iii) maden/rafineri şirketlerinde veya madenlerde yöneticilik ya da müdürlük yapmak veya bunlarda menfaate ya da hisseye sahip olmak.
9. Madenlerden, taşıma güzergahlarından, altın ticareti yapılan noktalardan veya maden/rafineri şirketlerinden “para sızdırmak”, maden sahasına veya taşıma güzergahlarına erişim sağlama ya da altını taşıma, satın alma ya da satma karşılığında karşı tarafın nızası olmaksızın kendisinden zorla veya ceza tehdidiyle para ya da altın talep etmektir.

ALTIN KAYNAKLARI

Bu Rehberin amaçları kapsamında, farklı uym çalışmalarının önerildiği üç muhtemel altın ve altın içeren madde kaynağı vardır:

1) MADENLERDEN ÇIKARILAN ALTIN – Madenlerden çıkarılan (orta ve büyük ölçekli ya da emek-yoğun ve/veya küçük ölçekli işletmeler tarafından) ve daha önce hiç rafine edilmemiş olan altındır. Madenlerden Çıkarılan Altının menşei çıkarıldığı yerdir. Madenlerden çıkarılan rafine edilmemiş altının alt kategorileri şunlardır:

- **Alüvyon altın** – Kum ve çakıl kalıntılarından çıkarılmış yeni altın, genellikle akarsu kenarlarında veya yakınlarında çok küçük fakat görünür altın parçacıkları şeklindedir. Alüvyon altın genellikle “toz” bazen de kolayca taşınıp izabe edilebilen ve/veya küçük külçeler (ingotlar) halinde yan rafine edilebilen konsantre formdadır (normalde %85 ila %92 saflık). Bütün bu formlardaki alüvyon altının mücevher ya da külçe olarak kullanılabilmesinden önce rafine edilmesi gerekir, ancak ara konsantrasyon veya işleme gerekmeden doğrudan da rafine edilebilir.
- **Altın cevheri** – Ekonomik açıdan değerli altın konsantrasyonu içeren kayaç veya çakıldır. Bu konsantrasyon ağırlık bakımından çok az olabilir (örneğin bir ton cevherde 1 gram altın) ancak yine de orta ve büyük ölçekli endüstriyel madencilikte ekonomik olarak kurtanlabılır. Altın cevheri, genellikle kütle ve ağırlığı nedeniyle işlenmek üzere bir maden sahasından uzağa taşınmaz.
- **Altın derişimi** – Daha yüksek bir konsantrasyon elde etmek amacıyla altın cevherinin işlenmesiyle elde edilen ancak yine de dore üretmek için daha fazla işlenmesi gereken bir ara maddedir. Bir altın derişimi dore üretilmesi için genellikle yakındaki bir altın izabe tesisine taşınır.
- **Altın doresi** – Genellikle orta ve büyük ölçekli madenlerde cevherlerin yoğun biçimde işlenip yüksek konsantrasyonlar elde edilmesiyle üretilen, madenden yeni çıkarılmış altın metal alaşımı külçesidir (normalde %85 ila %90 saflıkta). Bu formdaki altın, ticari kaliteye sahip değildir ve ara işlemeye tabi tutulmaksızın doğrudan rafine edilmek üzere rafineriye gönderilmelidir.
- **Madencilik Yan Ürünü** – Altının eser miktarda bulunabileceği, diğer metal madenciliği faaliyetinden (örneğin bakır sülfür cevherinden) elde edilen altındır. Altın bir yan ürün olduğunda ilk önce daha önemli olan diğer metal işlenip rafine edilir, ardından da altın birinci metalin (bakır elektrolit hücre tortusu gibi) nihai kalıntısından çıkarılıp rafineri edilir.
- **LSM Altını** – Orta ve büyük ölçekli madencilik faaliyetleriyle (bkz. Orta ve Büyük Ölçekli Madencilik Tanımı) üretilen altındır.
- **ASM Altını** – Emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilik faaliyetleriyle (bkz. Emek-Yoğun ve Küçük Ölçekli Madencilik Tanımı) üretilen altındır.

ALTIN KAYNAKLARI (devamı)

2) GERİ DÖNÜŞTÜRÜLEBİLİR ALTIN – Son kullanıcı, tüketici sonrası ve yatırım amaçlı altın ve altın içeren ürünler gibi önceden rafine edilmiş altın ile rafine ve ürün üretimi sırasında ortaya çıkan ve “geri dönüştürülmüş altın” olarak yeni bir yaşam döngüsü başlatılması amacıyla bir rafineriye ya da başka bir rafineri sonrası işlemciye gönderilen hurda ve atık metaller ile maddelerdir. Geri Dönüştürülebilir Altının menşei, tedarik zincirinde altının rafineriye veya başka bir rafineri sonrası şirkete, aracı işleyiciye ya da geri dönüştürücüsüne gönderildiği nokta olarak kabul edilir. Geri dönüştürülebilir altının alt kategorileri şunlardır:

- **İşlenmemiş geri dönüştürülebilir altın** – İşlenmek ve rafine edilmek üzere gönderilmeden önce halen orijinal formunda ve/veya üretim hurdası mahiyetinde olan Geri Dönüştürülebilir Altındır (külçe barlar, mücevher parçaları, ziynet eşyaları, altın para, makine tornaları vs.)
- **Eritilmiş geri dönüştürülebilir altın** – İlk geri dönüştürme işlemi olarak eritilen ve ardından basit külçe halinde ya da tanımsız boyutlara ve değişken saflığa sahip başka bir formda dökülen Geri Dönüştürülebilir Altındır.
- **Endüstriyel Yan Ürün** – Hedeflenen ana ürün olarak olmasa da faydalı bir ayrı madde olarak kullanılmak üzere bir başka maddenin işlenmesi sırasında üretilen maddedir. Örneğin altın rafinesi işlemlerinde genellikle finn baca tozu, harcanmış krozelere ve zemin kalıntı tozları gibi düşük değerli yan ürünler oluşur.

3) MUAF (GRANDFATHERED) STOKLAR – Külçeler halinde bankaların ve merkez bankalarının kasalarında, borsalarda ve rafinerilerde tutulan altın yatırım ürünleri (ingot, bar, külçe, sikke ve kapalı kaplardaki işlenmiş altın), 1 Ocak 2012 tarihinden önceki bir “doğrulanabilir tarih”e sahipse bunların menşei konusunda bir belirleme yapılması gerekmez. Bu, belirtilen kuruluşlar adına üçüncü bir tarafça tutulan stokları da içerir.

- **Doğrulanabilir Tarih:** Ürünlerdeki ve/veya envanter listelerindeki fiziki tarih etiketlerinin incelenmesiyle doğrulanabilen bir tarihtir.

Karma Altın – Birden çok kaynak içeren altındır (hem madenden çıkarılmış altın hem de geri dönüştürülmüş altın gibi). Bu tür karma altın kaynaklarıyla ilgili olarak bu Ek Endüstri Programındaki tavsiyelere uygun uyumu sergilenmesi gerekliliği, bu tür faaliyetlerin ve/veya girişimlerin bu Rehberle tutarlı olması gerektiği anlamına gelir.

Ayrıca, şirketlerin yerel kanunlara ve BM'nin yasa dışı maden ticaretiyle ilgili yaptırımlarına uyum sağlamalarına da yardımcı olur.

Uygun Teslimat (Good Delivery) – Bir borsada veya tezgah üstü piyasada rafine altın spesifikasyonları ve altın rafinerilerinin kapasiteleri için kabul edilebilir koşulları belirleyen bir standarttır (“London Good Delivery” gibi).

Endüstri Programı – Bu Rehberin amaçları doğrultusunda bu terim, bu Rehberdeki tavsiyelerin bazılarını veya tamamını desteklemek ve ileri taşımak amacıyla sektörel bir örgüt ya da benzeri bir sektörel girişim tarafından oluşturulup yönetilen bir girişimi ya da programı ifade eder. Bir Endüstri Programı, kuruluşun başka hedefleri de içeren kapsamlı faaliyetlerinin bir parçası olabilir. Bu Rehber’de bir Endüstri Programının ilgili faaliyetine yapılan atıf, söz konusu faaliyetin bu Rehber’le uyumlu olduğu şeklinde anlaşılır.

Kurumsallaştırılmış Mekanizma – Bu Rehberin amaçları doğrultusunda bu terim, bu Rehberdeki tavsiyelerin bazılarını veya tamamını desteklemek ve ileri taşımak amacıyla hükümet temsilcileri, sektörel kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları tarafından oluşturulup yönetilen bir kuruluşu ifade eder. Bu rehberde bir Kurumsallaştırılmış Mekanizmanın ilgili faaliyetlerine ve/veya girişimlerine yapılan herhangi bir atıf, bu tür faaliyetlerin ve/veya girişimlerin bu Rehberle uyumlu olduğu anlamına gelir.

Yasal emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilik: Duruma özel bazı faktörler içerdiğinden (bkz. Ek), emek-yoğun ve küçük ölçekli madenciliğin yasal olup olmadığını tanımlamak zordur. Bu Rehberin amaçları doğrultusunda kullanılan “yasal” terimi, diğer bazı anlamların yanı sıra yürürlükteki kanunlara uygun olan emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilik anlamına gelir.¹⁰ Uygulanabilir bir yasal çerçeve uygulanmıyorsa veya böyle bir çerçeve yoksa emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilik faaliyetinin yasal olup olmadığının değerlendirilmesinde, zanaatkârların, küçük ölçekli madencilerin veya şirketlerin yürürlükteki yasal çerçeveye (varsa) uygun olarak iyi niyet çerçevesinde hareket edip etmediklerine ve kendilerine tanınmış resmîleşme fırsatlarına yanıt verip vermediklerine bakılır (pek çok durumda, zanaatkâr ve küçük ölçekli madencilerin sınırlı kapasiteye, teknik beceriye veya finansal kaynağa sahip olduğu ya da hiç olmadığı da göz önünde bulundurulmalıdır). Her iki durumda da, emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilik faaliyetleri, tüm madencilik faaliyetlerinde olduğu gibi, bu Rehber’deki Ek II’de tanımlandığı üzere madenlerin çıkarılması, taşınması ve ticaretinin yapılmasıyla ilgili ağır suistimallere ve çatışmalara katkıda bulunuyorsa hiçbir şekilde yasal kabul edilmez.

Yönetim sistemi – Görevlerin doğru, tutarlı ve istenen sonuçların elde edilmesini sağlayacak biçimde yerine getirilmesini temin etmek ve performansta sürekli artış yaşanmasını sağlamak amacıyla kolektif bir şekilde sistematik bir çerçeve sunan yönetim süreçleri ve dokümantasyondur.

Orta ve Büyük Ölçekli Madencilik (Medium and Large-Scale Mining-LSM) – LSM terimi, bu Rehberin amaçları doğrultusunda, emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilik olarak kabul edilmeyen altın madenciliği faaliyetlerini ifade eder.

Geri Dönüştürücü – Aşağıda tanımlandığı üzere bir rafineri şirketi olmayan yeni bir yaşam çevriminin başlatılması amacıyla rafine işleminden önce numune alma veya analiz amacıyla geri dönüştürülebilir/hurda altın toplayan, konsolide eden ve/veya işleyen kişi ya da işletmedir.

10. Bkz. *Vision for Responsible Artisanal and Small-scale Mining in Alliance for Responsible Mining* (Echavarria, C. ve diğerleri. Eds.), (2008) *The Golden Vein – Sorumlu emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilik rehberi*. ARM Series on Responsible ASM No. 1. Medellin.

Rafineri – Doredeki, alüvyon altındaki, geri dönüştürülebilir / hurda altındaki veya diğer altın içeren ham maddelerdeki diğer maddeleri ayrıştırarak altını ticari pazar kalitesine kadar saflaştıran kişi ya da işletmedir.

Tedarikçiler – Bu terim, altın ve altın içeren maddelerin tedariki için tedarik zincirinde yer alan bir kişi ya da kuruluşu ifade eder.

Tedarik zinciri – Tedarik zinciri terimi, altının kaynağından son tüketicilere taşınması sürecinde yer alan tüm faaliyetleri, kuruluşları, aktörleri, teknolojileri, bilgiyi, kaynakları ve hizmetleri kapsayan sistemi ifade eder.

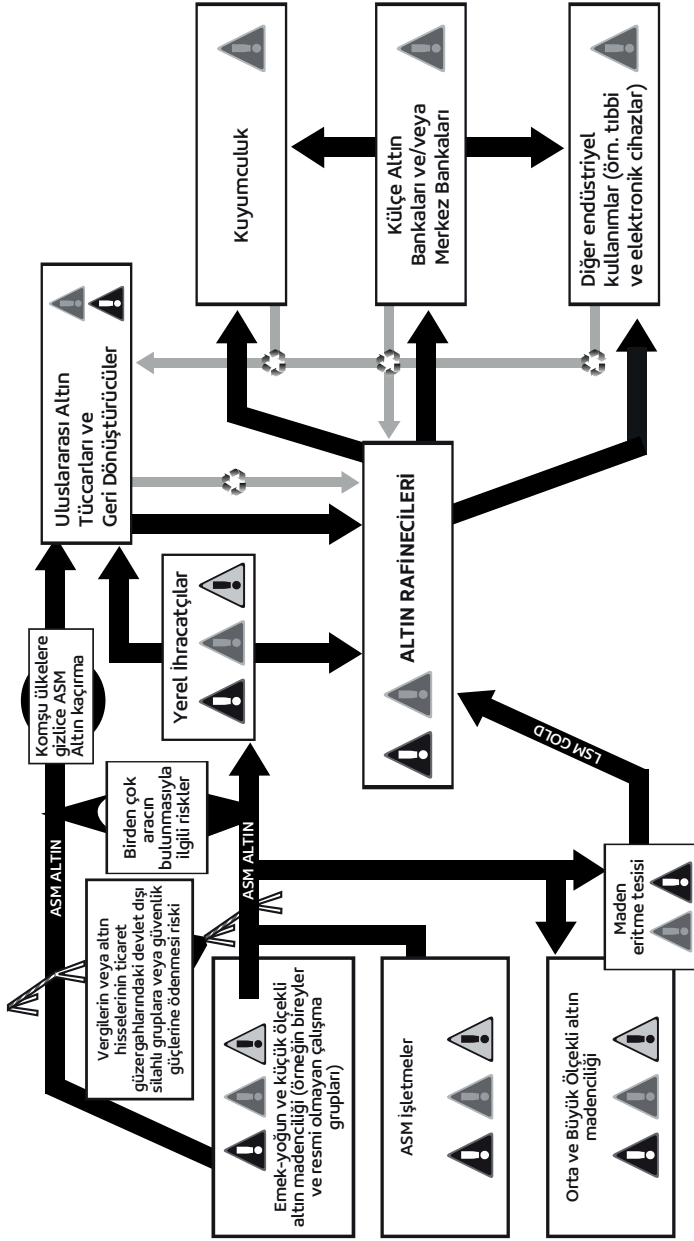
Maden/Rafineri seviyesi tedarik zinciri ve Maden/Rafineri Şirketleri – “Maden/Rafineri seviyesi tedarik zinciri”, madenden rafinerilere kadar olan altın tedarik zincirini ifade eder. “Üretim Şirketleri”, madencileri (emek-yoğun ve küçük ölçekli madenciler ile orta ve büyük ölçekli maden şirketleri),¹¹ yerel altın tüccarlarını veya menşe ülkeden ihracat yapanları, uluslararası Madenden Çıkarılan / Geri Dönüştürülebilir Altın tüccarlarını ve rafinerileri içerir. Bireyler, resmi olmayan çalışma grupları veya toplulukları gibi emek-yoğun ve küçük ölçekli altın üreticilerinin Maden/rafineri şirketleri sıfatıyla bu Rehberde tavsiye edilen uyum çalışmaları beklenmemektedir, ancak bunların müşterilerinin uyum çabalarına dahil olmaları ve böylece gelecekteki uyum faaliyetleri için deneyim kazanmaları önerilir.

Rafineri sonrası tedarik zinciri ve Rafineri Sonrası Şirketleri – “Üretim sonrası tedarik zinciri”, altının rafinerilerden perakendecilere ulaştırıldığı tüm tedarik zincirini ifade eder. “Rafineri sonrası şirketleri”, rafine altın tüccarlarını ve altın borsalarını, kendi kasalarında külçe altın saklayan bankaları, diğer kuruluşları ve borsaları, mücevher üreticilerini, mücevher perakendecilerini ve ürünlerin imalatında altın kullanan diğer şirketleri (örneğin elektronik ürün veya tıbbi cihaz üreticileri) içerir.

Tedarik Zinciri Uyumu: Sorumlu maden tedariki için tedarik zinciri uyum hakkında kullanılan “risk odaklı uyum” terimi, şirketlerin tedarik zincirindeki faaliyetleri sonucu ortaya çıkabilecek mevcut potansiyel olumsuz etkileri belirlemek, önlemek ve azaltmak, insan haklarına saygılı olmak ve çatışmalara¹² katkıda bulunmamak için atılması gereken adımları ifade eder.¹³

11. Şüpheye yer kalmaması amacıyla bu yönergeler madencileri, işleyicileri ve hükümetler ya da diğer devlet kuruluşlarının sahip olduğu veya bunlar tarafından kontrol altında tutulan ya da yönetilen rafinerileri içerir.
12. OECD Uyum Rehberi Ek II’de tanımlandığı şekliyle.
13. Çok Uluslu Şirketler için OECD Kılavuzu (OECD, 2011); Zayıf Yönetimli Bölgelerdeki Çok Uluslu Şirketler için OECD Risk Farkındalığı Aracı, (OECD, 2006); İş ve İnsan Hakları Konusunda Kılavuz İlkeler: Birleşmiş Milletler “Koru, Saygı Duy ve Çözüm Bul” Çerçevesinin (21 Mart 2011) (A/HRC/17/31) uygulanması.

Şekil 2. Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin altın tedarik zincirindeki riskler

AÇIKLAMALAR

- ! = Altın çıkarma, taşıma, ticaretini yapma, elleçleme veya ihracat etme faaliyetleri vasıtasıyla devlet dışı gruplara ya da kamu/özel güvenlik güçlerine doğrudan veya dolaylı destek verilmesi riski.
- ! = Altın çıkarılması, taşınması veya ticaretinin yapılmasıyla ilgili önemli sürdürülebilirlik ve riskler.
- ! = Kamu veya özel güvenlik güçleriyle sözleşme yapılmasıyla ilgili riskler.
- ! = Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin sorumlu tedarik zinciri konusundaki uyum çalışmalarının bulunmaması veya yetersiz olması (bu Rehberde önerilen referans alınarak).

- = Altın menşei, taşıma güzergâhları, gözetim zinciri ve altın çıkarma, ticaret, elleçleme, nakliye ve ihracat koşullarına dair bilgilerin kasten yanlış bildirilmesi.
- ! = Altın menşei, taşıma güzergâhları, gözetim zinciri ve altın çıkarma, ticaret, elleçleme, nakliye ve ihracat koşullarına dair bilgilerin kasten yanlış bildirilmesi.
- ! = Altın menşei, taşıma güzergâhları, gözetim zinciri ve altın çıkarma, ticaret, elleçleme, nakliye ve ihracat koşullarına dair bilgilerin kasten yanlış bildirilmesi.

Altın akışları → Geri Dönüştürülebilir Altın akışları

ADIM 1: GÜÇLÜ ŞİRKET YÖNETİMİ SİSTEMLERİNİN KURULMASI

AMAÇ: Tedarik zincirindeki şirketlerin mevcut uyum ve yönetim sistemlerinin etkin bir uyum çalışmasına göre yapılandırılmasını sağlamak.

BÖLÜM I - ALTIN TEDARİK ZİNCİRİNDEKİ TÜM ŞİRKETLER İÇİN GENEL TAVSİYELER

A. Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin altınlarıyla ilgili riskleri belirleyip yönetmek için bir tedarik zinciri politikası benimseyin ve buna bağlı kalın. Tedarik zincirindeki tüm şirketler için geçerli olan bu politika:

1. Şirketin bunu temel alarak kendisini, faaliyetlerini ve tedarikçilerle ilişkilerini değerlendirebileceği, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin altınlarına ilişkin sorumlu tedarik zinciri ortak ilkeleri ve standartlarını ortaya koyan bir politikaya bağlı olmalıdır. Bu politika, Rehber Ek II'de yer alan tedarik zinciri politika belgesindeki standartlarla tutarlı olmalıdır.
2. Risklerin uygun şekilde yönetilmesini sağlayacak anlaşılır ve tutarlı bir yönetim süreci içermelidir. Şirket, bu Ek'te belirtilen çeşitli seviyeler için tanımlanmış uyum adımlarına ve önerilerine bağlı kalmalıdır.

B. Tedarik zinciri uyumunu destekleyecek iç yönetim sistemlerinin yapılandırılması. Tedarik zincirindeki şirketler:

1. Tedarik zinciri uyum çalışmalarının denetlenmesi maksadıyla gerekli yeterliliğe, bilgiye ve deneyime sahip üst düzey yöneticilere yetki ve sorumluluk vermelidir.
2. Bu süreçlerin işletilmesini ve izlenmesini desteklemek için gerekli olan kaynakları temin etmelidir.
3. Şirket politikası dahil tüm kritik bilgilerin ilgili çalışanlara ve tedarikçilere ulaşmasını sağlayacak bir organizasyon yapısını ve iletişim süreçlerini hayata geçirmelidir. Uygun eğitim faaliyetleri düzenlenmelidir ve bu noktada şirketler Endüstri Programları ya da Kurumsallaştırılmış Mekanizmalar tarafından geliştirilmiş eğitim modüllerini dikkate almayı düşünebilir.
4. Tedarik zinciri uyum sürecinin uygulanmasıyla ilgili kurum içi hesap verilebilirliği tesis etmelidir.

C. Altın tedarik zincirine yönelik şeffaflık, bilgi toplama ve denetleme için özel bir sistem kurulması.

1. Tedarik zinciri uyum süreçlerinin, bulgularının ve bunlara dayanılarak alınan kararların kayıtlarını ve dokümantasyonunu dahili olarak oluşturulmalıdır. Bu, Adım 1 uyumun yanı sıra çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin altınlarına ilişkin tedarik zincirleriyle ilgili olarak atılması gerekebilecek ilave uyum tedbirlerini içerir (Adım 2-5).
2. Altın giriş ve çıkışlarını geriye dönük olarak tespit etmek ve/veya bir muhafaza zinciri sistemini desteklemek amacıyla elde edilip kullanılacak dahili envanter ve işlem dokümantasyonu sisteminin sürekliliğini sağlanmalıdır (bkz. Adım 3 (B)). Bu, şunları içermelidir:
 - a) Altın ve altın içeren malzemelerin biçimi, türü ve fiziksel açıklaması hakkında bilgi, örneğin; altın cevheri, altın derişimi, altın doresi, alüvyon altın, geri dönüştürülebilir altın, külçe altın, mücevher üretimi girişleri ve/veya ürünleri, elektronik bileşenler ve altın kaplama çözümleri vs. (bkz. bu Ek, "Tanımlar" bölümü).
 - b) Tedarikçinin altın ve altın içeren malzemelerin ağırlığı ve ayan hakkında verdiği bilgiler ile altın giriş ve çıkışlarının ağırlık ve ayarlarıyla ilgili yapılan belirlemeler.
 - c) Finansal Eylem Görev Gücünün (FATF) 40 Tavsiye ile uyumlu "iş yaptığınız tarafı tanıyın" ("Know Your Counterparty"- "KYC") uyum bilgileri dahil tedarikçi ayrıntıları.¹⁴
 - d) Her giriş ve çıkış için benzersiz referans numaraları.
 - e) Giriş, çıkış, satın alma ve satış tarihleri.
3. Mevcut oldukları takdirde ödemeleri resmi bankacılık kanalları aracılığıyla alıp gönderin. Mümkün olan her durumda nakit satın alımlardan kaçının ve kaçınılmaz olan her tür nakit satın alma işleminin doğrulanabilir belgelerle desteklenmesi sağlanmalıdır.
4. Altın işlemleriyle ilgili olarak tüm kanun uygulayıcı makamlarla eksiksiz ve şeffaf bir şekilde işbirliği yapılmalıdır. Gümrük yetkililerinin tüm sınır ötesi sevkiyatlarla veya yetki sahibi oldukları diğer tüm konularla ilgili tüm bilgilere erişmelerine izin verilmelidir.
5. Yukarıda bahsedilen bilgileri, tercihen bilgisayar veritabanı ortamında en az beş yıl boyunca saklanmalıdır.

D. Tedarikçilerle olan şirket ilişkilerinin güçlendirilmesi. Tedarik zincirindeki şirketler, kendi tedarikçilerinin Ek II ve bu Rehberde bulunan uyum süreçlerine uygun bir tedarik zinciri politikasına uymalarını sağlamaya çalışmalıdır. Bu amaçla şirket:

14. Bkz. Finansal Eylem Görev Gücü (FATF) 40 Tavsiye (2003). Ayrıca bkz. Mali Eylem Görev Gücü, RBA Değerli Metal ve Taş Satıcıları için Rehber (2008).

1. Sorumluluğa dayalı kaynak temini ilişkileri kurabilmek amacıyla tedarikçilerle uzun süreli ilişkiler kurmayı hedeflemelidir.
2. Bu Rehber kapsamındaki Ek II ve bu Ek ile uygun bir şekilde çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin altınlarına ilişkin sorumlu tedarik zinciri uyum çalışmalarını konusundaki beklentilerini tedarikçilere iletmelidir. Şirketler özellikle, tedarikçilerinden tedarik zincirinde tespit edilen risklerle ilgili olarak bu Rehber kapsamındaki Ek II'ye uygun bir risk yönetimi stratejisi belirlemelerini beklediklerini tedarikçilerine iletmelidir.
3. Bu Rehberde yer alan tedarik zinciri politika setini, uygulanabilecek ve izlenebilecek bir biçimde tedarikçilerle olan yazılı anlaşmalara ve/veya ticari sözleşmelere dahil etmelidir.¹⁵
4. Tedarikçilerin şirketin tedarik zinciri politikasına uymaları ve performanslarını geliştirmeleri için onları destekleyecek yöntemleri değerlendirmelidir.¹⁶
5. Uygun durumlarda riskin azaltılması amacıyla yerel ve merkezi hükümetlerin, uluslararası kuruluşların ve sivil toplumun da işbirliğiyle tedarikçiler nezdinde ölçülebilir iyileşme planlamalarını da kapsayabilecek etkin bir risk yönetimi stratejisine bağlı kalmalıdır.¹⁷

E. Şirket ve/veya maden seviyesinde bir şikayet mekanizması oluşturulması.

Tedarik zincirindeki konumlarına bağlı olarak, şirketler:

1. İlgili tarafların (etkilenen kişiler veya ihbarcılar) çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde altın çıkarma, ticaret, elleçleme ve ihracat faaliyetlerinin durumuyla ilgili endişelerini dile getirebilecekleri bir erken uyan mekanizması oluşturmalıdır. Bu, şirketin kendi bilgi ve risk değerlendirmelerine ek olarak tedarik zincirindeki riskler konusunda da bilgi sahibi olabilmesini sağlar.
2. Doğrudan kendi başına veya diğer şirket ve kuruluşlarla (endüstri programları veya kurumsallaştırılmış mekanizmalar gibi) işbirliği yaparak ya da harici bir uzmana veya kuruluşa (ombudsman gibi) başvuru yapılabilmesi imkanı tanıyarak bu tür bir mekanizma oluşturmalıdır.

15. Tedarikçilerin izlenmesi ve uyumsuzluğun yönetilmesi konusunda bilgi almak için Adım 2 ila 5'e bakın.

16. Bkz. Adım 3, "Riskin Azaltılması".

17. Bkz. Adım 3, "Riskin Azaltılması".

BÖLÜM II - SPESİFİK TAVSİYELER

A. Orta ve büyük ölçekli madencilik işletmeleri ile emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilik işletmeleri için:

1. Her çıktıya (altın dore bar veya alüvyon altın kabı gibi) benzersiz bir referans numarası atanmalı ve bu referans numarasını değiştirilemeyecek veya çıkarılmayacak biçimde eklenmeli ve/veya basılmalıdır.
2. Sevkiyat sırasında kurcalanmaları ya da çıkarılmaları durumunda bunun net bir şekilde anlaşılabilmesi biçimde hazırlanmış mühürlü sevkiyat kutuları kullanmak gibi altını korumaya yönelik fiziki güvenlik tedbirleri alınmalıdır. Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde, bu tür fiziki güvenlik uygulamaları güvenilir ve uygun üçüncü taraflarca (gümrük yetkilileri, bağımsız denetçiler, endüstri programları veya kurumsallaştırılmış mekanizmalar gibi) doğrulanabiliyor olmalıdır.
3. Doğal Kaynakları Çıkarma Endüstrisi Şeffaflık Girişiminin (EITI) belirlediği ilke ve kriterlerin uygulanması desteklenmelidir.¹⁸

B. Madenlerden Çıkarılan Altın ve Geri Dönüştürülebilir Altın yerel ihracatçıları, geri dönüştürücüleri ve uluslararası tüccarları için:

1. Tüm girdi ve çıktılara; külçeye, ingota ve/veya kabul edilen ve üretilen altın partisine göre benzersiz dahili referans numaraları atanmalı ve bu referans numaralarını olası kurcalama ve çıkarma teşebbüsleri net bir şekilde anlaşılabilen biçimde tüm çıktılara eklenmeli ve/veya basılmalıdır.
2. Diğer rafineri sonrası şirketleri tarafından kullanılan fiziksel güvenlik uygulamaları koordine edilmeli ve desteklenmelidir. Sevkiyatların kurcalandığına yönelik belirtiler derhal raporlanmalı ve mührün açılması ve sevkiyatların sadece yetkili personelce yapılması sağlanmalıdır.
3. Tüm sevkiyatların tedarikçi tarafından bildirilmiş *altın türleriyle* (alüvyon altın, altın doresi, işlenmemiş geri dönüştürülebilir altın veya eritilmiş geri dönüştürülebilir altın gibi) aynı olup olmadığını sevkiyattan önce kontrol edilmelidir. Altın üreticisinin ve/veya nakliye firmasının verdiği ağırlık ve kalite bilgilerini teyit edin ve bu teyit işlemiyle ilgili bir şirket kaydı oluşturulmalıdır. Başlangıçta yapılan sevkiyat kontrolü ile nakliye firmasının verdiği bilgiler arasındaki olası tutarsızlıklar derhal iç güvenlik birimine ve şirkette uyumdan sorumlu mercilere bildirilmelidir, tutarsızlık ortadan kaldırılabilecek kadar süreç duraklatılmalıdır.
4. Tutarsızlığı giderilmemiş sevkiyatlar fiziksel olarak ayrılmalı ve korumaya alınmalıdır.

18. EITI hakkında detaylı bilgi için bkz. <http://eiti.org/>. İşletmelerin EITI'yi nasıl destekleyebileceğini öğrenmek için bkz. <http://eiti.org/document/businessguide>.

5. Yasalara aykırı faaliyet gösteren kişilerin sunduğu altının süreç dışı bırakılması amacıyla, emek-yoğun ve küçük ölçekli yasal altın üreticileri veya bunların temsilcileriyle doğrudan anlaşmalar yapmaya çalışılmalıdır.

C. Rafineriler için:

1. Tüm girdi ve çıktılara; külçeye, ingota ve/veya kabul edilmiş ve üretilmiş altın partisine göre benzersiz dahili referans numaraları atanmalıdır. Bu referans numaraları söz konusu altın girdisi ve çıktısı hakkında toplanmış ve uyum çalışmaları sırasında elde edilmiş, altın menşei ve tedarikçi "KYC" bilgileri dahil tüm bilgileri göstermelidir.
2. Diğer rafineri sonrası şirketleri tarafından kullanılan fiziksel güvenlik uygulamaları koordine edip desteklenmelidir. Sevkiyatların kurcalandığına yönelik belirtiler derhal raporlanmalı ve mühürün açılması ve sevkiyatların sadece yetkili personelce yapılması sağlanmalıdır.
3. Tüm sevkiyatların tedarikçi tarafından bildirilmiş altın türleriyle (alüvyon altın, altın doresi, işlenmemiş geri dönüştürülebilir altın veya eritilmiş geri dönüştürülebilir altın gibi) aynı olup olmadığını sevkiyattan önce kontrol edilmelidir. Altın üreticisinin ve/veya nakliye firmasının verdiği ağırlık ve kalite bilgileri teyit edilmeli ve bu teyit işlemiyle ilgili bir şirket kaydı oluşturulmalıdır.
4. Başlangıçta yaptığımız sevkiyat kontrolü ile nakliye firmasının verdiği bilgiler arasındaki olası tutarsızlıklar derhal rafinerinin güvenlik birimine ve şirkette uyumdan sorumlu mercilere bildirilmeli, tutarsızlık ortadan kaldırılabildiği kadar süreç duraklatılmalıdır.
5. Tutarsızlığı giderilmemiş sevkiyatlar fiziksel olarak ayrılmalı ve korumaya alınmalıdır.
6. Tüm altın çıktıları aşağıdaki bilgilerle kaydedilmeli ve tanımlanabilir hale getirilmelidir (örneğin altın ürünlerinin üzerine fiziki olarak bastırarak ve/veya kurcalanamayacağı/çıkarılamayacağı biçimde ambalaj malzemesine ekleyerek):
 - a) Rafinerinin adı ve/veya kaşesi/logosu.
 - b) Rafine/üretim yılı.
 - c) Her bir çıktıya atanmış benzersiz referans numarası (seri numaraları, elektronik tanımlama numarası veya diğer uygulanabilir araçlar vs.).

D. Külçe bankaları için:

1. Külçe bankalarında saklanan tüm altınlar için, her bir altın parçasının ne zaman ve kimden alındığına yönelik bilgileri de içeren envanter listeleri hazırlanmalıdır.¹⁹ Bu listeler, muaf (grandfathered) stokları da içermelidir.

19. Envanter listelerinde genellikle yer verilen bilgiler şunları içerir: Parti Adı, Alınma Tarihi, Metal, Tür (büyük altın ban gibi), Seri Numarası, Uygun Teslimat / Uygun Olmayan Teslimat, Toplam Sevkiyat Paleti Sayısı, Toplam Kalem Sayısı, Mevcut Ağırlık, Palet, Bar, Rafineri, Brüt Ağırlık, Analiz.

2. Mümkün olan durumlarda, uyum çalışmalarının bu Rehberde uygun olduğu bağımsız taraflarca doğrulanmış rafinerilerin müşterilerinin isteklerine uygun şekilde altın tedarik edilmelidir.
3. Rafineri sonrası şirketlerinin altını fiziki olarak aldığı durumlarda, altının üzerine basılmış bilgileri ve işlem numaraları kaydedilmeli ve bu kayıtlar saklanmalıdır.
4. İstendiği takdirde, altının üzerine basılmış bilgileri ve fiziki teslimat işlem numaraları söz konusu altını fiziki olarak teslim alan rafineri sonrası şirketlerine verilmelidir.

E. Tüm rafineri sonrası şirketleri için (rafineri sonrası altın ve altından mamul ürün kullanıcıları ile altın içeren ürünler imal eden üreticiler):

1. Tedarikçilerden, altın içeren ürünlerin ve malzemeler için maden/rafineri seviyesi altın rafinerilerinin bilgileri talep edilmelidir. Bu ya doğrudan öğrenilmeli ya da varsa rafine altın ürününün üzerine basılmış işaretlere veya diğer rafineri sonrası ürün tedarikçilerinin ya da külçe bankalarının verdiği bilgilere bakarak gerçekleştirilmelidir.
2. Altın rafinerileri tanımlanmışsa söz konusu rafinerilerin bu Ek'e uygun bir uyum politikası uyguladıklarının teyit edilmesi istenmelidir. Mümkünse, bu Rehberde yer alan standart ve süreçleri kendi denetim protokollerine dahil etmiş Endüstri Programları veya Kurumsallaştırılmış Mekanizmalar tarafından yapılan denetimler hakkında referansları olup olmadığı sorulmalıdır.
3. Altın içeren malzemeler ve ürünlerle ilgili önceki altın rafinerilerine ait tanımlama bilgileri rafineri sonrası müşterilerine aktarılmalıdır.

ADIM 2: TEDARİK ZİNCİRİNDEKİ RİSKLERİN BELİRLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

AMAÇ: Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerdeki altın çıkarma, konsolidasyon, ticaret, nakliye ve ihracat faaliyetleriyle ilgili riskleri belirlemek ve değerlendirmek.

Altın tedarik zincirindeki şirketler, tedarik zincirlerinde ürettikleri veya satın aldıkları altının çatışmalara veya önemli insan hakkı ihlallerine katkıda bulunmasına yönelik riskleri tespit edip değerlendirmek amacıyla, Adım 1 kapsamında uygulamaya konmuş güçlü yönetim sistemini kullanmalıdır.

Tüm şirketler, bu bölümdeki tavsiyeleri yerine getirmek amacıyla ortak girişimlerden faydalanabilir. Bununla birlikte, kendi uyum sorumlulukları bizzat şirketlerde kalmaya devam eder ve şirketler bu tür ortak girişimlerin şirkete ait şartları dikkate almasını sağlamalıdır.

BÖLÜM I - ORTA VE BÜYÜK ÖLÇEKLİ ALTIN MADENCİLİĞİ İŞLETMELERİ İLE EMEK-YOĞUN VE KÜÇÜK ÖLÇEKLİ MADENCİLİK İŞLETMELERİ ("ALTIN ÜRETİCİLERİ") İÇİN RİSK DEĞERLENDİRMESİ

A. Altın üreticisinin, çatışmalardan etkilenmiş veya yüksek riskli bölgelerde maden çıkarıp çıkarmadığını veya taşıyıp taşımadığının ("Tehlike işareti konulmuş faaliyetler") belirlenmesi. Bunuyapmak için güvenilir kaynaklardan²⁰ gelen kanıtlara dayanarak altın menşei ve taşıma güzergahının genel durumunu/koşulları incelenmeli ve bu Ek'in Giriş kısmında verilen çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgeler tanımını temel alarak olabildiğince doğru tespitler yapmaya çalışılmalıdır.

1. Altın üreticisi Adım 1 kapsamında toplanan bilgilere dayanarak çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde hiçbir madencilik veya taşıma faaliyeti gerçekleştirmediğini kesin olarak kanıtlayabiliyorsa ilave bir uyum tedbirini/uygulaması gerekmez. Adım 1'de oluşturulan yönetim sistemleri sürdürülmeli ve düzenli olarak gözden geçirilmelidir.
2. Altın üreticisi çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bir bölgede altın ürettiğine veya taşıdığına kanaat getirirse Adım 2(B) ile devam etmelidir.

20. Hükümetlerin, uluslararası kuruluşların, STK'ların ve medyanın yayımladığı araştırma raporlarını, haritaları, BM raporlarını ve BM Güvenlik Konseyi yaptırımlarını, maden çıkarma ve bunun çatışmalar, insan hakları ve menşei ülkedeki çevresel zarar üzerindeki etkisiyle ilgili endüstriyel literatürü ve diğer kamuya açık yayınları (emeklilik fonları gibi) inceleyin. Şirketler ayrıca, OECD desteğiyle bu Rehberin geliştirilmesi için yapılan kesintisiz çalışmalar dahil olmak üzere çoklu paydaş girişimleri aracılığıyla geliştirilmiş çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgeler göstergelerine ve kriterlerine de başvurmalıdır.

B. Ayrıca, altın üreticisinin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin altınlarını satın alıp almadığının da (örneğin emek-yoğun ve küçük ölçekli işletmelerin altınları) belirlenmesi. Bunu yapmak için:

1. Altın üreticisinin diğer kaynaklardan, ASM altını dahil, madenden çıkarılan altın satın aldığı tüm madenler ve/veya maden eritme tesisleri belirlenmelidir.
2. Bu tedarikçiler hakkında Adım 1'de oluşturulmuş "KYC" bilgileri incelenmeli ve birinci elden kanıtlara ve güvenilir kaynaklara dayanarak söz konusu diğer altınların menşei ve taşıma güzergahı hakkında ilave bilgi edinilmelidir.
3. Madenden çıkarılmış diğer altınlarla ilgili olarak tedarik zincirinde aşağıdaki "tehlike işaretlerinden" herhangi birinin bulunup bulunmadığını belirlemek için en iyi gayret sarf edilmelidir.

Altın menşei ve geçiş güzergahı için tehlike işaretleri:

- Çatışmalardan etkilenmiş veya yüksek riskli bir bölgeden çıkarılan ya da bu tür bir bölge üzerinden taşınan altınlardandır.
- Altınla ilgili bilinen rezervleri, muhtemel kaynakları veya beklenen üretim seviyeleri sınırlı olan bir ülkeden gelen altınlardandır (örneğin, o ülkeden gelen altın hacminin bilinen rezervlerle veya beklenen üretim seviyeleriyle uyumlu olmaması).
- Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgeler üzerinden geçerek ulaştığı bilinen bir ülkeden gelen altınlardandır.
- Altının geri dönüştürülebilir / hurda veya karma kaynaklardan geldiği ve altının çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgeler vasıtasıyla aktarıldığı bilinmekte veya bundan şüphelenilmektedir.

Bu tür tehlike işareti konulmuş konumlarda kara para aklama kanunları, rüşvetle mücadele kanunları, gümrük denetimleri ve diğer denetimle ilgili kanunlar zayıf bir şekilde uygulanıyorsa ve/veya resmi olmayan bankacılık kanalları kullanılıyor ve nakit ağırlıklı bir şekilde kullanılıyorsa risk daha da fazladır.

Tedarikçi tehlike işaretleri:

- Tedarikçiler veya diğer bilinen maden/rafineri şirketleri yukarıda belirtilen tehlike işareti konulmuş yerlerden birinde faaliyet göstermektedir veya altın menşei/geçiş güzergahı konusunda yukarıda belirtilen tehlike işaretlerine sahip yerlerin birinden altın tedarik eden tedarikçilerde hissesi veya başka menfaatleri vardır.
- Tedarikçilerin ya da diğer maden/rafineri şirketlerinin, son 12 ay içerisinde tehlike işareti konulmuş bir altın menşeinden veya geçiş güzergahı yolundan altın tedarik ettiği bilinmektedir. Altının geri dönüştürülebilir / hurda veya karma kaynaklardan geldiği ve altının çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgeler vasıtasıyla aktarıldığı bilinmekte veya bundan şüphelenilmektedir.

Tehlike işareti durumları:

Adım 1 kapsamında elde edilen bilgiler neticesinde ortaya çıkan ve söz konusu altının çıkarma, nakliye ve ticaret faaliyetleriyle ilişkili olarak çatışmalara ya da ağır suistimallere katkıda bulunabileceğine işaret eden olağanüstü veya anormal durumlar belirlenir.

a) Hiçbir tehlike işareti belirlenmemiş: Altın üreticisi, güvenilir kanıtlara dayanarak bu tehlike işaretlerinin kendi tedarik zinciri için geçerli olmadığını belirlerse o tedarik zinciri için ilave uyum tedbirleri gerekmez. Adım 1'de oluşturulan yönetim sistemleri sürdürülmeli ve düzenli olarak gözden geçirilmelidir.

b) Tehlike işaretleri belirlenmiş veya bilgiler bilinmiyor: Tedarik zincirinde tehlike işaretleri tespit eden veya bu tehlike işaretlerinden bir veya birkaçını altın tedarik zincirinden çıkaramayan bir altın üreticisi, aşağıdaki Adım 2 (C) ile devam etmelidir.

C. Altın üreticisinin operasyonlarına ve aktif ya da planlanmış diğer altın kaynaklarına yönelik tehlike işaretlerinin mevcut koşullarının saptanması.

1. Tehlike işaretli konumların ve tehlike işaretli tedarikçilerin uyum çalışmalarının mevcut durumu derinlemesine incelenmelidir:

a) Hükümetlerin, uluslararası kuruluşların, STK'ların ve medyanın yayımladığı araştırma raporları, haritalar, BM raporları ve BM Güvenlik Konseyi yaptırımları, altın çıkarma ve bunun çatışmalar, insan hakları ve menşe ülkedeki çevresel zarar üzerindeki etkisiyle ilgili endüstriyel literatür ve diğer kamuya açık yayınlar (emeklilik fonları gibi) incelenmelidir.

b) Yerel ve merkezi hükümetlerle, yerel sivil toplum kuruluşlarıyla, topluluk ağlarıyla, BM banış gücü birimleriyle ve yerel tedarikçilerle istişare yapılmalıdır. İşbirliği yapan şirketlerin spesifik soruları cevaplanmalıdır veya açıklığa kavuşturma taleplerine yanıt verilmelidir.

c) Maden/rafineri şirketlerinin bu Rehberde uygun politikalara ve yönetim sistemlerine sahip olup olmadığı ve bu tür politikaların/yönetim sistemlerinin işler durumda olup olmadığı belirlenmelidir (masa başı araştırmalar, altın tedarikçilerinin tesislerine yapılan ziyaretler, satın alma kayıtlarının riskle orantılı rastgele doğrulanması ve uygulanabiliyorsa satın alma, kara para aklama ve terör finansmanı (AML-CFT) hakkındaki prosedür ve direktiflerin incelenmesi/değerlendirilmesi yoluyla).

2. **Saha değerlendirme ekipleri kurulması.** Tehlike işaretli altın üreticileri veya diğer Madenden Çıkarılan Altın kaynakları, altın çıkarma, ticaret, elleçleme, rafine ve ihracatıyla ilgili bilgiler üretmek amacıyla sahada görev yapacak değerlendirme ekipleri (buradan itibaren "değerlendirme ekibi" olarak bahsedilecektir) kurulmalıdır.

(aşağıya bakınız). Altın üreticileri gerekli verilerin toplanması konusunda münferiden sorumlu olmakla birlikte, bu tür bölgelerden altın tedarik eden ya da bu bölgelerde faaliyet gösteren maden/rafineri seviyesi tedarik zinciri şirketleri ya da müşterileriyle işbirliği yaparak ya da bir Endüstri Programı veya Kurumsallaştırılmış Mekanizmadan destek alarak bu tür bir değerlendirme ekibini müştereken de oluşturabilirler. “Müşterek” ekipler kurulması mümkün değilse veya şirketler müştereken çalışmayı tercih etmiyorsa her bir şirket saha değerlendirmelerini kendi başına gerçekleştirmelidir. Değerlendirme ekipleri kuran şirketler ve diğer ilgili taraflar:

- a) Diğer şirketlerle işbirliği halinde müşterek değerlendirme ekipleri kurarken şu faktörler dikkate alınmalıdır: katkıda bulunan şirketin büyüklüğü ve uyum çalışması için sunulan kaynaklar, her bir şirketin sahada elde edilen bilgilere erişim imkanı, şirketin tedarik zincirindeki konumu, şirketin uyum çalışmalarının güvenilirliği (tüm altın girdileri hakkında şirketin sunduğu verilere çapraz kontrol uygulanarak tespit edilebilir).²¹
- b) Denetçilerin denetlenen faaliyetten bağımsız olmalarını ve hiçbir çıkar çatışması içinde bulunmamasını sağlamalıdır.²² Şirket denetçileri, en yüksek mesleki standartlara bağlı kalarak objektif ve güvenilir bir şekilde raporlama sunabiliyor olmalıdır.²³
- c) Şu konularda ve alanlarda gerekli bilgi ve becerilere sahip uzmanları görevlendirerek gerekli yeterlilik seviyesinin elde edilmesini sağlamalıdır: değerlendirilen operasyonel içerik (dil kapasiteleri, kültürel hassasiyetler vs.), çatışmalarla ilgili risklerin konuları (Ek II’de belirtilen standartlar, insan hakları, uluslararası insani hukuk, rüşvet, mali suçlar, çatışmalar ve çatışmaları finanse eden taraflar, şeffaflık gibi), altın tedarik zincirinin mahiyeti ve formu, bu Rehberde yer alan standartlar ve süreçler.
- d) Değerlendirme ekiplerinin şirketin kontrolü veya yönetimi altındaki madenlere, araçlara, toplayıcılara ve/veya nakliye firmalarına;
 - i) yük aktarma veya yeniden etiketlenme yapılan diğer ülkelerdekiler dahil olmak üzere tüm tesislere fiziki erişim;

21. Örneğin, büyük ölçekli altın madenlerinden altın tedarik edildiğinde, altın üreticisi maden sahasındaki saha bilgilerinin toplanacağı en iyi kaynak olabilir, diğer maden/rafineri şirketleri ise bilgilerin bu Rehberde uygun bir şekilde toplanıp korunmasını sağlamalı ve altın üreticileri ile rafineriler arasındaki mevcut koşullar hakkında ilave bilgi toplamalıdır.

22. Mad. 4, ISO 19011: 2002

23. Mad. 4, ISO 19011: 2002

- ii) tüm defterler, kayıtlar, diğer tedarik uygulaması kanıtları, vergi/ücret/ imtiyaz ödeme kayıtları ve ihracat belgeleri;
 - iii) yerel lojistik destek ve yardım;
 - iv) kendisinin ve bilgi sağlayıcıların güvenliği dahil olmak üzere erişebilmelerini sağlanmalıdır.
- e) Uygun durumlarda, değerlendirme ekibine bilgi akışı sağlayacak topluluk izleme ağıları ve/veya çok taraflı bilgi birimleri oluşturulmalı veya oluşturulması desteklenmelidir. Madenlerin, silahlı grupların, ticaret güzergahlarının, yol kapatmaların ve hava limanlarının konumlarını gösteren interaktif haritalar incelenmeli, bunlara eklemeler yapılmalı, mümkünse bu haritalar oluşturulmalıdır.

3. LSM ALTINI İÇİN (TEHLİKE İŞARETLİ FAALİYETLERDE BULUNAN ORTA VE BÜYÜK ÖLÇEKLİ MADENCİLİK İŞLETMELERİ TARAFINDAN ÇIKARILMIŞ VEYA DİĞER KAYNAKLARDAN SATIN ALINMIŞ LSM ALTINI), olası riskleri belirlemek için altın çıkarma, işleme, ticaret, elleçleme, nakliye ve ihracat faaliyetlerinin koşullarına yönelik kanıtlar edinilmeli; bu kanıtlar aşağıdakileri içerebilir:

- a) Her bir çıktıya ait tüm altın madenlerinin konumu ve kimliği (ada göre).
- b) Altının işlendiği, örneğin konsolide edildiği, kanıtlandığı, ezildiği, haddelendiği veya altın doresi ya da alüvyon altın çıktısı olarak eritildiği, noktaların konumları.
- c) Altın işleme ve taşıma yöntemleri.
- d) Altının nasıl nakledildiği ve güvenlik sorunlarıyla ilgili endişeleri gidermek için ne tür tedbirler alındığı.
- e) Nakliye güzergahları, altın ticareti yapılan noktalar ve sınırların geçildiği ithalat ve ihracat noktaları (varsa).²⁴
- f) Mevcut maden üretimi ve kapasitesi, maden kapasitesinin kayıtlı maden üretimiyle karşılaştırması ve varsa tutarsızlıklara ait kayıtlar.
- g) Mevcut işleme hacmi ve maden eritme tesis(ler)inin işleme kapasitesi ile bu işlem kapasitesinin kayıtlı işleme hacmiyle karşılaştırması ve varsa tutarsızlıklara ait kayıtlar.
- h) Altın elleçleyen veya maden sahalarda ve nakliye güzergahlarında güvenliği sağlayan tüm üçüncü tarafların (lojistik şirketleri, işleme şirketleri ve nakliye şirketleri gibi) tanımlamaları ve bunlara ait "İş yaptığımız tarafı tanıyın" bilgileri.

24. Nakliye firmaları güvenlik endişeleri nedeniyle bu bilgileri vermek istemiyorsa maden/rafineri şirketleri nakliye şirketlerinin bu nakliye güzergahlarıyla ilgili olarak bu Rehberde uygun bir risk değerlendirmesi yapmasını sağlamalıdır. Maden/rafineri şirketleri ayrıca, nakliye güzergahlarıyla ilgili olarak yapılan bu risk değerlendirmesinde elde edilen bulguları (tespit edilen riskler ve bu riskleri yönetmek için atılan adımlar gibi) içeren bir raporu nakliye firmalarından istemelidir. Maden/rafineri şirketleri Adım 5'te belirtilen bu riskleri raporlamalıdır. Maden/rafineri şirketleri, nakliye firmalarından faydalanmadığı veya nakliye güzergahları hakkında bilgi edinemediği durumlarda nakliye güzergahlarıyla ilgili risk değerlendirmelerini kendileri yapmalı ve bu riskleri Adım 5'te belirtildiği gibi raporlamalıdır.

Yapılacak tanımlama aşağıdaki ölçütleri içermelidir, ancak bu tür ölçütlerin uygulanacağı kapsam ve sınırlar, riskleri göz önünde bulundurularak belirlenmelidir:

- i) şirket yetkililerinin ve yöneticilerinin isimleri de dahil olmak üzere, şirketlerin sahiplik durumu (yararlanma hakkı dahil) ve kurumsal yapısı;
 - ii) ilgili işletmelerin, alt kuruluşların, ana kuruluşların ve bağlı kuruluşların belirlenmesi;
 - iii) güvenilir ve bağımsız kaynak belgeler, veriler ya da bilgiler (ticaret sicilleri, tanıtım bilgiler, kuruluş belgesi gibi) kullanılarak şirketlerin kimliğinin doğrulanması;
 - iv) hükümet izleme bilgilerinin kontrol edilmesi (örn. BM yaptırımlar listesi, OFAC Özel Ayrılmış Uluslar Listesi, Dünya Kontrolü araştırmaları);
 - v) şirketin hükümetlerle, siyasi partilerle, orduyla, suç şebekeleriyle veya devlet dışı silahlı gruplarla olan işbirliğinin belirlenmesi ve varsa devlet dışı silahlı gruplarla ve/veya kamu/özel güvenlik güçleriyle olan işbirliğini gösteren raporlanmış vakaların ortaya çıkarılması.
- i) Madencilik ve ihracat gibi işletme ruhsatları.
 - j) Altın çıkarma, ticaret, taşıma ve ihracat faaliyetleri için hükümete ödenen tüm vergiler, ücretler veya imtiyaz ücretleri.
 - k) Altın çıkarma, ticaret, taşıma ve ihracat faaliyetleri için hükümet kurumlarına yapılan tüm ödemeler.
 - l) Yürürlükteki kanunlarca yasaklanmadığı takdirde altının çıkarılmasından itibaren tedarik zincirinin tüm noktalarında kamu veya özel güvenlik güçlerine ya da diğer silahlı gruplara yapılan tüm ödemeler.
 - m) Maden sahalarda, nakliye güzergahlarında ve altının elleçlendiği ya da işlendiği diğer tüm noktalarda sunulan güvenlik hizmetleri.
 - n) Güvenlik personelinin eğitimi ve bu eğitimin Güvenlik ve İnsan Hakları Konusunda Gönüllü İlkeler (Voluntary Principles on Security and Human Rights) uygunluğu.
 - o) Tüm güvenlik personeli hakkında, Güvenlik ve İnsan Hakları Konusunda Gönüllü İlkeler uygun bir şekilde geçmiş taraması yapılması ve güvenlik riski değerlendirmeleri gerçekleştirilmesi.
 - p) Maden sahalarının, nakliye güzergahlarının ve altın ticareti ya da ihracatı yapılan noktaların askerileştirilmesi.
 - q) Madenlerdeki, nakliye güzergahlarındaki ve altın ticareti/ihracatı yapılan noktalardaki herhangi bir tarafın işlediği ağır suç ve ihlallerin kanıtları (işkence, insanlık dışı ve küçültücü muamele, zorla işçi çalıştırma, çocuk işçi çalıştırmanın en kötü formları, ağır insan hakları ihlalleri, savaş suçları, diğer uluslararası insani hukuk ihlalleri, insanlığa karşı işlenen suçlar veya soykırım).

- r) Devlet dışı silahlı gruplara veya kamu/özel güvenlik güçlerine (bkz. Tanımlar) verilen doğrudan ya da dolaylı destek hakkında bilgi.
- s) Uygulanabiliyorsa, altın üreticisinin imtiyazı altında faaliyet gösteren emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilerin sayısı ve bunların isimleri ile Yasal Emek-yoğun ve Küçük Ölçekli Madencilik (bkz. Tanımlar) kapsamına alınabileceği düşünülen madencilerin tahmini sayısı ve bunlarla ilgili bir değerlendirme.
- t) Uygulanabiliyorsa, orta ve büyük ölçekli madenciler ile emek-yoğun ve küçük ölçekli madenciler arasındaki ilişkilerde yaşanan çatışma veya gerginliklere dair örnekler.
- u) Uygulanabiliyorsa, ASM altınının veya diğer kaynaklardan temin edilen altının üreticisinin işleme faaliyetlerine (maden eritme tesisi gibi) dahil edildiğine ve/veya gerçeğe aykırı bir biçimde altın üreticisi tarafından çıkarılmış altın olarak takdim edildiğine yönelik vakalar, raporlar veya bu yöndeki kuvvetli şüpheler.

4. ASM ALTINI İÇİN (EMEK-YOĞUN VE KÜÇÜK ÖLÇEKLİ MADENCİLİK İŞLETMELERİ TARAFINDAN TEHLİKE İŞARETLİ FAALİYETLER ARACILIĞIYLA ÇIKARILAN VEYA ORTA VE BÜYÜK ÖLÇEKLİ İŞLETMELERDEN SATIN ALINAN), altın çıkarma, işleme, ticaret, elleçleme, taşıma ve ihracat (varsa) koşullarına dair gerçeğe dayalı bilgiler edinilmelidir. Şirketler, emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilerin güvenli, şeffaf ve doğrulanabilir altın tedarik zincirleri oluşturmalarına yardımcı olmak maksadıyla bu Ek ve Adım 3(C)'ye başvurarak aşağıdaki bilgileri kademeli olarak toplayabilecekleri adımları atmalıdır:

- a) Tedarikçilerin tanımlanmasına yönelik güvenilir ve bağımsız kaynak belgeler, veriler ya da bilgiler, bu tedarikçilerin hükümetler, siyasetler ve askeri kurumlarla olan ilişkilerine yönelik bilgiler (bunların devlet dışı silahlı gruplarla ve/veya kamu/özel güvenlik güçleriyle işbirliği yaptığını gösteren raporlanmış olaylar dahil) ve bu tedarikçilerin maden tedarik ettiği tüm coğrafi konumlar.
- b) Maden menşei, nakliye güzergahları ve altın ticareti yapılan tüm noktalar.
- c) Emek-yoğun madencilik ekipleri veya birlikleri ile bunların yasal Emek-yoğun ve Küçük Ölçekli Madencilik (bkz. Tanımlar) kapsamına alınıp alınamayacağına yönelik değerlendirmeler.
- d) Altın işleme ve taşıma yöntemleri.
- e) Devlet kurumlarına ve yetkililerine ödenen vergiler, imtiyaz ücretleri ve diğer ücretler.
- f) Altın elleçleyen veya maden sahalarında ve nakliye güzergahlarında güvenliği sağlayan tüm üçüncü tarafların (lojistik şirketleri, işleme şirketleri ve nakliye şirketleri gibi) kimlikleri ve bunlara ait "İş yaptığınız tarafı tanıyın" bilgileri. üçüncü tarafların (lojistik şirketleri, işleme şirketleri ve nakliye şirketleri gibi) tanımlanmaları ve bunlara ait "İş yaptığınız tarafı tanıyın" bilgileri. Yapılacak tanımlama aşağıdaki ölçütleri içermelidir, ancak bu tür ölçütlerin uygulanacağı kapsam ve sınır, riskleri göz önünde bulundurularak belirlenmelidir:

Yapılacak tanımlama aşağıdaki ölçütleri içermelidir, ancak bu tür ölçütlerin uygulanacağı kapsam ve sınır, riskleri göz önünde bulundurarak belirlenmelidir:

- i) şirket yetkililerinin ve yöneticilerinin isimleri de dahil olmak üzere, şirketlerin sahiplik durumu (yararlanma hakkı dahil) ve kurumsal yapısı;
 - ii) ilgili işletmelerin, alt kuruluşların, ana kuruluşların ve bağlı kuruluşların belirlenmesi;
 - iii) güvenilir ve bağımsız kaynak belgeler, veriler ya da bilgiler (ticaret sicilleri, tanıtım bilgileri, kuruluş belgesi gibi) kullanılarak şirketlerin kimliğinin doğrulanması;
 - iv) hükümet izleme bilgilerinin kontrol edilmesi (BM yaptırımlar listesi, OFAC Özel Ayrılmış Uluslar Listesi, Dünya Kontrolü araştırmaları gibi);
 - v) şirketin hükümetlerle, siyasi partilerle, orduyla, suç şebekeleriyle veya devlet dışı silahlı gruplarla olan işbirliğinin belirlenmesi ve varsa devlet dışı silahlı gruplarla ve/veya kamu/özel güvenlik güçleriyle olan işbirliğini gösteren raporlanmış vakaların ortaya çıkarılması.
- g) Maden sahalınının, nakliye güzergahlarının ve altın ticareti ya da ihracatı yapılan noktaların askerileştirilmesi.
 - h) Madenlerdeki, nakliye güzergahlarındaki ve altın ticareti/ihracatı yapılan noktalardaki herhangi bir tarafın işlediği ağır suç ve ihlallerin kanıtları (işkence, insanlık dışı ve küçültücü muamele, zorla işçi çalıştırma, çocuk işçi çalıştırmanın en kötü formları, ağır insan hakkı ihlalleri, savaş suçları, diğer uluslararası insani hukuk ihlalleri, insanlığa karşı işlenen suçlar veya soykırım).²⁵
 - i) Altın çıkarma, taşıma, ticaretini yapma, işleme veya ihraç etme faaliyetleri vasıtasıyla devlet dışı silahlı gruplara ya da kamu/özel güvenlik güçlerine doğrudan veya dolaylı destek verilmesi hakkında bilgiler.
 - j) Orta ve büyük ölçekli madenciler ile emek-yoğun ve küçük ölçekli madenciler arasındaki ilişkilerde yaşanan çatışma veya gerginliklere dair örnekler.
 - k) Diğer kaynaklardan gelen altının farkında olmadan altın tedarik zincirine dahil edildiğine ve/veya hileli bir biçimde takdim edildiğine yönelik vakalar, raporlar veya şüpheler.

D. Tedarik zincirindeki risklerin değerlendirilmesi. Şirketin tehlike işaretli tedarik zincir(ler)indeki fiili koşulların saptanmasıyla elde edilen bilgileri değerlendirilmelidir. Şirket, elde ettiği bilgiler ile aşağıdakiler arasında bir tutarsızlık olması halinde bu durumu bir “risk” olarak kabul etmelidir:

25. Bkz. OECD Uyum Rehberi (2011) Ek II, fıkra 1.

1. Bu Rehber, Ek II ile tutarlı olan şirketin tedarik zinciri politikası.²⁶
2. Bu Rehberdeki uyum standartları ve süreçleri ile bu Rehber kapsamındaki Adım 1'de elde edilen bilgiler.
3. Şirketin ticaret kaydının bulunduğu veya halka açık olduğu (uygulanabiliyorsa) ülkeler ile altının çıkarıldığı, aktarıldığı veya yeniden ihraç edildiği veya edilebileceği ülkelerin ulusal kanunları.
4. Finansman anlaşmaları, yüklenici anlaşmaları ve tedarikçi anlaşmaları gibi şirketin faaliyetlerini ve iş ilişkilerini düzenleyen yasal enstrümanlar.
5. Çok Uluslu Şirketler için OECD Kılavuzu ve uluslararası insan hakları ile uluslararası kara para aklamaya mücadele tavsiyeleri ve yönergeleri gibi diğer ilgili uluslararası mevzuat.

BÖLÜM II - YERLİ İHRACATÇILAR, GERİ DÖNÜŞTÜRÜCÜLER, ULUSLARARASI MADENDEN ELDE EDİLEN / GERİ DÖNÜŞTÜRÜLEBİLİR ALTIN VE RAFİNERİLERİ İÇİN RİSK DEĞERLENDİRMESİ

A. Altının Menşenin belirlenmesi. Tedarik zincirindeki riskin değerlendirilmesi, arz edilen altının menşei ile başlar. Farklı menşeler farklı türde riskler içerir ve farklı türde risk değerlendirmesi gerektirir (bkz. Ek'in Giriş bölümündeki Şekil 1 - Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin altınlarına ilişkin tedarik zincirindeki riskler). Altın Menşei belirlenirken, Adım 1 kapsamında elde edilen kanıtlara, diğer ilk elden kanıtlara (tedarikçilerle olan ilişkiler ve masa başı araştırmalarıyla elde edilen) ve güvenilir kaynaklara dayanılarak mantıklı ve doğru kararlar verilmelidir.²⁷ Yerel altın ihracatçıları, uluslararası altın tüccarları ve rafinerileri, Altın Menşei konusunda doğru karar verebilmek için risklerle orantılı olarak tedarikçilerin verdiği bilgileri değerlendirip doğrulamalıdır.

26. Bkz. Adım 1 (A) ve Ek II.

27. Hükümetlerin, uluslararası kuruluşların, STK'ların ve medyanın yayımladığı araştırma raporlarını, haritaları, BM raporlarını ve BM Güvenlik Konseyi yaptırımlarını, maden çıkarma ve bunun çatışmalar, insan hakları ve menşei ülkedeki çevresel zarar üzerindeki etkisiyle ilgili endüstriyel literatürü ve diğer kamuya açık yayınları (emeklilik fonları gibi) inceleyin. Şirketler ayrıca, çok taraflı girişimler aracılığıyla geliştirilmiş, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelere dair kriterlere ve göstergelere de başvurmalıdır.

1. Madenden Çıkarılan Altın için, çıkarar tarafın emek, yoğun ve küçük ölçekli maden ya da orta-büyük ölçekli maden olup olmadığına bakılmaksızın menşei madenin kendisidir.

a) Bunun bir istisnası ise bu Rehberin kapsamının dışındaki bir konu olan bakır madenlerinden elde edilen altın gibi Madencilik Yan Ürünleridir.²⁸ Madencilik yan ürünü niteliğindeki altının menşei olarak, eser (iz) altının orijinal maden cevherinden ilk ayrıldığı yer (örneğin rafineri) kabul edilmelidir. Rafinerinin sergileyeceği uyum, Madencilik Yan Ürünleri olarak yeni çıkarılmış altının menşeiini gizlemeye yönelik yanlış beyanların yapılmamasını sağlamalıdır.

2. Geri Dönüştürülebilir Altın için, altının menşei altının geri dönüştürülebilir nitelik kazandığı noktadır örneğin bir altın geri dönüştürücüsüne / rafinerisine ilk defa satıldığı zaman (yani altının metal değerini korumak amacıyla altın endüstrisine kazandırılmak üzere alındığı nokta). Altının geri dönüştürülebilir hale getirildiği nokta, yeni çıkarılmış altının menşeiini gizlemek amacıyla yapılabilecek yanlış beyanları dışlamak için bir rafinerinin uyum politikası kapsamında incelenmelidir.

3. Muaf (Grandfathered) Stoklar, 1 Ocak 2012'den önceki bir tarihte şu anki biçimlerine kavuştukları "doğrulanabilir bir tarih" ile doğrulanabiliyorsa menşei tayini gerektirmez. Muaf (Grandfathered) Stokların alınıp satılmasının Birleşmiş Milletler yaptırımlarına veya kararlarına aykırılık teşkil etmemesi ve altın rezervlerinin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde satışıyla bağlantılı olarak kara para aklamanın doğmaması için "tedarikçi tehlike işaretleri" (aşağıya bakın) bulunuyorsa tedarikçilerle ilgili ilave uyum çalışmaları tetiklenmelidir.

B. Tedarik zincirindeki Tehlike İşaretlerinin belirlenmesi, Şirketler, Altın Menşei hakkındaki bilgiler ile Adım 1 kapsamında elde edilen bilgileri (tedarikçilerle ilgili "KYC" bilgileri dahil) temel alarak, madenden çıkarılan, geri dönüştürülebilir veya mevcut altın stoklarıyla ilgili tedarik zincirinde aşağıdaki "tehlike işaretlerinin" bulunup bulunmadığına karar vermelidir:

Altın menşei ve geçiş güzergahı için tehlike işaretleri:

 Çatışmalardan etkilenmiş veya yüksek riskli bir bölgeden çıkarılan ya da bu tür bir bölge üzerinden taşınan altınlardandır.

28. Örneğin, bakır sülfür cevherindeki eser (iz) miktarda altın, bakırın %99,99 saflıkta katot bakıra rafine edilmesine kadar bu cevherden ayrı ve bağımsız bir biçimde olan bir altının üretilmesine yol açmaz. Bu noktada, eser (iz) miktarda altın, kalıntı elektrolitik hücre tortusu içinde yaklaşık %2'ye kadar yoğunlaşmıştır ve bu hücre tortuları ihtiva ettikleri altın nedeniyle altın rafinerilerine satılır.

- ❏ Altınla ilgili bilinen rezervleri, muhtemel kaynakları veya beklenen üretim seviyeleri sınırlı olan bir ülkeden gelen altınlardandır (örneğin, o ülkeden gelen altın hacminin bilinen rezervlerle veya beklenen üretim seviyeleriyle uyumlu olmaması).
- ❏ Altın, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden taşınacağı bilinen bir ülkeden gelmektedir veya bu yönde ciddi şüphe vardır.
- ❏ Altının geri dönüştürülebilir / hurda veya karma kaynaklardan geldiği ve altının çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgeler vasıtasıyla aktarıldığı bilinmekte veya bundan şüphelenilmektedir.

Bu tür tehlike işareti konulmuş konumlarda kara para aklama kanunları, rüşvetle mücadele kanunları, gümrük denetimleri ve diğer denetimle ilgili kanunlar zayıf bir şekilde uygulanıyorsa ve/veya resmi olmayan bankacılık kanalları kullanılıyor ve nakit ağırlıklı bir şekilde kullanılıyorsa risk daha da fazladır.

Tedarikçi tehlike işaretleri:

- ❏ Tedarikçiler veya diğer bilinen maden/rafineri şirketleri yukarıda belirtilen tehlike işareti konulmuş yerlerden birinde faaliyet göstermektedir veya altın menşei/geçiş güzergahı konusunda yukarıda belirtilen tehlike işaretlerine sahip yerlerin birinden altın tedarik eden tedarikçilerde hissesi veya başka menfaatleri vardır.
- ❏ Tedarikçilerin ya da diğer maden/rafineri şirketlerinin, son 12 ay içerisinde tehlike işareti konulmuş bir altın menşeinden veya geçiş güzergahı yolundan altın tedarik ettiği bilinmektedir.

Tehlike işareti durumları:

- ❏ Adım 1 kapsamında elde edilen bilgiler sayesinde ortaya çıkan ve söz konusu altının çıkarma, nakliye ve ticaret faaliyetleriyle ilişkili olarak çatışmalara ya da ağır suistimallere katkıda bulunabileceğine işaret eden olağanüstü veya anormal durumlar belirlenir.

- a) **Hiçbir tehlike işareti belirlenmemiş:** Yerli altın ihracatçısı, uluslararası altın tüccarı veya rafineri güvenilir kanıtlara dayanarak bu tehlike işaretlerinin kendi tedarik zinciri için geçerli olmadığını belirlerse o tedarik zinciri için ilave uyum tedbirleri gerekmez. Adım 1'de oluşturulan yönetim sistemleri sürdürülmeli ve düzenli olarak gözden geçirilmelidir.
- b) **Tehlike işaretleri belirlenmiş veya bilgiler bilinmiyor:** Tedarik zincirinde tehlike işaretleri tespit eden veya bu tehlike işaretlerinden bir veya birkaçını altın tedarik zincirinden çıkaramayan bir yerli altın ihracatçısı, uluslararası altın tüccarı veya rafinerisi aşağıdaki Adım 2 (C) ile devam etmelidir.

C. Şirketin güncel ve planlanmış durumdaki tehlike işaretli tedarik zincir(ler)i koşullarının saptanması.

1. Tehlike işaretli konumların ve tehlike işaretli tedarikçilerin uyum çalışmalarının mevcut durumu derinlemesine incelenmelidir.

- a) Hükümetlerin, uluslararası kuruluşların, STK'ların ve medyanın yayımladığı araştırma raporları, haritaları, BM raporları ve BM Güvenlik Konseyi yaptırımları, maden çıkarma ve bunun çatışmalar, insan hakları ve menşe ülkedeki çevresel zarar üzerindeki etkisiyle ilgili endüstriyel literatür ve diğer kamuya açık yayınlar (emeklilik fonları gibi) incelenmelidir.
- b) Yerel ve merkezi hükümetlerle, yerel sivil toplum kuruluşlarıyla, topluluk ağlarıyla, BM barış gücü birimleriyle ve yerel tedarikçilerle işiştare yapılmalıdır. İşbirliği yapan şirketlerin spesifik soruları cevaplanmalı veya açıklığa kavuşturma taleplerine yanıt verilmelidir.
- c) Maden/rafineri şirketlerinin bu Rehberde uygun politikalara ve yönetim sistemlerine sahip ve bu tür politikaların/yönetim sistemlerinin çalışır durumda olup olmadığını belirlenmelidir (masa başı araştırmalar, altın tedarikçilerinin tesislerine yapılan ziyaretler, satın alma kayıtlarının riskle orantılı rastgele doğrulanması ve uygulanabiliyorsa satın alma, kara para aklama ve terör finansmanı (AML-CFT) hakkındaki prosedür ve direktiflerin incelenmesi/değerlendirilmesi yoluyla).

2. MADENLERDEN ÇIKARILAN ALTIN İÇİN saha değerlendirme ekipleri oluşturulması. Belirlenen tehlike işaretlerine sahip yerli altın ihracatçıları, uluslararası altın tüccarları veya rafinerileri, şirketin tehlike işaretli tedarik zincir(ler)indeki fiili koşullarla ilgili doğru bilgilerin toplamasını sağlamaktan münferiden sorumlu olmaya devam eder. Tedarik zincirlerinde tehlike işaretleri bulunan yerli altın ihracatçıları, uluslararası altın tüccarları veya rafinerileri, maden çıkarma, ticaret, elleçleme, rafine ve ihracat koşulları ile tedarikçiler (ilgiliyse) hakkında bilgi edinmek için saha değerlendirme ekipleri kurmalıdır. Maden/rafineri şirketleri, kendi başlarına veya bir sektörel ya da çok taraflı mekanizma ya da girişim aracılığıyla bu bölgelerde faaliyet gösteren veya buralardan maden tedarik eden diğer maden/rafineri şirketleriyle işbirliği yaparak bu tür bir ekibi ortaklaşa kurabilir. "Müşterek" ekipler kurulması mümkün değilse veya şirketler müştereken çalışmayı tercih etmiyorsa her bir şirket saha değerlendirmelerini kendi başına gerçekleştirmelidir. Değerlendirme ekipleri kuran şirketler ve diğer taraflar:

- a) Diğer şirketlerle işbirliği halinde müşterek değerlendirme ekipleri kurarken aşağıdaki faktörleri dikkate almalıdır: işbirliği yapan şirketin büyüklüğü ve uyum çalışması için sunulan kaynaklar, her bir şirketin sahada elde edilen bilgilere erişim imkanı, şirketin tedarik zincirindeki konumu, altın üreticileri dahil olmak üzere diğer maden/rafineri şirketlerinin daha önce kurmuş olduğu değerlendirme

ekiplerinin başarısı ve şirketin uyum çalışmalarının güvenilirliği (tüm altın girdileri hakkında şirketin sunduğu verilere çapraz kontrol uygulanarak tespit edilebilir).²⁹

- b) Denetçilerin denetlenen faaliyetten bağımsız olmalarını ve hiçbir çıkar çatışması içinde bulunmamasını sağlamalıdır.³⁰ Şirket denetçileri, en yüksek mesleki standartlara bağlı kalarak objektif ve güvenilir bir şekilde raporlama sunabiliyor olmalıdır.³¹
- c) Şu konularda ve alanlarda gerekli bilgi ve becerilere sahip uzmanları görevlendirerek gerekli yeterlilik seviyesinin elde edilmesini sağlamalıdır: değerlendirilen operasyonel içerik (dil kapasiteleri, kültürel hassasiyetler vs.), çatışmalarla ilgili risklerin konuları (Ek II'de belirtilen standartlar, insan hakları, uluslararası insani hukuk, rüşvet, mali suçlar, çatışmalar ve çatışmaları finanse eden taraflar, şeffaflık gibi), altın tedarik zincirinin mahiyeti ve formu, bu uyum Rehberinde yer alan standartlar ve süreçler.
- d) Değerlendirme ekiplerinin şirketin kontrolü veya yönetimi altındaki madenlere, araçlara, toplayıcılara ve/veya nakliye firmalarına;
 - i) yük aktarma veya yeniden etiketlenme yapılan diğer ülkelerdekiler dahil olmak üzere tüm tesislere fiziki erişim;
 - ii) tüm defterler, kayıtlar, diğer tedarik uygulaması kanıtları, vergi/ücret/ imtiyaz ödeme kayıtları ve ihracat belgeleri;
 - iii) yerel lojistik destek ve yardım;
 - iv) kendisinin ve bilgi sağlayıcılarının güvenliği dahil olmak üzere erişebilmelerini sağlamak.
- e) Uygun durumlarda, değerlendirme ekibine bilgi akışı sağlayacak topluluk izleme ağları ve/veya çok taraflı bilgi birimleri oluşturulmalı veya oluşturulması desteklenmelidir. Madenlerin, silahlı grupların, ticaret güzergahlarının, yol kapatmaların ve hava limanlarının konumlarını gösteren interaktif haritalar incelenmeli, bunlara eklemeler yapılmalı, mümkünse bu haritalar oluşturulmalıdır.

3. MADENLERDEN ÇIKARILAN ALTIN İÇİN altının LSM Altını mı yoksa ASM Altını mı olduğu belirlenmelidir.

- a) **LSM Altını için** şirketin tedarik zincirindeki konumu ve altın çıkarma, ticaret, elleçleme ve ihracatı koşulları hakkında kanıt elde etmek amacıyla orta ve büyük ölçekli altın üreticileriyle işbirliği yapılmalıdır; bu bilgiler şunları içerebilir:

29. Örneğin, büyük ölçekli altın madenlerinden altın tedarik edildiğinde, altın üreticisi maden sahasındaki saha bilgilerinin toplanacağı en iyi kaynak olabilir, diğer maden/rafineri seviyesi şirketleri ise bilgilerin bu Rehberde uygun bir şekilde toplanıp korunmasını sağlamalı ve altın üreticileri ile rafineriler arasındaki mevcut koşullar hakkında ilave bilgi toplamalıdır.

30. Mad. 4, ISO 19011: 2002

31. Mad. 4, ISO 19011: 2002

- i) Her bir çıktıya ait tüm altın madenlerinin konumu ve kimliği (ada göre).
- ii) Altının işlendiği (örneğin konsolide edildiği, kanştırıldığı, ezildiği, haddelendiği veya altın doresi ya da alüvyon altın çıktısı olarak eritildiği) noktaların konumları.
- iii) Altın işleme ve nakliye yöntemleri.
- iv) Nakliye güzergahları, altın ticareti yapılan noktalar ve sınırların geçildiği ithalat ve ihracat noktaları (varsa).³²
- v) Mevcut maden üretimi ve kapasitesi, maden kapasitesinin kayıtlı maden üretimiyle karşılaştırması (mümkünse) ve varsa tutarsızlıklara ait kayıtlar.
- vi) Mevcut işleme üretimi hacmi ve maden eritme tesis(ler)inin işleme kapasitesi ile bu işlem kapasitesinin kayıtlı işleme üretimi hacmiyle karşılaştırması (mümkünse) ve varsa tutarsızlıklara ait kayıtlar.
- vii) Altın üreticileri, araçlar, altın tüccarları, ihracatçılar / yeniden ihracatçılar, altını elleçleyen üçüncü taraf hizmet sağlayıcılar (lojistik firmaları, işleyiciler ve nakliye şirketleri gibi) ya da maden sahalarında ve nakliye güzergahlarında güvenlik hizmeti sunan taraflar dahil (fakat bunlarla sınırlı olmamak üzere), maden/rafineri seviyesi tedarik zincirindeki tüm aktörlerin tanımlanması ve “İş yaptığınız tarafı tanıyın” bilgileri. Yapılacak tanımlama aşağıdaki ölçütleri içermelidir, ancak bu tür ölçütlerin uygulanacağı kapsam ve sınır, riske duyarlı bir biçimde belirlenmelidir:
 1. şirket yetkililerinin ve yöneticilerinin isimleri de dahil olmak üzere, şirketlerin sahiplik durumu (yararlanma hakkı dahil) ve kurumsal yapısının belirlenmesi;
 2. ilgili işletmelerin, alt kuruluşların, ana kuruluşların ve bağlı kuruluşların belirlenmesi;

32. Nakliye firmaları güvenlik endişeleri nedeniyle bu bilgileri vermek istemiyorsa maden/rafineri şirketleri nakliye şirketlerinin bu nakliye güzergahlarıyla ilgili olarak bu Rehberde uygun bir risk değerlendirmesi yapmasını sağlamalıdır. Maden/rafineri şirketleri ayrıca, nakliye güzergahlarıyla ilgili olarak yapılan bu risk değerlendirmesinde elde edilen bulguları (tespit edilen riskler ve bu riskleri yönetmek için atılan adımlar gibi) içeren bir raporu nakliye firmalarından istemelidir. Maden/rafineri şirketleri Adım 5'te belirtilen bu riskleri raporlamalıdır. Maden/rafineri şirketleri, nakliye firmalarından faydalanmadığı veya nakliye güzergahları hakkında bilgi edinemediği durumlarda nakliye güzergahlarıyla ilgili risk değerlendirmelerini kendileri yapmalı ve bu riskleri Adım 5'te belirtildiği gibi raporlamalıdır.

3. güvenilir ve bağımsız kaynak belgeler, veriler ya da bilgiler (örn. ticaret sicilleri, tanıtım bilgileri, kuruluş belgesi) kullanılarak şirketlerin kimliğinin doğrulanması;
 4. hükümet izleme bilgilerinin kontrol edilmesi (örn. BM yaptırımlar listesi, OFAC Özel Ayrılmış Uluslar Listesi, Dünya Kontrolü araştırmaları);
 5. şirketin hükümetlerle, siyasi partilerle, orduyla, suç şebekeleriyle veya devlet dışı silahlı gruplarla olan işbirliğinin belirlenmesi ve varsa devlet dışı silahlı gruplarla ve/veya kamu/özel güvenlik güçleriyle olan işbirliğini gösteren raporlanmış vakaların ortaya çıkarılması.
- viii) Madencilik ve ihracat gibi işletme ruhsatları.
 - ix) Altın çıkarma, ticaret, taşıma ve ihracat faaliyetleri için hükümete ödenen tüm vergiler, ücretler veya imtiyaz ücretleri.
 - x) Altın çıkarma, ticaret, taşıma ve ihracat faaliyetleri için hükümet kurumlarına yapılan tüm ödemeler.
 - xi) Yürürlükteki kanunlarca yasaklanmadığı takdirde altının çıkarılmasından itibaren tedarik zincirinin tüm noktalarında kamu veya özel güvenlik güçlerine ya da diğer silahlı gruplara yapılan tüm ödemeler.
 - xii) Maden sahalarında, nakliye güzergahlarında ve altının elleçlendiği ya da işlendiği diğer tüm noktalarda sunulan güvenlik hizmetleri.
 - xiii) Güvenlik personelinin eğitimi ve bu eğitimin Güvenlik ve İnsan Hakları Konusunda Gönüllü İlkelere uygunluğu.
 - xiv) Tüm güvenlik personeli hakkında, Güvenlik ve İnsan Hakları Konusunda Gönüllü İlkelere uygun bir şekilde geçmiş taraması yapılması ve güvenlik riski değerlendirmeleri gerçekleştirilmesi.
 - xv) Maden sahalarının, nakliye güzergahlarının ve altın ticareti ya da ihracatı yapılan noktaların askerileştirilmesi.
 - xvi) Madenlerdeki, nakliye güzergahlarındaki ve altın ticareti/ihracatı yapılan noktalardaki herhangi bir tarafın işlediği ağır suç ve ihlallerin kanıtları (işkence, insanlık dışı ve küçültücü muamele, zorla işçi çalıştırma, çocuk işçi çalıştırmanın en kötü formları, ağır insan hakkı ihlalleri, savaş suçları, diğer uluslararası insani hukuk ihlalleri, insanlığa karşı işlenen suçlar veya soykırım).
 - xvii) Devlet dışı silahlı gruplara veya kamu/özel güvenlik güçlerine (bkz. Tanımlar) verilen doğrudan ya da dolaylı destek hakkında bilgi.
 - xviii) Uygulanabiliyorsa, altın üreticisinin imtiyazı altında faaliyet gösteren emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilerin sayısı ve bunların isimleri ile Yasal Emek-Yoğun ve Küçük Ölçekli Madencilik (bkz. Tanımlar) kapsamına alınabileceği düşünülen madencilerin tahmini sayısı ve bunlarla ilgili bir değerlendirme.

- xix) Uygulanabiliyorsa, orta ve büyük ölçekli madenciler ile emek-yoğun ve küçük ölçekli madenciler arasındaki ilişkilerde yaşanan çatışma veya gerginliklere dair örnekler.
- xx) Uygulanabiliyorsa, ASM altınının veya diğer kaynaklardan temin edilen altının üreticisinin işleme faaliyetlerine (maden eritme tesisi gibi) dahil edildiğine ve/veya gerçeğe aykırı bir biçimde altın üreticisi tarafından çıkarılmış altın olarak takdim edildiğine yönelik vakalar, raporlar veya bu yöndeki kuvvetli şüpheler.

b) ASM Altını için maden çıkarma, elleçleme, ticaret ve ihracatı konusundaki mevcut şartların kanıtları edinilmelidir. Şirketler, emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilerin güvenli, şeffaf ve doğrulanabilir altın tedarik zincirleri oluşturmalarına yardımcı olmak amacıyla Ek ve Adım 3(C)'ye başvurarak aşağıdaki bilgileri kademeli olarak toplayabilecekleri adımları atmalıdır:

- i) Yerli altın ihracatçılara ASM Altını tedarik eden tedarikçilerin tanımlanmasına yönelik güvenilir ve bağımsız kaynak belgeler, veriler ya da bilgiler, bu tedarikçilerin hükümetler, siyasiler ve askeri kurumlarla olan ilişkilerine yönelik bilgiler (bunların devlet dışı silahlı gruplarla ve/veya kamu/özel güvenlik güçleriyle işbirliği yaptığını gösteren raporlanmış olaylar dahil) ve bu tedarikçilerin maden tedarik ettiği tüm coğrafi konumlar.
- ii) Maden menşei, nakliye güzergahları ve altın ticareti yapılan tüm noktalar.
- iii) Emek-yoğun madencilik ekipleri veya birlikleri ile bunların Yasal Emek-Yoğun ve Küçük Ölçekli Madencilik (bkz. Tanımlar) kapsamına alınıp alınmayacağına yönelik değerlendirmeler.
- iv) Altın işleme ve nakliye yöntemleri.
- v) İhracat konusunda devlet kuruluşlarına ve yetkililerine ödenen vergiler, imtiyaz ücretleri ve diğer ücretler.
- vi) Uluslararası altın tüccarları, altını elleçleyen üçüncü taraf hizmet sağlayıcılar (lojistik firmaları, işleyiciler ve nakliye şirketleri gibi) ya da maden sahalarında ve nakliye güzergahlarında güvenlik hizmeti sunan taraflar dahil olmak üzere altın ihracatçısından rafineriye kadar olan tedarik zincirindeki tüm aktörlerin tanımlanması ve "İş yaptığınız tarafı tanıyın" bilgileri. Yapılacak tanımlama aşağıdaki ölçütleri içermelidir, ancak bu tür ölçütlerin uygulanacağı kapsam ve sınır, riske duyarlı bir biçimde belirlenmelidir:

1. şirket yetkililerinin ve yöneticilerinin isimleri de dahil olmak üzere, şirketlerin sahiplik durumu (yararlanma hakkı dahil) ve kurumsal yapısının belirlenmesi;
 2. ilgili işletmelerin, alt kuruluşların, ana kuruluşların ve bağlı kuruluşların belirlenmesi;
 3. güvenilir ve bağımsız kaynak belgeler, veriler ya da bilgiler (ticaret sicilleri, tanıtım bilgileri, kuruluş belgesi gibi) kullanılarak şirketlerin kimliğinin doğrulanması;
 4. hükümet izleme bilgilerinin kontrol edilmesi (örn. BM yaptırımlar listesi, OFAC Özel Ayrılmış Uluslar Listesi, Dünya Kontrolü araştırmaları);
 5. şirketin hükümetlerle, siyasi partilerle, orduyla, suç şebekeleriyle veya devlet dışı silahlı gruplarla olan işbirliğinin belirlenmesi ve özellikle de devlet dışı silahlı gruplarla ve/veya kamu/özel güvenlik güçleriyle olan işbirliğini gösteren raporlanmış vakaların ortaya çıkarılması.
- vii) Maden sahalasının, nakliye güzergahlarının ve altın ticareti ya da ihracatı yapılan noktaların askerileştirilmesi.
- viii) Madenlerdeki, nakliye güzergahlarındaki ve altın ticareti/ihracatı yapılan noktalardaki herhangi bir tarafın işlediği ağır suç ve ihlallerin kanıtları (işkence, insanlık dışı ve küçültücü muamele, zorla işçi çalıştırma, çocuk işçi çalıştırmanın en kötü formları, ağır insan hakkı ihlalleri, savaş suçları, diğer uluslararası insani hukuk ihlalleri, insanlığa karşı işlenen suçlar veya soykırım).³³
- ix) Altın çıkarma, taşıma, ticaretini yapma, elleçleme veya ihraç etme faaliyetleri vasıtasıyla devlet dışı silahlı gruplara ya da kamu/özel güvenlik güçlerine doğrudan veya dolaylı destek verilmesi hakkında bilgiler (bkz. Tanımlar).
- x) Diğer kaynaklardan gelen altının farkında olmadan altın tedarik zincirine dahil edildiğine ve/veya hileli bir biçimde takdim edildiğine yönelik vakalar, raporlar veya şüpheler.
- xi) Uygulanabiliyorsa, orta ve büyük ölçekli madenciler ile emek-yoğun ve küçük ölçekli madenciler arasındaki ilişkilerde yaşanan çatışma veya gerginliklere dair örnekler.

4. GERİ DÖNÜŞTÜRÜLEBİLİR ALTIN İÇİN³⁴ daha fazla risk arz eden kişilere, yerlere ve işlemlere daha fazla öncelik vermek suretiyle, risk odaklı bir yaklaşım kullanarak tehlike işareti konulmuş geri dönüştürülebilir altın tedarik zincirlerinden temin edilen geri dönüştürülebilir altın hakkında ilave bilgiler toplanmalıdır³⁵ (masa başı araştırmalar, altın tedarikçilerinin tesislerine yapılan ziyaretler ve satın alma kayıtlarının riskle orantılı bir şekilde rastgele teyit edilmesi gibi yöntemler dahil).

33. Bkz. OECD Uyum Rehberi (2011) Ek II, fıkra 1.

34. Geri dönüştürülmüş malzeme kendi başına çatışmalara katkıda bulunmaz, ancak çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde çıkarılmış altının aklanmasında bir yöntem olarak kullanılabilir.

Risk odaklı uyum çalışmasının önemli bir parçası olarak, tedarikçiler ve işlemler her seviyede tanımlanmalı ve ilgili kayıtlar oluşturulup muhafaza edilmelidir. Bu tür risk faktörleri şunları içerir (bunlarla sınırlı değildir):

- a) Bir işlemin değeri.** Çatışmalardan etkilenmiş veya yüksek riskli bir bölgenin dışında kalan her türlü geri dönüştürülebilir altın işlemi için 15.000 ABD Dolarından³⁶ başlayarak, artan tutarla orantılı bir uyum çalışması benimsenmelidir. Bununla birlikte, bir madencilik sahasında veya çevresinde gerçekleştirilen işlemler bir gram altın gibi çok küçük miktarları içerebilir. Bu nedenle, çatışmalardan etkilenmiş veya yüksek riskli bölgelerdeki her türlü geri dönüştürülebilir altın işlemi, değeri ne olursa olsun yoğun dikkat ve inceleme gerektirir.
- b) Bir işlemin yeri.** Altın küçük miktarlarda da değerlidir ve kolayca taşınır bu nedenle, hiçbir yer risksiz olmamakla birlikte, şunlara benzer yerler altın işlemleri bakımından daha risklidir: altın geçiş güzergahının ve ihracatının beyan edilen altın menşei konumuyla gerektiği gibi karşılaştırılmadığı yerler, beyan edilen altın menşei konumuna yakın rakip pazarlara veya işleme tesislerine kolay erişimi olan yerler, AML/CFT kanunlarının, rüşvetle mücadele kanunlarının, gümrük denetimlerinin ve diğer gözetim/denetleme kanunlarının zayıf uygulandığı yerler ve nakde dayalı ekonomiler dahil olmak üzere ülkede resmi olmayan bankacılık sistemlerinin işlediği yerler.³⁷
- c) Malzeme tipi.** İşlenmemiş Geri Dönüştürülebilir Altının vergi kaçırmak veya altın aklamak amacıyla Madenden Çıkarılan Altından altın ürünleri imal edildiği bilinen yerlerden tedarik edildiği bazı vakalar görülmüşse de, İşlenmemiş Geri Dönüştürülebilir Altının eritilmiş geri dönüştürülebilir altın olarak çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden çıkarılmış altının aklanmasında bir araç olarak kullanılması çok ender bir durumdur. Çatışmalardan etkilenmiş bir bölgede yüksek bir konsantrasyonla (örn. alüvyon madencilikle %90 saflıkta) üretilmiş olan Madenden Çıkarılan Altının, ayarının yükseltilip rafine edilmesi için çok daha fazla proses gereken ve ayrıca pazarlanabilir altın haline getirilmesi

35. Bu kayıtların tedarik zincirindeki materyallere eşlik etmesi şart değilse de, sonraki izleme ve doğrulama faaliyetleri için hazır bulundurulmaları gerekir. Tedarik zincirlerindeki hükümetler ve şirketler, kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele konusunda Mali Eylem Görev Gücü (FATF) 40 Tavsiyeye, özellikle de RBA Değerli Metal ve Taş Satıcıları için Rehber (Haziran 2008) bölümüne başvurmalıdır.

36. Bkz. Mali Eylem Görev Gücü (FATF) 40 Tavsiye (2003) ve RBA Değerli Metal ve Taş Satıcıları için Rehber, 17 Haziran 2008.

37. Bkz. Mali Eylem Görev Gücü, RBA Değerli Metal ve Taş Satıcıları için Rehber, 17 Haziran 2008), fık. 109.

çok daha uzun süren düşük değerli malzemeler aracılığıyla aklanması da çok düşük bir ihtimaldir. Aklama araçları olarak kullanılma ihtimalleri az olan düşük değerli malzemeler olarak, elektronik hurda veya diğer metallerin rafine edilmesiyle ortaya çıkan hücre tortuları gösterilebilir. Diğer taraftan, yüksek konsantrasyondaki altın mücevherler de madenden çıkarılmış altın ile benzer fiziki özelliklere sahip olabilir.

d) Olağan dışı koşullar. Geri dönüştürüleceği ileri sürülen malzemeler bu bağlama uygunlukları bakımından incelenmelidir. Örneğin, bir tedarikçiden ya da bir bölgeden elde edilen yüksek dereceli malzemelerin miktarında ani ve olağan dışı bir artış mutlaka açıklanabiliyor olmalıdır. Bir ülkede tercih edilen mücevher ağırlıklı olarak 14 ayarsa (%58), geri dönüştürülen mücevher miktarının %90 olduğu iddiası mutlaka sorgulanmalıdır.

e) Tedarikçi. Farklı geri dönüştürülebilir altın tedarikçileri, kara para aklama benzeri faaliyetler konusunda değişen seviyelerde bir riske neden olacaktır. Örneğin, üretim/işleme sırasında kontrol edilen bir tesiste üretilmiş geri dönüştürülebilir altın, pek çok farklı kaynaktan geri dönüştürülebilir altın tedarik eden bir toplayıcıya göre daha düşük bir risk arz edecektir. Diğer yüksek risk faktörleri arasında ise, bu Rehberde önerilen uyum süreçleri ile tedarikçilerin uygulamaları arasında önemli bir tutarsızlık bulunması veya tedarikçinin tedarik zincirindeki başka bir tedarikçiye ya da karşı tarafa göre “Çok fazla ve açıklanamayan bir coğrafi uzaklıkta olması” yer alır.

5. GERİ DÖNÜŞTÜRÜLEBİLİR ALTIN İÇİN masa başı araştırmaları, altın tedarikçilerinin tesislerine yapılan ziyaretler, satın alma kayıtlarının riskle orantılı olarak rastgele doğrulanması, satın alma işlemlerinin daha derinlemesine incelenip değerlendirilmesi ve kara para aklamaya / terörizmin finansmanı ile mücadele (AML-CFT) prosedür ve direktiflerine başvurma yoluyla daha fazla dikkat ve inceleme gerektiren işlemlerle ilgili aşağıdaki bilgiler edinilmelidir:

- a) Hurda üretilebilecek üretim tesislerinin bulunup bulunmadığı.
- b) Özel sektöre ait kuyumculuk işletmelerinde önemli bir hissedarlık veya ciro olup olmadığı.
- c) Tesis ziyaretleri yaparak, mevcut belgeleri inceleyerek ve özellikle altın fiyatlarına ve ekonomik koşullara göre değişeceği gerçeğini göz önünde bulundurarak, geri dönüştürülebilir / hurda altın ticaretinin doğru bir biçimde belirlenmiş yaklaşık seviyesi.

D. Tedarik zincirindeki risklerin değerlendirilmesi. Şirketin tehlike işaretli tedarik zincir(ler)indeki fiili koşulların saptanmasıyla elde edilen bilgileri değerlendirilmelidir. Şirket, elde ettiği bilgiler ile aşağıdakiler arasında bir tutarsızlık olması halinde bu durumu bir “risk” olarak kabul etmelidir:

1. Ek II ile uyumlu şirketin tedarik zinciri politika standartları;³⁸
2. Bu Rehberde yer alan uyum standartları ve süreçleri;
3. Şirketin kayıtlı veya halka açık olduğu (varsa), altın ithal ettiği, taşıdığı ve/veya yeniden ihraç ettiği ülkelerin kanunları;
4. Finansman anlaşmaları, yüklenici anlaşmaları ve tedarikçi anlaşmaları gibi şirketin faaliyetlerini ve iş ilişkilerini düzenleyen yasal enstrümanlar;
5. Çok Uluslu Şirketler için OECD Kılavuzu ve uluslararası insan hakları ile uluslararası kara para aklamaya mücadele tavsiyeleri ve yönergeleri gibi diğer ilgili uluslararası mevzuat.

BÖLÜM III - RAFİNERİ SONRASI ŞİRKETLERİ İÇİN RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Rafineri sonrası şirketleri, kendi rafineri şirketlerinin uyum çalışmalarını bu Rehberde göre değerlendirerek tedarik zincirlerindeki riskleri belirlemelidir.

A. Altın tedarik zincirindeki rafineri şirketlerini mümkün olan en ileri düzeyde tanımlanması. Rafineri sonrası şirketleri, tedarik zincirlerinde kullanılan rafine altını üreten altın rafinerilerini tanımlayabilmelidir. Altın rafinerileri, rafineri sonrası tedarikçi zinciri aracılığıyla tanımlanabilirken, rafineri sonrası şirketleri tedarikçilerin beyanlarını riskle orantılı adımlarla değerlendirip teyit etmelidir. Bazı durumlarda bar, para, çubuk veya diğer rafineri altın ürününün üzerine basılmış olan rafineri şirketi damgası mevcuttur.

1. **Rafineriler tanımlandı** – Adım 2, Bölüm III (B) ile devam edilmelidir.
2. **Her türlü çabaya rağmen rafineriler tanımlanamıyor** – Adım 3, Bölüm II ile devam edilmelidir.

B. Tedarik zincirlerindeki tehlike işaretlerini tanımlayıp tanımlamadığını veya bunu yapması gerekip gerekmediğini belirlemek için rafinerinin uyum çalışmasına dair ön kanıt edinilmesi. Rafinerilerin tedarik zincirlerinde tehlike işaretleri tanımlayıp tanımlamadığı veya bunu yapmaları gerekip gerekmediği konusundaki kararlarda, şirketin Adım 1’de üretilen kanıta ya da ilave bilgilere (tedarikçilerle olan ilişkiler ya da masa başı araştırmaları yoluyla elde edilen) başvurma konusunda gerekli çabayı sarf edip etmediği temel alınmalıdır.

38. Bkz. Adım 1 (A) ve Ek II.

Şirketler, tedarikçilerin sunduğu beyanları riskle orantılı harici kanıt kaynaklarıyla karşılaştırarak mantıklı kararlar vermelidir.

- 1. Rafineri hiçbir tehlike işareti tanımlamamış:** Altın tedarik zincirindeki bir rafineri sonrası şirketi güvenilir kanıtlara dayanarak ilgili rafineriye ilişkin bu tehlike işaretlerinin söz konusu rafinerinin kendi tedarik zinciri için geçerli olmadığını belirlerse o tedarik zinciri için ilave uyum tedbirleri gerekmez. Adım 1'de oluşturulan yönetim sistemleri sürdürülmeli ve düzenli olarak gözden geçirilmelidir.
- 2. Rafineri, altın tedarik zincirinde tehlike işaretlerini tanımlamış veya bunları bilmiyor:** Rafinerisinin altın tedarik zincirinde tehlike işaretleri tespit eden veya bu tehlike işaretlerinden bir veya birkaçını altın tedarik zincirinden çıkaramayan bir rafineri sonrası şirketi, aşağıdaki Adım 2, Bölüm III (C) ile devam etmelidir.
- C. Altın tedarik zincirlerinde tehlike işaretleri bulunan rafinerilerin tedarik zinciri uyum çalışmalarının değerlendirerek risklerin analiz edilmesi.** Şirketler, risk değerlendirmeleri yapabilmek için tedarik zincirlerinde tehlike işaretlerine sahip rafinerilerin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin altınlarına ilişkin sorumlu tedarik zinciri uyum çalışmasının tüm unsurlarını bu Rehberdeki tavsiyelere uygun bir şekilde yerine getirip getirmediğine karar vermelidir. Rafineri sonrası şirketleri:
 1. Rafinelerin altın tedarik zinciri uyum çalışmaları hakkında kanıtlar toplamalıdır.
 2. Herhangi bir risk değerlendirme ekibinin ürettiği bilgileri gözden geçirmelidir.
 3. Rafinerinin uyum çalışmalarının kanıtlarını bu Rehberde belirtilen uyum süreçleriyle ve tedarikçi zinciri politikalarıyla sağlamasını yapmalıdır. Şirket, tedarikçilerinin uyum politikaları ile şirket tedarik zinciri politikası arasındaki önemli bir tutarsızlığı (Ek II referans alınarak) Adım 3 kapsamında tedbir alınması gereken bir risk olarak kabul etmelidir.
 4. Rafinerinin uyum çalışmalarının bu Rehberde uygun bir standarda göre denetlenip denetlenmediği belirlemeli ve bu denetimin sonuçları elde etmelidir. *Rafinerinin uyum çalışmalarının bu Rehberde uygun bir standarda göre denetlenmediği durumlarda* ya da rafinerinin uyum çalışması ile bu Rehberdeki standart ve süreçler arasında bir tutarsızlık tespit edildiğinde, rafineri sonrası şirketleri Adım 3'e göre riskleri yönetmeye çalışmalı ve bu Rehber - Adım 4'e uygun bir biçimde denetlenmiş rafinerilerden ürün tedarik etme yoluna gitmelidir.

ADIM 3: BELİRLENEN RİSKLERE YANIT VEREBİLECEK BİR STRATEJİNİN TASARLANMASI VE UYGULANMASI

AMAÇ: Olumsuz etkileri önlemek veya azaltmak amacıyla, belirlenen riskleri değerlendirmek ve bunlara yanıt vermek. Şirketler, bu bölümdeki tavsiyeleri yerine getirmek amacıyla ortak girişimlerden faydalanabilir. Bununla birlikte, kendi uyum sorumlulukları bizzat şirketlerde kalmaya devam eder ve şirketler bu tür ortak girişimlerin şirkete ait şartları dikkate almasını sağlamalıdır.

BÖLÜM I – MADEN/RAFİNERİ İÇİN RİSK YÖNETİMİ

A. Toplanan bilgileri ve tedarik zinciri risk değerlendirmesinde belirlenen gerçek ve potansiyel riskleri ana hatlarıyla belirterek **bulguları üst düzey yönetime raporlanması.**

B. Tedarikçilerle ve dahili şeffaflık, bilgi toplama ve Adım 1(C)'deki altın tedarik zinciri denetim mekanizmalarıyla daha fazla etkileşim kurulması. Maden/rafineri şirketleri:

1. Tehlike işaretli bir tedarik zincirindeki tüm altın girdi ve çıktılar için Adım 2, Bölüm I - II (C)'de belirtilen muhtelif bilgileri toplamalı ve bunları muhafaza eden bir izlenebilirlik sistemi ve/veya gözetim zinciri oluşturmalıdır.
2. Maden üretimi ve kapasitesi, işleme çıktısı ve kapasitesi ya da tedarikçilerin altın sevkiyatları hakkında verdiği bilgilerdeki tutarsızlıklarla ilgili olarak koşullara uygun bir şekilde fiziki güvenlik uygulamalarını geliştirmelidir (nakliye güvenliği, kurcalamaya karşı korumalı konteynırların kapatılması vs.).
3. Çatışmayla ve önemli insan hakları ihlalleriyle ilişkili olduğuna dair tespit edilmiş riskler bulunan her tür sevkiyatı fiziki olarak ayırmalı ve güvence altına almalıdır.
4. Tedarikçileri, tesislerinde önceden haber verilmemiş kontroller yapma ve ilgili dokümanlara erişme hakkına sahip olmayı, uygulanabilir ve izlenebilir tedarikçi anlaşmalarına ve/veya ticari sözleşmelere dahil etmelidir.³⁹

39. Tedarikçilerin izlenmesi ve uyumsuzluğun yönetilmesi konusunda bilgi almak için Adım 2 ile 5'e bakın.

5. Her altın girdisi için, değerlendirme ekibinin elde edip koruduğu aşağıdaki bilgileri tüm maden/rafineri seviyesi tedarik zinciriyle paylaşmalıdır:
- maden menşei (olabildiğince belirgin bir şekilde);
 - altının veya altın içeren maddelerin konsolide edildiği, kanştırıldığı, ezildiği, haddelendiği, eritildiği ve rafine edildiği yerler;
 - çıkarma yöntemi (emek-yoğun ve küçük ölçekli ya da orta ve büyük ölçekli madencilik) ve konsantre etme, eritme ve rafine etme tarihleri;
 - ağırlık ve analiz edilmiş kalite özellikleri;
 - maden menşeiinden rafineriye kadar tüm maden/rafineri seviyesi tedarik zincirinde altını elleçleyen hizmet sağlayıcılarının ve tüm tedarikçilerin kimliği, hissedarlık yapılan (faydalanma hakları dahil), şirket yetkililerinin ve yöneticilerinin isimleri dahil kurumsal yapı, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerdeki bu şirketlerin ve yöneticilerin iş, devlet, politika ve ordu temsilcileriyle olan ilişkileri.
 - altın çıkarma, ticaret, nakliye ve ihracat faaliyetleriyle ilgili olarak hükümetlere ödenen tüm vergiler, ücretler ve imtiyaz ücretleri;
 - altın çıkarma, ticaret, taşıma ve ihracat faaliyetleri için hükümet kurumlarına yapılan tüm ödemeler;
 - yürürlükteki kanunlarca yasaklanmadığı takdirde altının çıkarılmasından itibaren tedarik zincirinin tüm noktalarında kamu veya özel güvenlik güçlerine ya da diğer silahlı gruplara yapılan tüm ödemeler;
 - altının nasıl nakledildiği ve güvenlik sorunlarıyla ilgili endişeleri gidermek için ne tür tedbirler alındığı.
6. **Rafineriler** uyum süreçlerinde elde edilen bilgileri, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden altın tedariki konusunda bilgi toplama ve işleme yetkisine sahip denetçilerin, Endüstri Programlarının⁴⁰ veya Kurumsallaştırılmış Mekanizmaların (yerel veya bölgesel) erişimine açmalıdır. Bu tür bir program veya mekanizma yoksa ilgili bilgiler rafineri sonrası satın alıcıların erişimine açılmalıdır.
7. **Bir risk yönetim planının tasarlanması ve uygulanması.** Şirketler, şirketin Rehber kapsamındaki Ek II'ye uygun olarak Adım 2'de belirlenen risklere şirketin verdiği yanıtların altını çizen bir tedarik zinciri risk yönetim planı uygulamalıdır. Şirketler, i) ölçülebilir risk azaltma tedbirleri vasıtasıyla ticarete devam ederek veya ii) mevcut ölçülebilir risk azaltma tedbirlerine bağlı kalmak koşuluyla ticareti geçici olarak askıya alarak veya iii) risk azaltma tedbirlerinin başansız olması üzerine veya şirketin risk azaltma tedbirlerini artık uygulanabilir ya da kabul edilebilir bulmaması nedeniyle söz konusu tedarikçi ile olan ilişkileri sona erdirerek riski yönetebilir. Risk yönetim stratejisi belirleyip geliştirmek için şirketler:

40. Bkz. LBMA Sorumlu Altın Rehberi, Çatışmasız İzabe Tesisi Programı ve RJC Gözetim Zinciri Sertifikasyonu (bu Rehber ile tutarlılarsa).

1. Rehber kapsamındaki Ek II'de bulunan çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin altınlarına ilişkin tedarik zinciri politika belgesini veya kendi dahili politikalarını inceleyerek bu belirlenen risklerin söz konusu tedarikçilerle olan ilişkilerin sürdürülmesi, askıya alınması ya da sonlandırılması yoluyla mı azaltılabileceğine karar vermelidir.
2. Ölçülebilir risk azaltma yoluyla, bir tedarikçiyle olan ilişkiyi sona erdirmeye gerek olmadan riskleri yönetmelidir. Ölçülebilir risk azaltma, risk yönetim planının uygulanmasından sonraki altı ay içerisinde önemli ve ölçülebilir bir iyileşme tesis edilmesine katkıda bulunmayı amaçlamalıdır. Şirketler bir risk azaltma stratejisi geliştirirken:
 - a) Tedarik zincirindeki aktörler üzerinde çatışmalara katkıda bulunma risklerini en etkili ve en doğrudan biçimde azaltabilecek baskı gücü oluşturulmalıdır ve/veya uygulamalıdır. Maden/rafineri şirketleri, tedarik zincirindeki diğer maden/rafineri şirketleri üzerinde zaten fiili veya potansiyel bir baskı gücüne sahip olabilir. Maden/rafineri şirketleri, tedarikçilerle ve ilgili taraflarla yapıcı bir etkileşim kurmanın ve risk yönetim planının benimsenmesinden sonraki altı ay içerisinde risklerin ortadan kaldırılmasına dönük kayda değer ve ölçülebilir gelişmeler elde etmenin yollarını aramalıdır.⁴¹
 - b) Risk yönetim planındaki ölçülebilir risk azaltma stratejisi konusunda tedarikçilerle ve etkilenen taraflarla istişare etmeli ve mutabık kalmalıdır. Ölçülebilir risk azaltma şirketin spesifik tedarikçilerine ve bunların faaliyetlerine göre ayarlanmalı, risk yönetim planının benimsenmesinden sonraki altı ay içinde elde edilmesi istenen net performans hedeflerini belirtmeli ve iyileşmenin ölçülmesine yönelik niteliksel ve/veya niceliksel göstergeleri içermelidir.⁴² Şirketler, etkilenen tarafların risk değerlendirmesini ve yönetim planını inceleyebilmeleri için yeterli zamanı tanımalı ve risk yönetimi konusundaki olası soruları ya da endişeleri yanıtlayarak alternatif önerilere kulak vermelidir.
 - c) Uygun durumlarda, sorumlu tedarik zinciri yönetimi hakkındaki Endüstri Programlarına ve Kurumsallaştırılmış Mekanizmalara katılmalı ya da destek vermeli ve aynı zamanda bu tür girişimlerin gelişmekte olan ülkelerdeki sosyal ve ekonomik etkileri ile mevcut uluslararası kabul görmüş standartlar üzerindeki etkilerini de dikkatle değerlendirmelidir.⁴³

41. Şirketler, önerilen risk yönetimi stratejisi konusunda Rehber - Ek III'e bakmalıdır. Ek III, riskin azaltılması için önerilen tedbirlerin yanı sıra iyileşmeyi ölçmeye yönelik önerilen bazı göstergeleri içerir. Rehberin uygulama aşamasında daha da kapsamlı risk azaltma bilgilerinin elde edilmesi beklenmektedir.

42. Bkz. Rehber - Ek III, Riskin Azaltılması için Önerilen Tedbirler ve İyileşmenin Ölçülmesine yönelik Göstergeler.

- i) **Tehlike işareti konulmuş faaliyetlerde bulunan tüm altın üreticileri ile ASM Altını tedarik eden diğer maden/rafineri seviyesi şirketleri**, ürün tedarik ettikleri tüm Yasal Emek-yoğun ve Küçük Ölçekli Madencilik işletmelerinin (bkz. Tanımlar) uygun bir şekilde güvenli, şeffaf ve doğrulanabilir altın tedarik zincirleri oluşturmalarına destek olmalıdır.
- ii) Tehlike işaretli faaliyetlerde bulunan diğer tüm altın üreticileri ile diğer tüm maden/rafineri seviyesi şirketleri, Ek'te önerilen tedbirleri desteklemelidir.

D. Risk yönetim planının uygulanması, risk azaltma sürecinin performansının izlenmesi, sorumlu üst yöneticilere güncel durumun raporlanması ve Ek II'deki önerilen risk yönetimi stratejilerine uygun olarak, başarısız risk azaltma girişimlerinden sonra söz konusu tedarikçiyle ilişkinin askıya almasının veya sonlandırılmasının değerlendirilmesi.⁴⁴ Maden/rafineri şirketleri, yerel ve merkezi makamlarla, maden/rafineri şirketleriyle, uluslararası veya sivil toplum kuruluşlarıyla ve etkilenen üçüncü taraflarla işbirliği ve/veya istişare halinde risk azaltma planını uygulamalı ve ilgili sürecin performansını izleyip takip etmelidir. Maden/rafineri şirketleri, risk azaltma ilerleyişinin ve performansının izlenmesi amacıyla müşterek izleme ağları oluşturmayı veya oluşturulmasını desteklemeyi tercih edebilir.

E. Azaltılması gereken riskler için veya koşullar değiştiğinde ilave durum ve risk değerlendirmeleri yapılması.⁴⁵ Tedarik zinciri uyumu dinamik bir süreçtir ve kesintisiz risk izlemesi gerektirir. Şirketler, bir risk azaltma stratejisi uyguladıktan sonra etkin bir risk yönetimi için Adım 2'yi tekrarlamalıdır. Ayrıca, şirketin tedarik zincirindeki herhangi bir değişiklik, olumsuz etkilerin azaltılması veya önlenmesi için bazı adımlar atılmasını gerektirebilir.

43. Çok Uluslu Şirketler için OECD Kılavuzu (2011), Bölüm II (B)(2).

44. Şirketler, risk yönetim planının hayata geçirilmesinden sonraki altı ay içerisinde söz konusu riskin önlenmesi veya azaltılması noktasında hiçbir kayda değer gelişme elde edilmediği takdirde ilgili tedarikçiyle olan ilişkilerini en az üç aylığa askıya almalı veya tamamen sona erdirmelidir.

45. Koşullardaki bir değişim, şirketlerin gözetim zinciri dokümanlarının ve çatışmalardan etkilenmiş maden çıkarma ve taşıma bölgelerindeki genel durumun sürekli izlenmesi suretiyle riske duyarlı bir temele göre belirlenmelidir. Koşullardaki değişiklikler arasında, sorumluluk zincirindeki bir tedarikçinin veya tarafın, menşe yerinin, nakliye güzergahlarının veya ihracat noktasının değişmesi yer alır. Ayrıca, söz konusu bölgedeki çatışmaların şiddetinin artması, belli bir bölgenin asker denetimine girmesi ve madenin mülkiyet ya da denetim yapısının değişmesi gibi bağlama özel faktörler de bunlara dahil olabilir.

BÖLÜM II - RAFİNERİ SONRASI ŞİRKETLERİ İÇİN RİSK YÖNETİMİ

- A.** Toplanan bilgileri ve tedarik zinciri risk değerlendirmesinde belirlenen gerçek ve potansiyel riskleri ana hatlarıyla belirterek **bulguların ilgili üst düzey yönetime raporlanması.**
- B. Dahili şeffaflık, bilgi toplama ve Adım 1(C)'deki altın tedarik zinciri denetim mekanizmalarına yönelik sistemin geliştirilmesi.** Rafinerilerin (tanımlanmışlarsa) kimliğini izleyen özel ve düzenli güncellenen bilgileri ve Adım 2 - Bölüm III kapsamında elde edilen uyum bulguları bu mekanizmalara dahil edilmelidir.
- C. Bir risk yönetim planının tasarlanması ve uygulanması.** Şirketler, şirketin Adım 2'de belirlenen risklere verdiği yanıtları ana hatlarıyla ortaya koyan bir risk yönetim planı uygulamalıdır. Bu strateji, tedarik zincirindeki rafinerilerin tanımlanıp tanımlanmamış olduğuna göre değişiklik gösterecektir:
- 1. Rafineriler tanımlanamıyor** - Rafineri sonrası şirketleri gereken adımları atıp Adım 1 ve 2'de belirtilen tüm gerekli çabayı sarf etmelerine rağmen yine de tedarik zincirlerindeki rafinerileri tanımlayamıyorlarsa bunu yapabilmelerini mümkün kılacak bir risk yönetim planı geliştirip uygulamalıdır. Rafineri sonrası şirketleri, tedarik zincirlerindeki rafinerileri tanımlama çabalarında kayda değer ölçülebilir iyileşme sağlayabilmelidir. Rafineri sonrası şirketleri, kendi çabalarıyla veya işbirliğine yönelik endüstriyel oluşumlarla kendi tedarik zincirlerindeki rafinerileri tanımlayabilir:
 - a) Rafineri sonrası şirketleri, tedarikçi gizlilik hükümlerini tedarikçi sözleşmelerine eklemek ve/veya gizli bilgi paylaşımı sistemleri kullanmak suretiyle şirketlerin ara tedarikçileriyle gizli görüşmeler yaparak rafinerilerini tanımlamalıdır.
 - b) Maden/rafineri seviyesindeki aktörleri doğrudan tedarikçileri aracılığıyla tanımlamayı zor bulan (büyüklükleri veya başka faktörler nedeniyle) rafineri sonrası şirketleri, tedarik zincirlerindeki rafinerileri tanımlamak ve bunların uyum çalışmalarını değerlendirmek amacıyla, tedarikçi paylaşımı yaptıkları diğer endüstri üyeleriyle (veya ticari ilişkileri bulunan rafineri sonrası şirketleriyle) aktif işbirliği yapabilir. Ayrıca, kendilerinden ürün tedarik etmek için bu Rehberdeki gereklilikleri karşılayan sektörel doğrulama programları aracılığıyla da rafinerileri tanımlayabilir.
 - 2. Tedarik zincirlerinde tehlike işaretlerine sahip rafineriler** - Rafineri sonrası şirketleri, i) rafinerinin Rehber - EK II'ye uygun olarak yürüttüğü ölçülebilir risk azaltma süreci boyunca rafineriyle ticaret yapmaya devam ederek veya ii) rafinerinin kalıcı ve ölçülebilir risk azaltma tedbirlerini uygulamaya çalıştığı süre boyunca rafineriyle olan ticari ilişkilerini geçici olarak askıya alarak veya iii) risk azaltma tedbirlerinin uygulanamaz olduğu veya rafinerinin Ek II'de belirtilen risk yönetim stratejisine uygun bir şekilde risklerle başa çıkamaması halinde rafineriyle olan ilişkileri keserek riski yönetebilir:

- a) Rafineri önemli suistimal riskleri bulunmasına (bkz. Ek II, Fıkra 1 ve 2) veya devlet dışı silahlı gruplara doğrudan veya dolaylı destek veriliyor olmasına (bkz. Ek II, Fıkra 3 - 4) rağmen tedarikçileriyle olan ilişkilerini derhal askıya almaz veya sona erdirmese, rafineriyle olan ilişkiyi (doğrudan veya alt tedarikçiler yoluyla) sona erdirmek için gereken adımlar derhal atılmalıdır.
- b) Rafineriler Ek II'ye⁴⁶ göre yürütülen risk azaltma sürecine iştirak ediyorsa veya henüz bu Rehberdeki uyum tavsiyelerini eksiksiz uygulama sürecindedirse rafineri sonrası şirketleri rafinerilerin risk yönetim planlarını benimsemelerinden sonraki altı ay içerisinde kayda değer ve ölçülebilir bir gelişme göstermelerini sağlamalıdır. Rafineri sonrası şirketleri, kendi risk yönetim planlarını geliştirirken:
- i) Kendi tedarik zincirlerinde tehlike işaretlerine sahip rafineriler üzerinde çatışmalara katkıda bulunma riskini daha etkili ve doğrudan bir şekilde azaltabilecek baskı gücü oluşturmalı ve/veya uygulamalıdır. Rafineri sonrası şirketleri, uyum çalışmasını sözleşmelere (uygulanabiliyorsa) dahil etmek suretiyle veya sektörel örgütler ve çok taraflı girişimlerle işbirliği yapıp bu girişimlerin gelişmekte olan ülkeler üzerindeki sosyal ve ekonomik etkilerin yanı sıra uluslararası kabul görmüş standartlar üzerindeki etkisini de dikkate alarak rafineriler üzerinde bir kontrol mekanizması oluşturabilir.⁴⁷
- ii) Çabalarnı, değere odaklanma prensibi ya da kapasite eğitimi aracılığıyla, rafinerinin uyum performansını geliştirmesine yoğunlaştırmalıdır. Rafineri sonrası şirketleri, ilgili uluslararası kuruluşlarla, STK'larla, taraflarla ve diğer uzmanlarla işbirliği içinde uyum kapasite eğitimi modülleri geliştirip uygulamaları konusunda kendilerinin ve maden/ rafineri seviyesi şirketlerinin sektörel kuruluşlarını teşvik etmelidir.
- iii) Risk yönetim planlarında ölçülebilir risk azaltma uygulamaları konusunda mutabık kalmak için rafinerilerle ve diğer ortak tedarikçilerle istişare etmelidir. Ölçülebilir risk azaltma şirketin spesifik tedarikçilerine ve bunların faaliyet içeriklerine göre ayarlanmalı, risk yönetim planının benimsenmesinden sonraki altı ay içinde ulaşılması gereken net performans hedeflerini ortaya koymalı ve iyileşmenin ölçülmesine yönelik niteliksel ve/veya niceliksel göstergeler içermelidir.

46. Kamu veya özel güvenlik şirketlerine doğrudan ya da dolaylı destek verilmesi, rüşvet, maden menşeinin kasten yanlış beyan edilmesi, kara para aklama ve devletlere ödenen vergiler, ücretler ve imtiyaz ücretleriyle ilgili risk yönetimi konusunda Rehber kapsamındaki Ek II'nin Fıkra 10 ve 14'üne bakın.

47. Bölüm II (B)(2), Çok Uluslu Şirketler için OECD Kılavuzu (2011).

- D. Risk yönetim planının uygulanması, risk azaltma sürecinin performansının izlenmesi, sorumlu üst düzey yöneticilere güncel durumun raporlanması ve risk azaltma çabaları başarısız olan (Rehber - Ek II, Fıkra 10 ve 14'e göre) ya da bu Rehberde yer alan uyum tavsiyelerini uygulamak amacıyla düzeltici eylemlerde bulunmayan bir rafineriyle olan ilişkinin askıya alınmasının veya sona erdirilmesinin değerlendirilmesi.⁴⁸
- E. Azaltılması gereken riskler için ve koşullar değiştiğinde ilave durum ve risk değerlendirmeleri yapılması.⁴⁹ Tedarik zinciri uyumu dinamik bir süreçtir ve kesintisiz risk izlemesi gerektirir. Şirketler, bir risk azaltma stratejisi uyguladıktan sonra etkin bir risk yönetimi için Adım 2'yi tekrarlamalıdır. Ayrıca, şirketin tedarik zincirindeki herhangi bir değişiklik, olumsuz etkilerin azaltılması veya önlenmesi için bazı adımlar atılmasını gerektirebilir.

48. Şirketler, risk yönetim planını uygulamaya koymalarından sonraki altı ay içerisinde i) Ek II, Fıkra 10 - 14'te açıklanan tanımlanmış riskleri önleme veya azaltma ya da ii) bu Rehberde yer verilen uyum tavsiyelerini uygulamak amacıyla düzeltici adımlar atma konusunda kayda değer ve ölçülebilir hiçbir gelişme sağlayamayan bir rafineriyle olan ilişkilerini (doğrudan veya alt tedarikçiler aracılığıyla) askıya almalı veya sona erdirmelidir.

49. Koşullardaki bir değişim, şirketlerin gözetim zinciri dokümanlarının ve çatışmalardan etkilenmiş maden çıkarma ve taşıma bölgelerindeki genel durumun sürekli izlenmesi suretiyle riske duyarlı bir temele göre belirlenmelidir. Koşullardaki değişiklikler arasında, sorumluluk zincirindeki bir tedarikçinin veya tarafın, menşe yerinin, nakliye güzergahlarının veya ihracat noktasının değişmesi yer alır. Ayrıca, söz konusu bölgedeki çatışmaların şiddetinin artması, belli bir bölgenin asker denetimine girmesi ve madenin mülkiyet ya da denetim yapısının değişmesi gibi bağlama özel faktörler de bunlara dahil olabilir.

ADIM 4: RAFİNERİCİLERİN UYUM ÇALIŞMALARININ BAĞIMSIZ ÜÇÜNCÜ TARAF LARCA DENETLENMESİ

AMAÇ: Rafinerinin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin altınlarına ilişkin sorumlu tedarik zinciri uyum çalışmasının bağımsız bir üçüncü tarafça denetlenmesini sağlamak ve Kurumsallaştırılmış Mekanizmalar ya da Endüstri Programları dahil muhtelif yollarla rafinerinin ve maden/rafineri seviyesi şirketlerinin uyum çalışmalarını geliştirmelerine destek olmak.

Bu bölümde yer verilen tavsiyeler bir denetim standardı teşkil etmeyi amaçlamaktan ziyade şirketlerin, Endüstri Programlarının veya Kurumsallaştırılmış Mekanizmaların söz konusu rafinerinin mevcut veya yeni denetim programları yoluyla uyum süreçlerini nasıl uyguladıklarını, bağımsız üçüncü taraf denetimleriyle inceleyebilmeleri için dikkate almaları gereken bazı temel ilkeleri, kapsamı, kriterleri ve diğer temel bilgileri vurgulamayı amaçlamaktadır. Denetçiler, söz konusu denetimlerin aşağıda belirtilen alanları kapsamı ve yönetim sistemlerinin güvenilirliği konusunda uluslararası kabul görmüş denetim standartlarına uygun olması koşuluyla, maden/rafineri seviyesi tedarik zincirindeki noktalarda başka amaçlar için başka üçüncü taraf denetçiler tarafından gerçekleştirilmiş denetimlerin (örneğin “İş yaptığınız tarafı tanıyın” denetimleri veya külçe altın nakliyecileri denetimleri) sonuçlarını da referans alabilir.⁵⁰

A. Rafinerinin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin altınlarına ilişkin sorumlu tedarik zinciri konusunda sergilediği uyum çalışmasının bağımsız bir üçüncü tarafça denetlenmesinin planlanması. Denetim, aşağıdaki denetim kapsamını, kriterlerini, ilkelerini ve faaliyetlerini içermelidir:⁵¹

1. Denetim kapsamı: Denetim kapsamı, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden altın tedarik zincirlerinde uyum çalışması için rafinerilerin kullandığı tüm faaliyetleri, süreçleri ve sistemleri içerir. Bu, ilgili politika ve prosedürleri, altın tedarik zincirindeki rafineri denetimlerini, altın tedarik zincirindeki aktörlerle olan iletişimleri, tedarikçiler hakkında rafineri sonrası şirketlerine sunulan bilgileri, gözetim zinciri bilgilerini, izlenebilirlik bilgilerini, saha araştırmaları dahil olmak üzere rafineri risk değerlendirmelerini ve risk yönetimi konusundaki rafineri stratejilerini de içerir (ancak bunlarla sınırlı değildir).

50. Uluslararası kabul görmüş denetim standartları arasında ISO19011, SA8000, ISAE 3000 ve SSEA100 da yer alır (bunlarla sınırlı değildir).

51. Şirketler, denetim programlarının gereklilikleri (program sorumlulukları, prosedürler, kayıt tutma, izleme ve inceleme dahil) ile denetim faaliyetlerinin adım adım incelenmesi hakkında detaylı bilgi almak için ISO Uluslararası Standardı 19011: 2002 (“ISO 19011”) standardına başvurabilir.

2. Denetim kriterleri: Denetim, rafinerinin uyum çalışmalarının bu Rehberi temel alan bir denetim standardına uygun olup olmadığını belirleyebilmelidir.

3. Denetim ilkeleri:

- a) Bağımsızlık:** Denetimlerin yansızlık ve tarafsızlığının korunabilmesi için denetim kurumu ve tüm denetim ekibi üyeleri ("denetçiler") rafineriden ve bunların bağlı şirketlerinden, lisans sahiplerinden, yüklenicilerinden, tedarikçilerinden ve müşterek denetimde işbirliği yapan şirketlerden bağımsız olmalıdır. Esasen bu, denetçilerin denetlenen taraf ile ticari ve finansal ilişki dahil hiçbir çıkar çatışması/ilişkisi (sermaye, borç veya teminat niteliğinde) içinde bulunmaması gerektiği ve denetimden önceki son 24 ay içerisinde denetlenen şirkete rafinerinin ve/veya bu kapsamda değerlendirilen diğer tedarik zinciri aktörlerinin uyum çalışmalarının tasarlanması, oluşturulması veya uygulanması konusunda hiçbir hizmet sunmamış olması gerektiği anlamına gelir.
- b) Yeterlilik:** Denetçiler, üçüncü taraf denetiminin tamamlanması için gereken özel yeterliliklere ve kişisel özelliklere sahip olmalıdır. Şirketler, yeni denetim standartları oluştururken veya var olan denetim standartlarını revize ederken, denetçi yeterliliğiyle ilgili ayrıntılı bilgiler için uluslararası kabul görmüş denetim standartlarına⁵² başvurabilir. Kişisel özellikler arasında saygınlık, objektiflik, gizlilik, açık fikirlilik ve profesyonellik de yer alır. Denetim kapsamına özgü yeterlilikler ise şunları içerir (bunlarla sınırlı değildir):
- i) Denetim ilkeleri, prosedürleri ve teknikleri.⁵³
 - ii) Tedarik zinciri uyum ilkeleri, prosedürleri ve teknikleri.
 - iii) Altın tedariki uygulamaları ve altın tedarik zincirleri.
 - iv) Denetimlerin gerçekleştirilmesine yönelik dil becerileri ve kültürel hassasiyetler dahil çatışmalardan etkilenmiş altın çıkarma veya nakliye bölgelerinin sosyal, kültürel ve tarihi yapısı.
 - v) Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin tedarik zinciri politika belgesi dahil olmak üzere OECD Rehberi ve Altın Özel Eki.
- c) Hesap verilebilirlik:** Bir Endüstri Programı veya Kurumsallaştırılmış Mekanizma, denetim programı kayıtlarını temel alarak denetçilerin söz konusu denetimi denetim programına, amaçlarına, kapsamına ve kriterlerine uygun olarak gerçekleştirebilme kapasitelerini düzenli olarak incelemeli ve izlemelidir.

52. Uluslararası kabul görmüş denetim standartları arasında ISO19011, SA8000, ISAE 3000 ve SSEA100 da yer alır (bunlarla sınırlı değildir).

53. Şirketler, ISO9001 veya SA8000 gibi mevcut yönetim sistemi akreditasyonlarını ve tamamlanmış denetçi eğitimlerini göz önünde bulundurabilir.

4. Denetim faaliyetleri:

- a) **Denetim hazırlığı:** Denetim hedefleri, kapsamı, dili ve kriterleri tüm denetçilere açık bir şekilde belirtilmeli, denetimin başlamasından önce denetlenen ile denetçiler arasında muallakta hiçbir husus kalmamalıdır.⁵⁴ Denetçiler; zaman, kaynak ve bilgi mevcudiyeti ile ilgili tarafların işbirliğini temel alarak denetimin uygulanabilir olup olmadığını tespit etmelidir.⁵⁵
- b) **Yerinde araştırmalar:** Denetçiler, yerinde araştırmalara başlamadan önce bir denetim planı⁵⁶ ile tüm çalışma belgelerini⁵⁷ hazırlamalıdır. Denetçiler, ilgili taraflarla görüşmeler yaparak (yönetim ve değerlendirme ekipleriyle yapılan görüşmeler gibi), gözlemlerde bulunarak ve belgeleri inceleyerek (aşağıya bakın) daha fazla kanıt toplamalı ve sunulan bilgileri teyit etmelidir. Yerinde araştırmalar şunları kapsamalıdır:
- Rafinerinin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden sorumlu tedarik zinciri uyum çalışmalarını yürüttüğü **rafine tesisleri ve sahaları**.
 - Denetim standardı uyarınca gerekli olabilecek, **rafinerinin tedarikçilerinden bir örnek** (altın üreticileri, yerel ihracatçılar, uluslararası altın tüccarları ve geri dönüşüm şirketleri dahil).
 - Doğrulanabilir, güvenilir ve güncel bilgiler üretme standartlarını ve yöntemlerini incelemek amacıyla uzaktan da gerçekleştirilebilecek olan, **değerlendirme ekipleriyle istişareler**.
 - Yerel ve merkezi hükümet yetkililerinin yanı sıra altın tedarik zincirinde belirlenen şartlara ve risklere uygun olarak denetçi tarafından belirlenecek şekilde BM uzman grupları, BM barış gücü birimleri ve yerel sivil toplum ile yapılan istişareler.
- c) **Belge incelemeleri:** “Sistemin, denetim kriterlerinde belirtildiği gibi uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla”, rafinerinin çatışmalardan etkilenmiş bölgelerdeki sorumlu altın tedarik zinciri uyum çalışması kapsamında üretilen tüm dokümanların örnekleri incelenmelidir⁵⁸. Bu, tedarik zinciri iç denetimleri hakkında dokümanları (gözetim zinciri dokümanlarının ve ödeme kayıtlarının örnekleri), tedarikçilerle yapılan ilgili haberleşmeler ile sözleşme hükümlerini, rafineri sonrası şirketlerine açıklanan bilgilerin dokümanlarını, rafinerinin risk değerlendirmelerini (iş ortakları ve tedarikçilerle ilgili tüm kayıtlar, yapılan görüşmeler ve saha analizleri dahil) ve varsa risk yönetim stratejileriyle ilgili belgeleri (iyileşme göstergeleriyle ilgili olarak tedarikçilerle yapılan anlaşmalar gibi) içerir.

54. Bkz. ISO 19011 Bölüm 6.2.

55. Ibid.

56. Bkz. ISO 19011 Bölüm 6.4.1.

57. Bkz. ISO 19011 Bölüm 6.4.3.

58. Bkz. ISO 19011 Bölüm 6.3.

Dokümanlar, yerinde araştırmalar sırasında denetçiler tarafından rastgele örnekleme yoluyla incelenmelidir. Seçilen örnek, tedarikçilerle ve/veya altın tedarik zincirleriyle ilişkili riskleri, yılın en yüksek ve en durgun zamanlarını ve her bir tedarikçiden tedarik edilmiş malzemelerin hacmini de dikkate almalıdır. İncelenen dokümanlar her bir tedarikçiden gelen örneklerin yanı sıra iş ortakları, tedarikçiler ya da altın menş e ülkeleri ile ilişkili riskin seviyesindeki olası artışları da içermelidir. Denetçi, rafinerinin uyum tedbirleriyle ilgili bazı endişeler tespit ederse numune büyüklükleri artırılmalıdır.

d) Denetim Sonuçları: Denetçiler, toplanan kanıtlara dayanarak rafinerinin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin altınlarına ilişkin sorumlu tedarik zinciri uyum çalışmalarının Rehberin bu bölümündeki tavsiyelere tutarlı denetim standardına uygun olup olmadığını belirleyecek bulgular üretmelidir. Denetçiler, rafinerinin uyum çalışmalarını geliştirmesine yönelik tavsiyelerine denetim raporlarında yer vermelidir. Denetçiler ayrıca, Adım 5 uyarınca yayımlanacak bir özet denetim raporu da hazırlamalıdır.

B. Denetimin, yukarıda belirtilen denetim kapsamına, kriterlerine, ilkelerine ve faaliyetlerine uygun şekilde gerçekleştirilmesi. Tedarik zincirindeki tüm taraflar işbirliği yaparak denetimin yukarıda belirtilen denetim kapsamına, kriterlerine, ilkelerine ve faaliyetlerine uygun olmasını temin etmelidir. Söz konusu tarafların bunu aşağıdaki faaliyetlerin bazılarını veya tümünü gerçekleştirmek amacıyla Endüstri Programları veya Kurumsallaştırılmış Mekanizmalar yoluyla yapması önerilir:

1. Bu Rehberdeki tavsiyelere uygun Denetim Standartları taslağının hazırlanması.
2. Denetçilerin akreditasyonu;
3. Denetçilerin söz konusu denetimi denetim programına uygun bir şekilde gerçekleştirme kapasitelerinin düzenli olarak izlenip incelenmesi dahil olmak üzere denetim programının incelenmesi;
4. İşletme gizliliğ i ve diğ er rekabet ya da güvenlik hususları dikkate alınmak suretiyle rafinerilerin özet denetim raporlarının yayımlanması. Bir özet denetim raporu ş unları içermelidir:
 - a) Rafineri bilgileri, denetim tarihi ve denetim dönemi;
 - b) Adım 4(A)(4)'te tanımlandığı üzere denetim faaliyetleri ve metodolojisi;

- c) Bu Rehberdeki her bir adımla alakalı olarak Adım 4(A)(4)'te tanımlanmış denetim sonuçları

5. SPESİFİK TAVSİYELER – Tüm maden/rafineri şirketleri için

- a) Bu Rehberde uygun olarak şirket tesislerine ve ilgili tedarik zinciri uyum çalışmaları kayıtlarına ya da belgelerine erişim izni verilmelidir.
- b) Denetim ekibinin seçtiği nakliye şirketleri ve tedarikçilerle iletişim ve lojistiği kolaylaştırılmalı, denetçinin belirlediği ilgili kimselerle istişareler yapılmalıdır.
- c) Tedarikçilere tesis ziyaretleri yapılması gerekiyorsa iletişim ve lojistik konusunda yardımcı olunmalıdır.

6. SPESİFİK TAVSİYELER – Tüm rafineri sonrası şirketleri için

- a) Rafineri sonrası şirketlerinin, rafinerinin uyum çalışmalarının bağımsız bir üçüncü tarafça denetlenmesi sürecine katılıp bu süreci desteklemesi ve bu Rehberin uygulanmasındaki verimliliğin artırılması amacıyla bunu Endüstri Programları yoluyla yapması önerilir. Bu, bu Rehberde sunulan tavsiyelerle uyumlu denetim standartlarının tanımlanmasını da içerebilir. Küçük ve orta ölçekli işletmelerin bu tür endüstri kuruluşlarına katılması veya bunlarla işbirliği yapması önerilir.

ADIM 5: TEDARİK ZİNCİRİ UYUM ÇALIŞMALARININ YILLIK OLARAK RAPORLANMASI

AMAÇ: Şirketlerin aldığı tedbirlerle ilgili olarak kamuoyunda güven tesis etmek amacıyla, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin altınlarına ilişkin sorumlu tedarik zinciri uyum çalışmaları hakkında kamuoyuna bilgi vermek.

A. İşletme gizliliğine ve diğer rekabet ya da güvenlik hususlarına önem vermek suretiyle, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin altınlarına ilişkin sorumlu tedarik zinciri uyum çalışmaları hakkındaki ilave bilgilerin mümkünse yıllık sürdürülebilirlik ya da kurumsal sorumluluk raporlarına entegre edilmesi veya bu mümkün değilse yıllık olarak raporlanması⁵⁹

A. 1. Tüm maden/rafineri şirketleri için

1. **Şirket Yönetim Sistemleri:** Adım 1'in uygulanması için atılan adımlarla ilgili rapor. Şirketler bu tür bir raporda şirketin tedarik zinciri uyum politikasını ortaya koymalı, şirketin uyum çalışmalarından sorumlu olan yönetim yapısını açıklayıp şirkette bundan doğrudan sorumlu olan kişiyi belirtmeli, Adım 1(C) ve Adım 3(B)'ye göre altın tedarik zinciri denetim, şeffaflık ve bilgi toplama sistemlerini (şirket içi sistemler) açıklamalı, bu sistemlerin nasıl işlediğini ve şirketin söz konusu raporlama dönemi içerisindeki uyum çabalarını nasıl güçlendirdiğini belirtmeli, şirketin veritabanı ve kayıt tutma sistemini tanımlayarak menşesine kadar tüm tedarikçileri tanımlama yöntemlerini belirtmeli, uyum hakkında elde edilen bilgileri tüm tedarik zinciri boyunca paylaşmalı ve EITI kriterlerine/ilkelere (ilgili durumlarda) paralel olarak devletlere yapılmış ödemeleri kamuya açıklamalıdır.
2. **Tedarik zincirinde şirket değerlendirmesi:** Adım 2'nin uygulanması için atılan adımlarla ilgili rapor. Şirketler bu tür bir raporda şirketin tedarik zincirindeki tehlike işaretli operasyonları ve diğer tehlike işaretlerini nasıl tanımladığını açıklamalı (tedarikçi beyanlarının riskle orantılı olarak doğrulanması da dahil olmak üzere), tedarik zincirinde belirlenen tehlike işaretlerini açıklamalı, bu tehlike işaretli operasyonların ve tedarik zincirlerinin fiili koşullarının saptanması için atılmış adımları belirtmeli, saha değerlendirme ekibinin ürettiği bilgileri, yöntemleri ve uygulamaları belirtmeli (şirketin diğer maden/rafineri seviyesi şirketleriyle işbirliği yapıp yapmadığı ve yapıyorsa bunu nasıl gerçekleştirdiği ile şirketin müşterek çalışmaların belli bir şirketin kendine özel koşullarını dikkate almasını nasıl sağladığı dahil) ve tanımlanan güncel ya da potansiyel riskleri kamuya açıklamalıdır.

59. İşletme gizliliği ve diğer rekabet ya da güvenlik hususları, daha sonra yapılabilecek farklı yorumlamalara etki etmeksizin fiyat bilgilerini, tedarikçi kimliklerini ve ilişkilerini (bununla birlikte, tehlike işaretli yerlerde bulunan rafinerinin ve yerli ihracatçının kimliği, bu kişilerle ilişkinin kesilmiş olması durumu hariç olmak üzere mutlaka ifşa edilmelidir), nakliye güzergahlarını ve kimliklerinin ifşa edilmesi halinde güvenlikleri tehlikeye girecek olan "çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerdeki bilgi kaynaklarının ya da muhbirlerin" kimliklerini içerir. Tüm bilgiler, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden elde edilmiş bilgileri toplama ve işleme yetkisine sahip bölgesel veya küresel bir Kurumsallaştırılmış Mekanizmaya ifşa edilecektir.

Anlaşılabilirliği artırmak amacıyla şirketler, herhangi bir iş yapmadıkları potansiyel tedarikçiler için belirlenmiş riskleri raporlamamalıdır.

3. Risk yönetimi: Adım 3'ün uygulanması için atılan adımlarla ilgili rapor. Şirketler bu tür bir raporda gözetim zinciri ve izlenebilirlik gibi şirket içi denetim sistemlerinin tehlike işaretli altın tedarik zincirleri hakkında güvenilir ve güncel bilgi toplamak ve saklamak için ne şekilde güçlendirildiğini açıklamalı, risk yönetim planındaki risk azaltma stratejisi özeti ve varsa kapasite eğitimi ile etkilenen tarafların katılımı da dahil olmak üzere risklerin yönetilmesi için atılmış adımları açıklamalı, şirketin risk azaltma performansını izlemek için gösterdiği çabalar ve buna dair örnekler ile kayda değer ve ölçülebilir gelişmenin değerlendirilmesi amacıyla 6 ay sonra yapılan takibin sonuçlarını ifşa etmelidir. Şirketin yürürlükteki yasalar uyarınca bunu yapmayı uygun bulması hariç söz konusu tedarikçilerin kimliğini ifşa etmeksizin Ek II ile tutarlı bir şekilde tedarikçilerle ve/veya tedarik zincirleriyle olan ilişkinin kesildiği örneklerin sayısı belirtilmelidir. Şirketler, bu tür ilişki kesme durumlarının tümünü, bu raporlamanın olası zararlı etkilerini ve yürürlükteki kanunlara uygun olup olmadığını da dikkate almak suretiyle ilgili ulusal ve uluslararası araştırma kuruluşlarına ve/veya kanun uygulayıcı makamlara raporlamayı amaçlamalıdır.

A.2. Rafineriler için: Rafineriler yukandakilere ek olarak:

1. Denetimler: İşletme gizliliği ve diğer rekabet ya da güvenlik hususları dikkate alınmak suretiyle rafinerilerin özet denetim raporlarını yayımlamalıdır. Özet denetim raporu şunları içermelidir:
 - a) Rafineri şirketi bilgileri ve denetim tarihi;
 - b) Bu Rehberde uygun olarak ve Adım 4(B)(2)'de tanımlandığı üzere herhangi bir Endüstri Programı veya Kurumsallaştırılmış Mekanizma bu ayrıntıları yayımlamamışsa Adım 4(A)(4)'te tanımlandığı gibi denetim faaliyetleri ve metodolojisi;
 - c) Bu Rehberdeki her bir adımla alakalı olarak Adım 4(A)(4)'te tanımlanmış denetim sonuçları;

A.3. Tüm rafineri sonrası şirketleri için

1. *Şirket Yönetim Sistemleri*: Adım 1'in uygulanması için atılan adımlarla ilgili rapor. Şirketler bu tür bir raporda şirketin tedarik zinciri uyum politikasını ortaya koymalı, şirketin uyum konusundaki sorumluluk yapısı ile şirkette bundan doğrudan sorumlu olan kişiyi belirtmeli, şirketin altın tedarik zincirinde yönetmekte olduğu denetim sistemlerini açıklamalı, bu sistemlerin nasıl işlediğini ve şirketin söz konusu raporlama dönemi içerisindeki uyum çabalarını nasıl güçlendirdiğini belirtmeli ve şirketin veritabanı/kayıt tutma sistemini tanıtmalıdır.
2. *Risk değerlendirme*: Adım 2'nin uygulanması için atılan adımlarla ilgili rapor. Şirketler bu tür bir raporda tedarik zincirindeki rafinerileri tanımlamak için atılmış adımları açıklamalı, uyum çalışmalarına ilgili değerlendirmeleri paylaşmalı, şirketin tedarik zinciri risk değerlendirmelerinde kullanılan yöntemleri açıklamalı ve tanımlanan güncel veya potansiyel riskleri kamuya açıklamalıdır.
3. *Risk yönetimi*: Adım 3'ün uygulanması için atılan adımlarla ilgili rapor.⁶⁰ Şirketler bu tür bir raporda risk yönetim planında riskin azaltılmasına yönelik özet strateji ve varsa kapasite eğitimleri ile etkilenen tarafların katılımı da dahil olmak üzere risklerin yönetimi için atılmış adımları açıklamalı, şirketin risk azaltma performansını izlemek ve takip etmek amacıyla attığı adımları, bunlara dair örnekleri ve kayda değer/ölçülebilir gelişmenin değerlendirmesi için 6 ay sonra gerçekleştirilen takibin sonuçlarını kamuya açıklamalıdır.

60. Varsa veya yürürlükteki kanunlarca zorunlu kılınmışsa işletme gizliliğine ve diğer rekabet ya da gizlilik hususlarına saygı göstererek rafineri sonrası şirketinin uyum çalışmalarına ilgili ilave denetim raporları veya özetleri yayımlanmalıdır.

EK

Emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilere yönelik ekonomik fırsatların ve büyüme fırsatlarının yaratılması için önerilen tedbirler

Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde, emek-yoğun ve küçük ölçekli madenciler altın çıkarma, taşıma, ticaret, elleçleme ve ihracat faaliyetleriyle ilişkili suistimallere ve bunların olumsuz etkilerine daha fazla açıktır. Emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilik faaliyetleri, çatışmaya duyarlı altın üretimi ve yasal ticareti konusunda düzenleyici bir yasal ortamın bulunmadığı yerlerde yapıyorsa emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilerin karşı karşıya olduğu riskler daha da artar.

Bu Ek, özellikle para sızdırma teşebbüslerinin kurbanları olan emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilik sektörünün marjinalleşmesi riskini en aza indirmeyi, çatışmasız altın tedarik zincirlerinin desteklenmesini ve bu sayede emek-yoğun ve küçük ölçekli madenciler için ekonomik fırsatların ve büyüme fırsatlarının yaratılmasını amaçlamaktadır. Bu Ek, madenden pazara kadar güvenli, şeffaf ve doğrulanabilir altın tedarik zincirlerinin oluşturulmasını önerir ve yasal ASM Altını işletmelerinin yasal hüviyete kavuşma çabaları da dahil muhtelif yollarla uyum çalışmalarını yerine getirebilmelerine yardımcı olur.

Hükümetler, uluslararası kuruluşlar, bağışçılar, tedarik zincirindeki şirketler ve sivil toplum kuruluşları, önerilen bu seçeneklerden faydalanmak amacıyla işbirliği yoluna gitmeyi veya ulusal yasa ve yönetmeliklere uygun başka yaklaşımlar benimsemeyi tercih edebilir.

1. Maden sahalarının OECD Uyum Rehberi - Ek II'deki standartlara uygun bir şekilde incelenmesi:⁶¹

- a) Maden sahası inceleme sürecine nezaret etmek amacıyla sivil toplumun, endüstrinin ve yerel/merkezi hükümetlerin katılımıyla kurulan geniş katılımlı yerel komisyonlara destek verilmeli, katılın veya bu tür komisyonların oluşturulmasına öncülük edilmelidir.⁶²
 - i) maden sahalarının, nakliye güzergahlının ve altın ticareti yapılan noktaların incelenmesi için

OECD Uyum Rehberi - Ek II'de yer alan standartlara uygun ve anlaşılır parametreler geliştirip bu parametreler yayımlanmalıdır;⁶³

- ii) söz konusu parametrelere göre maden sahalarını incelemek amacıyla geniş katılımlı komisyonlardaki katılımcılarla özel ekipler kurulmalı ve buna ait sonuçlar yayımlanmalıdır.
 - iii) geniş katılımlı komisyonlardaki odak noktaları, maden sahalarındaki, nakliye güzergahlarındaki ve altın ticareti yapılan noktalardaki koşullar hakkında saha ekipleri vasıtasıyla güncel bilgiler edinilmesini sağlamalıdır. Bilgiler merkezi bir takas merkezinde depolanmalıdır. Bilgiler, değerlendirme ekiplerine, devlet kurumlarına ve ilgili bölgelerden maden tedarik eden maden/rafineri seviyesi şirketlere açık olmalıdır.
- b) Maden sahalarındaki uygun güvenlik seçenekleri değerlendirilirken:
- i) bu Rehber dağıtılmalı ve güvenlik güçlerinin yasa dışı altın çıkarma, ticaretini yapma, elleçleme ve ihraç etme süreçlerine yasadışı dahil olmakla ilgili para cezaları ve diğer cezaların farkına varmaları sağlanmalıdır ve
 - ii) tüm ödemelerin sunulan hizmetle orantılı olarak ve serbestçe yapılmasını sağlamak ve Güvenlik ve İnsan Hakları Konusunda Gönüllü İlkeler, Kanun Uygulayıcıların Davranış Kuralları Hakkında BM Yönetmeliği ve Kanun Uygulayıcıların Kuvvet ve Ateşli Silah Kullanması Hakkında Temel BM İlkeleri ile tutarlı bir şekilde etkileşim kurallarını açıklığa kavuşturmak amacıyla sivil toplum ve uluslararası kuruluşların da işbirliğiyle ASM toplulukları ile yerel hükümet ve kamu ya da özel güvenlik güçleri arasındaki güvenlik anlaşmalarının resmiyete kavuşturulması desteklenmelidir.

2. Şunlar aracılığıyla faaliyetlerin resmileştirilmesi:⁶⁴

- a) Resmileşmeyi desteklemek ve mümkün kılmak için en doğru stratejileri uygulayabilmek amacıyla mevcut emek-yoğun üretim ve ticaret sistemlerinde neden resmileşmeye gidilmemiş olduğunu öğrenmek.
- b) Emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilerin resmileşmesine yardımcı olmak için teknik destek sağlamak.

61. Büyük Göller Bölgesinde bu işlem ICGLR Bölgesel Sertifikasyon Mekanizmasını uygulayan ulusal sertifikasyon programları aracılığıyla yapılmalıdır. Ayrıca bkz. *Vision for Responsible Artisanal and Small-Scale Mining in Alliance for Responsible Mining* (Echavarría, C. ve diğerleri Eds.), (2008) *The Golden Vein – Sorumlu emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilik rehberi*. ARM Series on Responsible ASM No. 1. Medellin.

62. Bkz. ICGLR Bölgesel Sertifikasyon Kılavuzu (2011).

63. Bkz. Ek 3-4, ICGLR Sertifikasyon Kılavuzu (2011).

64. Bkz. *Rock Solid Chances*, Felix Hruschka ve Cristina Echavarría, *Alliance for Responsible Mining* (2011): <http://www.communitymining.org/index.php/en/arm-publications>. Büyük Göller Bölgesinde, Doğal Kaynakların Yasa Dışı Çıkarılmasına Karşı ICGLR Bölgesel Girişimi'nin dördüncü aracı olan "Emek-Yoğun Madencilik Sektörünün Resmileştirilmesi" konusuna bakın.

- c) Emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilik faaliyetlerinin tür ve büyüklüğündeki çeşitliliği kabul edilip dikkate almak.
- d) Resmîleşme sürecine destek olmak amacıyla destek fonlarının finansmanını ve esaslarını tesis etmeye yönelik işbirliğine dayalı girişimler oluşturma ve bunlara katılmak.⁶⁵

3. Faaliyetlerin yasallaştırılması.⁶⁶ Yasal süreçler yoluyla madencilik haklarına ve diğer ilgili izinlere sahip olmaları emek-yoğun ve küçük ölçekli madenciler desteklenmelidir. Emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilerin faaliyetlerinin yasal hüviyete kavuşturulmasına yönelik diğer düzenleyici tedbirler değerlendirilmelidir. Madencilik imtiyazları konusunda yasa dışı madencilikle ilgili engeller varsa ilgili tüm taraflar, imtiyaz sahipleri ile emek-yoğun ve küçük ölçekli üreticiler arasında tarafların iyi niyetine dayalı yapıcı iletişimi sağlamalıdır. İmtiyazlarla ilgili ihtilaflarda, devlet ve diğer taraflarla işbirliği yoluna gidilerek arabuluculuğa yönelik çözümler aranmalıdır.

4. Ticaret merkezlerinin incelenmesi ve nakliye güzergahlarının düzenli olarak haritasının çıkarılması:

- a) Altın ticareti yapılan noktaların ve nakliye güzergahlarının yukarıda belirtilen parametrelere göre her yıl incelenmesi amacıyla geniş katılımlı komisyonlardan (yukarıya bakın) oluşturulmuş ekiplere katılmalı veya bu ekipler bizzat kurulmalıdır.

65. Büyük ölçekli madencilik ve ASM girişimleri için aşağıdaki analogik fırsatları listeleyen, Sorumlu Mücevher Konseyi, Standartlar Rehberi, "COP 2.14 Emek-yoğun ve küçük ölçekli Madencilik İşletmeleri" rehberine bakın: "Teknik ve diğer gelişmeler için finansman (kredi) sağlamak, çeşitli konularda (mesleki sağlık, arazi ıslahı, madencilik ve işleme yöntemleri, katma değerli prosesler, organizasyonel ve finansal yönetim, patlayıcı madde yönetimi gibi) madencilere yardımcı olmak ve onları eğitmek, maden rezervlerinin belirlenmesi hususunda madencilere yardımcı olmak (finansmana erişim desteğiyle birlikte), acil durum yanıtı hizmetleri sunmak, madencilerin işleme hizmetlerinden faydalanmalarını sağlamak veya gelişmiş teknolojilerle kendi ileri düzey işleme süreçlerini uygulama kapasitelerini elde etmelerini sağlamak, ilave destek elde edilmesi amacıyla hükümet birimleriyle, STK'larla, ticaret birlikleriyle ve uluslararası kuruluşlarla iletişim noktası olarak görev yapmak, fuar organizasyonları dahil olmak üzere pazarlama ve ticarileştirme konusunda rehberlik etmek, alternatif geçim kaynaklarını, ekonomik kalkınmayı ve ASM topluluklarındaki diğer gelişmeleri proaktif olarak desteklemek, toplumun olabildiğince fazla miktarda yerel ürün ve hizmet tedarik edilmesi yoluyla desteklenmesini sağlamak, topluma katılım çerçevesinde çocuk istihdamını ortadan kaldırmak, cinsiyet farkındalığı ve motivasyon programları yoluyla ASM topluluklarındaki kadınların yaşam koşullarını geliştirmek.

66. Sorumlu emek-yoğun ve küçük ölçekli madenciler ulusal kanunlara ve düzenlemelere uygun hareket etmelidir. Bu tür bir kanun veya düzenleme yürürlükte değilse emek-yoğun ve küçük ölçekli madenciler ve işletmeler iyi niyet çerçevesinde işbirliği yapmalı ve resmîleşmeye yönelik ortaya çıkan fırsatların değerlendirilmesine ne ölçüde iştirak ettikleri dikkate alınmalıdır (pek çok durumda emek-yoğun ve küçük ölçekli madencilerin belirli bir kapasiteye, teknik beceriye ya da yeterli kaynaklara sahip olmadığı veya sınırlı seviyede sahip olduğu gerçeği göz önünde bulundurularak).

b) Kaynakların kirlenme ihtimalinden kaçınmak için altın ticareti yapılan ana noktalarda güvenli depolar inşa edilip korunmalıdır. Altın ticareti yapılan noktalarda ve nakliye güzergahlarında uygun güvenlik seçenekleri belirlenirken:

- i) bu Rehberi dağıtım ve güvenlik güçlerinin yasa dışı altın çıkarma, ticaretini yapma, elleçleme ve ihraç etme süreçlerine yasadışı dahil olmakla ilgili para cezaları ve diğer cezalarının farkına varmaları sağlanmalıdır ve
- ii) tüm ödemelerin sunulan hizmetle orantılı olarak ve serbestçe yapılmasını sağlamak ve Güvenlik ve İnsan Hakları Konusunda Gönüllü İlkeler, Kanun Uygulayıcıların Davranış Kuralları Hakkında BM Yönetmeliği ve Kanun Uygulayıcıların Kuvvet ve Ateşli Silah Kullanması Hakkında Temel BM İlkeleri ile tutarlı bir şekilde etkileşim kurallarını açıklığa kavuşturmak amacıyla sivil toplum ve uluslararası kuruluşların da işbirliğiyle ASM toplulukları ile yerel hükümet ve kamu ya da özel güvenlik güçleri arasındaki güvenlik anlaşmalarının resmiyete kavuşturulması desteklenmelidir.

5. Sevkiyatların güvenliğini temin eden ve değerlendirilmiş maden sahalarından gelen tüm altınlarla ilgili veri toplanmasını mümkün kılan izlenebilirlik ve/veya gözetim zinciri sistemlerinin kurulması. Maden sahalarının değerlendirilmesinden hemen sonra güvenilir gözetim zinciri ve izlenebilirlik sistemlerinin uygulamaya konması önerilir. Gözetim zinciri ve/veya izlenebilirlik sistemleri, değerlendirilen maden sahalarından yapılan her altın sevkiyatına dair bilgileri kademeli olarak toplayıp saklamalıdır.⁶⁷

6. i) Maden sahalarının, nakliye güzergahlarının ve altın ticareti yapılan noktaların değerlendirilmesi için geniş katılımlı komisyonlara ve ii) gözetim zinciri ve/veya izlenebilirlik programlarına maddi destek sağlanması. Finansal destek; bu tür girişimlere doğrudan destek verilmesi ya da değerlendirilmiş madenlerden ve nakliye güzergahlarından gelen altına uygulanmakta olan gözetim zinciri ve/veya izlenebilirlik sistemleriyle imtiyaz ücreti veya özel prim ödenmesi gibi farklı yollarla sağlanabilir.

7. Değerlendirilmiş maden sahalarından gelen ASM altınının doğrudan ve rekabetçi bir şekilde pazarlanmasına yönelik programların teşvik edilmesi ve bunlara iştirak edilmesi. Değerlendirilmiş maden sahalarından gelen altının güvenli ve doğrulanabilir nakliye güzergahlarından geçerek doğrudan pazarlanması konusunda, değerlendirilmiş maden sahalarında faaliyet gösteren emek-yoğun ve küçük ölçekli işletmeler ile izabe tesisleri / rafineriler arasında iletişim ve ortaklıklar kurulması kolaylaştırılmalıdır.

8. Bu Ek - Adım 1(E) ile tutarlı bir sorun/şikayet bildirme mekanizması oluşturulması desteklenmelidir ve emek-yoğun ve küçük ölçekli üreticilerin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerdeki altın çıkarma, taşıma,

67. Belirli madenlerle ilgili olarak gözetim zincirine ve/veya izlenebilirlik sistemlerine dahil edilmesi gereken bilgilerin ayrıntılı bir listesi için bkz. Altın Özel Eki, Adım 2(C).

elleçleme, ticaret ve ihracat faaliyetleriyle ilgili endişelerini ilgili şirketlere ve hükümetlere bildirebilmeleri için bu mekanizmaya erişebilmeleri sağlanmalıdır.

9. İthalatçı ve ihracatçı ülkelerin gümrük makamları arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi.

EKONOMİK İŞBİRLİĞİ VE KALKINMA TEŞKİLATI (OECD)

OECD, hükümetlerin küreselleşmenin neden olduğu ekonomik, sosyal ve çevresel sorunlara çözüm bulmak için çalıştığı benzersiz bir forumdur. OECD ayrıca, hükümetlerin kurumsal denetim, bilgi ekonomisi ve yaşlanan nüfus gibi endişelere ve yeni gelişmelere yanıt verebilmelerine yardımcı olma noktasında da önemli çabalar sarf etmektedir. Örgüt, hükümetlerin politika deneyimlerini birbirleriyle karşılaştırabildiği, ortak sorunlara çözüm aradığı, doğru uygulamaları tanımladığı ve yerel ya da uluslararası politikaların koordine edilmesi üzerinde çalıştığı bir mecradır.

OECD üyesi ülkeler: Avustralya, Avusturya, Belçika, Kanada, Şili, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İzlanda, İrlanda, İsrail, İtalya, Japonya, Kore, Lüksemburg, Meksika, Hollanda, Yeni Zelanda, Norveç, Polonya, Portekiz, Slovakya Cumhuriyeti, Slovenya, İspanya, İsveç, İsviçre, Türkiye, Birleşik Krallık ve ABD. Avrupa Birliği, OECD çalışmasında yer almaktadır.

OECD Publishing, ekonomik, sosyal ve çevresel konulardaki araştırma ve istatistiklerinin sonuçlarını ve ayrıca üyelerinin imza attığı anlaşmaları, yönergeleri ve standartları paylaşır.

Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için OECD Uyum Rehberi

ÜÇÜNCÜ BASKI

İçerik

Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için OECD Uyum Rehberi Hakkında Konsey Tavsiyesi

Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için OECD Uyum Rehberi

Kalay, Tantal ve Tungsten Özel Eki

Altın Özel Eki

Bu kitabın orijinal versiyonu OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas: THIRD EDITION başlığı ile yayımlanmıştır, ©2016, Organisation for Economic Co-operation and Development, Paris. ISBN 978-92-64-25238-7.

Bu çeviri OECD ile yapılan anlaşma gereğince yayımlanmıştır. OECD'nin resmi çevirisi değildir.